

Societatea Ecologica „BIOTICA“

**PENTRU CE SI CUM SE CREEAZA
FUNDATIILE**

BIOTICA
Chisinau – 2003

CZU 061.2:268.012.4

P50

Descrierea CIP a Camerei Nationale a Cartii

Pentru ce si cum se creeaza fundatiile/Soc. Ecologica „BIOTICA“; elab. Natalia Izdebschi, Tatiana Siniaeva, Ilia Trombitki, Elena Rososenco / sub red. Ilia Trombitki , traducerea din l. rusa Boris Iarincovschi. Chisinau: BIOTICA, 2003 (F.E.P. „Tipogr. Centrala“). - 120 p.

ISBN 9975-78-256-5

1000 ex.

061.2:268.012.4

Redactor Ilia Trombitki

La scrierea si pregatirea pentru editare a acestei carti au lucrat:

Natalia Izdebschi, Tatiana Siniaeva, Ilia Trombitki, Elena Rososenco

Traducerea in romana de *Boris Iarincovschi*

Coperta si desenele de *Vitalii Djendoean*

Culegere si tehnoredactare computerizata
de *Vladimir Marian si Corneliu Iarincovschi*

Lucrarea de fata are ca scop sa ajute la familiarizarea cetatenilor cu Legea cu privire la fundatii a Republicii Moldova (1999) si este destinata tuturor celor care doresc sa participe la rezolvarea problemelor social-economice din tara intr-un mod civilizat si creator prin infiintarea si dirijarea fundatiilor necomerciale in strinsa colaborare cu organizatiile neguvernamentale.

Lucrarea a fost elaborata datorita grantului oferit cu multa amabilitate de catre Ambasada SUA in Republica Moldova.

This publication was funded by the United States Public Affairs Section – Chisinau. The United States Public Affairs Section – Chisinau or the United States Government neither endorses nor takes responsibility for the content of this publication.

ISBN 9975-78-256-5

© **Societatea Ecologica BIOTICA, 2003**

La reproducerea textelor originale din prezenta lucrare referirea la sursa este obligatorie.

CUPRINSUL

Prefata	4
Iniintarea unei fundatii. Perspective si probleme. Ce crede despre aceasta businessul din Republica Moldova	7
Sfaturi utile pentru cei care vor sa iniinteze o fundatie neocomerciala	11
Ce este o organizatie neocomerciala?	14
Procedura de certificare a unei organizatii neocomerciale	19
Legislatia fiscala cu privire la organizatiile neocomerciale	20
Fundatiile neocomerciale din strainatate	25
Codul de comportare al Centrului European al Fundatiilor (1995)	27
LEGEA cu privire la fundatii	29
Despre Legea Republicii Moldova cu privire la fundatii.	46
<i>Natalia Bourjaily & Caroline Newman</i>	
Recomandari privind constituirea fundatiilor in Republica Moldova	53
Model de STATUT al unei fundatii, asupra careia fondatorul (-ii) isi pastreaza controlul dupa constituire	60
Model de DECIZIE DE CONSTITUIRE a unei fundatii, asupra careia fondatorul (-ii) isi pastreaza controlul dupa constituire	70
Model de CERERE DE INREGISTRARE a unei fundatii, asupra careia fondatorul (-ii) isi pastreaza controlul dupa constituire	76
Model de STATUT al unei fundatii asupra careia fondatorul (-ii) renunta sa-si pastreze controlul dupa constituire	79
Model de CONTRACT DE CONSTITUIRE al unei fundatii asupra careia fondatorul (-ii) renunta sa-si pastreze controlul dupa constituire	90
Model de DECIZIE DE CONSTITUIRE al unei fundatii asupra careia fondatorul (-ii) renunta sa-si pastreze controlul dupa constituire	93
Scrisoare de garantie privind acordarea sediului	96
Particularitatile evidentei contabile la o fundatie conform cerintelor actelor normative in vigoare din Republica Moldova. <i>Tatiana Prisacar</i>	97
Unele publicatii despre sectorul neocomercial din Moldova	111
Unele surse utile din Internet	113
Societatea Ecologica BIOTICA: Misiunea si activitatile	115
Biblioteca Societatii Ecologice «BIOTICA»	119
RESUME (in English)	120

PREFATA

Lucrarea de fata are scopul de a ajuta oamenilor care doresc sa faca un bine si chiar au aceasta posibilitate: ei doresc sa foloseasca propriile mijloace si mijloacele intreprinderii lor comerciale pentru scopuri social-utile, bazindu-se pe experienta altor tari si pe Legislatia Republicii Moldova. Ea va face aceasta povestind ce este o fundatie necomerciala, pentru ce se creeaza, cum isi desfasoara activitatea in alte tari si ce cred despre crearea si functionarea fundatiilor de binefacere in tara noastra businessmanii de la noi carora le merg treburile mai bine. Va povesti pentru ce se creeaza fundatiile, ce acte trebuie intocmite pentru a le inregistra. Si nu numai atat, pentru a facilita inregistrarea in lucrare au fost incluse acte-model de fundatii necomerciale, unul dintre care dupa ce-l veti mai modifica si completa poate sa devina al dumneavoastra.

Noi propunem o calauza originala pentru acei intreprinzatori care nu sunt indiferenti fata de situatia din tara. Speram ca ea va fi interesanta si pentru acei oameni instariti care doresc ca societatea noastra sa infloreasca, iar membrii ei sa aiba un trai decent.

In toate tarile dezvoltate, iar acum si in tarile est-europene de drept continental exista doua forme principale de organizatii neguvernamentale: asociatii si fundatii. Asociatiile ii unesc pe oameni (in cazul nostru asociatiile obstești), iar fundatiile unesc si acumuleaza mijloace pentru scopuri necomerciale, de regula, social-utile. Si asociatiile obstești si fundatiile rezolva de obicei probleme din sfera sociala, medicala, comunală, ecologica, pedagogica etc., pe care nu reuseste sa le rezolve Statul. Desigur ca asociatii obstești/fundatii pot fi infiintate si pentru rezolvarea problemelor particulare, pentru interese de grup, insa in lucrarea noastra noi atragem atentia asupra fundatiilor menite sa rezolve problemele social-utile.

Legea cu privire la fundatii adoptata in Republica Moldova in anul 1999 este primul act legislativ de acest gen din CSI. Anume ea constituie baza pentru o activitate de binefacere civilizata, care se poate realiza prin intermediul fundatiilor si nu asa cum se proceda pina nu demult: prin transfer direct de mijloace pentru o anumita masura sau activitate. Dupa cum afirma renumiti experti de la Centrul International de Drept Necomercial (articolul lor este reprodus in cartea noastra), *Legea cu privire la fundatii* adoptata in Republica Moldova e o lege bine gindita, care corespunde cerintelor actuale.

Astazi in Republica Moldova isi desfasoara activitatea Fundatia Soros si foarte putine reprezentante ale fundatiilor straine. In republica noastra aproape ca nu exista fundatii proprii nationale care sa repartizeze granturi pe baza de concurs. Legea cu privire la fundatii da posibilitate de a face un bine oamenilor in mod civilizat si speram ca businessul national va beneficia de ea. Iar noi suntem gata sa

ajutam oamenii cu initiativa sa-si inregistreze fundatiile, oferindu-le un set de acte-model si sfaturile noastre.

Desi legea noastra e prima de felul sau in CSI, ea nu e prima in Europa. In tarile dezvoltate businessul se implica in rezolvarea problemelor sociale din propriile tari, din tarile in curs de dezvoltare si din cele cu economie de tranzitie, cum este si Republica Moldova. Acum organizatiile neguvernamentale din tara noastra sunt ajutate de fundatiile din alte tari, deoarece sectorul necomercial autohton inca nu are surse stabile de finantare, adica surse care nu depind direct de conjunctura internationala. Asemenea surse ar putea fi fundatiile noastre autohtone particulare si corporative. Anume ele ar putea oferi pe baza de concurs granturi asociatiilor obstești pentru a desfasura activitati social-utile. Nu incapa nici o indoiala ca cetatenii prosperi si businessul din Republica Moldova trebuie sa-si asume mai multa responsabilitate de rezolvarea problemelor social-economice, ecologice etc. din propria tara decit isi asuma cei din strainatate.

In occident structurile comerciale demult beneficiaza de serviciile sectorului al III-lea. Si acest lucru e firesc, deoarece acest sector, asigurand relatii bune si stabile cu comunitatea locala, i-a cistigat stima. Unele griji pot fi puse fara nici o teama pe seama sectorului al III-lea. O astfel de colaborare este foarte convenabila pentru companii, deoarece ele isi imbunatatesc imaginea fara a pierde timpul pretios si a face eforturi inutile.

In Rusia, de asemenea, s-a acumulat o experienta de creare a fundatiilor care contribuie la dezvoltarea asociatiilor locale. De regula infiinteaza asemenea fundatii businessmanii locali si companiile lor. Compania petrolifera «TKIC», de exemplu, a alocat 1 mln de dolari SUA pentru un proiect de dezvoltare a initiativelor sociale din regiunile de est ale Rusiei, oferind granturi organizatiilor obstești locale pe baza de concurs.

Mentionam ca proiectul de fata l-am realizat infruntind multe obstacole. Desi e destul de limpede ca organizatiile neguvernamentale trebuie sa fie bune prietene cu businessmanii, completindu-se reciproc, si impreuna cu statul sa asigure progresul societatii si ca nu se poate miza la nesfirsit pe ajutorul extern, Proiectul nostru care consta in instruirea businessmanilor la infiintarea fundatiilor necomerciale si publicarea calauzei de fata, de doua ori nu a fost selectat pentru finantare de catre Fundatia Soros din Moldova, organizatie care a fost infiintata de catre George Soros, cel mai de seama filantrop contemporan, pentru a contribui la infiriparea si stabilizarea societatii civile din tarile cu economie in tranzitie.

In procesul de elaborare a acestei culegeri am fost ajutati de multi oameni, fapt pentru care le multumim din tot sufletul. Noi dorim sa le multumim de asemenea expertilor si coautorilor nostri: Nataliei Izdepschi, Tatianeii Prisacar, Valeriu Opinca

(SRL „Triada”), Agentiei de informatie DECA-Press care ne-a oferit un ajutor informational de un inalt grad de profesionalism. Aducem multumiri businessmanului Mihail Titov si echipei lui pentru amabilitatea cu care ne-a permis sa publicam pe paginile acestei lucrari statutul fundatiei pe care Dumnealor au inregistrat-o in cadrul Proiectului nostru, sustinindu-i cu viu interes ideea. Aducem multumiri acelor reprezentanti ai businessului care au acceptat invitatia noastra sa participe la mesele rotunde „Problemele dezvoltarii filantropiei in Republica Moldova” si-au expus punctul de vedere asupra problemei in cauza si ne-au impartasit experienta Dumnealor. Cu toate ca avem putine exemple pozitive, dar avem. In acest domeniu este foarte activa si in multe privinte poate servi ca exemplu fundatia companiei „Union Fenosa”, ne ajuta mult „Energbank”, „Triada” si altele.

In cadrul proiectului nostru au avut loc 2 mese rotunde (una la Chisinau si alta la Balti) la care au venit reprezentanti destul de cunoscuti ai businessului. Noi speram ca mai devreme sau mai tirziu ei vor ajunge la crearea fundatiilor de binefacere. Le dorim succes in aceasta nobila misiune!

Noi vrem sa aducem multumiri intr-un mod aparte partenerului nostru de proiect: Organizatiei obstești „Pro-Business-Nord” (Balti), conduse de dna Elena Rososenco. Am avut mare placere sa lucram cu Dumneaei si cu intreaga ei echipa.

Lucrarea de fata a vazut lumina tiparului datorita suportului Ambasadei SUA in Republica Moldova si noi apreciem cu multa sinceritate indrazneala cu care s-a luat decizia de a o finanta si deosebita atentie ce ni sa acordat la realizarea proiectului din partea Primelor Secretari ai Ambasadei pentru probleme de cultura Dna Lisa Heilbronn si Dna Aleisha Woodward si coordonatorilor de proiecte de la Ambasada Dna Rodica Stavarache-Cojocaru si DI Stelian Rusu.

Noi speram ca aceasta carte va ajuta la crearea fundatiilor in Republica Moldova, adica la punerea pe picioare a societatii civile si la integrarea tarii in comunitatea europeana si in cea mondiala.

Ilia Trombitki si Tatiana Siniaeva
Societatea Ecologica „Biotica”

INFIINTAREA UNEI FUNDATII. PERSPECTIVE SI PROBLEME. CE CREDE DESPRE ACEASTA BUSINESSUL DIN REPUBLICA MOLDOVA

Ne-au indemnă să ne ocupăm de realizarea acestui proiect rezultatele unui sondaj sociologic pe care l-am efectuat în anul 2002 în timpul când pregăteam editia a II-a a calauzei „Pentru ce și cum se creează asociațiile obștești”. În prima editie a acestei calauze (1997) a fost publicată analiza opiniei publice a 3 categorii de populație a Republicii Moldova: cetățeni de rând, persoane care iau decizii, membri ai asociațiilor obștești despre sectorul necomercial numit «al III-lea». Dar în 4 ani în țară au avut loc atât schimbări pozitive, cât și negative. Care au fost cele pozitive? A crescut numărul de organizații obștești și ele au acumulat o anumită experiență, s-a extins baza legislativă pentru organizațiile necomerciale, a fost adoptat *Codul fiscal* (1997), a apărut *Legea cu privire la fundații* (1999). Care au fost cele negative? Unele organizații necomerciale au folosit donațiile cu totul pentru alte scopuri: pentru campanii electorale și piramide financiare.

Noi am hotărât să urmărim cum s-a schimbat în această perioadă atitudinea față de sectorul III, însă de data aceasta am supus analizei părerea a încă unui grup de persoane - a businessmanilor sau a sectorului II al societății. În acest caz scopul principal a fost să determinăm în ce măsură este gata businessul național să colaboreze cu organizațiile necomerciale, chiar dacă vor folosi și posibilitățile ce le oferă adoptarea

Legii cu privire la fundații.

Noi ne-am pus sarcina de a înțelege în ce măsură poate businessul local să joace rolul de sursă de finanțare pentru rezolvarea problemelor sociale ale Republicii Moldova prin susținerea proiectelor social-utile ale ONG-urilor.

Am constatat ca toti businessmenii interviuati stiu despre existenta si activitatea organizatiilor neguvernamentale necomerciale si ca dupa parerea lor cele mai raspindite sfere de activitate ale acestor organizatii sunt (in ordine descrescinda) protectia sociala a paturilor vulnerabile ale populatiei, protectia mediului inconjurator, cultura si arta, protectia sanatatii, actiunile de binefacere, protectia drepturilor omului, protectia mostenirii culturale si istorice, cultura fizica si sportul, turismul, stiinta si invatamintul, combaterea coruptiei.

De fapt toti respondentii recunosc rolul pozitiv al organizatiilor obtesti in societate. In acelasi timp un numar de businessmeni (45%) nu aveau o inchipuire clara despre particularitatile organizatiilor necomerciale si ale celor comerciale. Dupa parerea lor toti cei de la ONG-uri lucreaza pentru ca doresc sa aduca folos societatii (70%). Busnissmanii in principiu au incredere in oamenii care lucreaza la ONG-uri, nu au incredere in ei numai 2% si mai mult ca n-o au 7%. Insa majoritatea celor interviuati (70%) au declarat ca nici un ONG nu s-a adresat catre ei dupa ajutor, ceea ce denota ca intre cele doua sectoare nu exista o legatura buna. 89% dintre busnissmanii au spus ca sunt gata sa ofere sustinere materiala ONG-urilor si majoritatea (66%) nu asteapta vre-un profit din aceasta 45% prefera sa faca aceasta transferinc sume de bani pe contul unei fundatii de binefacere, 14% prefera sa acorde servicii sau sa execute anumite lucrari fara plata, iar alte 14% prefera sa transfere banii direct ONG-urilor.

Analiza acestor rezultate arata clar ca ONG-urile au in persoana busnissmanilor buni parteneri potentiali, iar acestia au o atitudine pozitiva fata de ONG-uri. Totodata businessmenii nu sunt deloc pregatiti pentru o filantropie civilizata prin instituirea unei fundatii particulare proprii sau a unei fundatii a companiei lor. Noi am considerat ca anume instruirea si ajutorul necesar businessului pentru aceasta este sarcina sectorului III. Aceasta si a servit drept imbold pentru elaborarea proiectului „Dezvoltarea filantropiei in Republica Moldova“.

Sondajul nostru de opinie a cuprins 53 de reprezentanti ai celor mai mari companii din municipiile Chisinau si Balti. Sondajul a fost efectuat foarte minutios prin intilniri personale cu conducatorii companiilor pentru a afla parerea persoanelor care iau decizia. Experienta noastra arata ca in acest caz trebuie sa obtinem raspunsul direct de la conducator si nu de la secretar sau de la referent. In timpul intilnirilor propriu-zise am avut multe momente interesante si de folos. Noua celor din sfera neomerciala ne-a fost

nespus de placut sa aflam ca foarte multi intreprinzatori sunt oameni cu un orizontul larg, veniti din stiinta, invatamint si productie. Cu toate ca erau foarte ocupati majoritatea oamenilor instariti au gasit timp, unii mai putin altii mai mult, sa vorbeasca cu noi. Businessul nostru este totusi in mare parte interesat sa imbunatateasca situatia economico-sociala din

tara, pentru ca saracia este principala cauza a instabilitatii, adica a unui climat nefavorabil pentru investitii. Desi ca si in sectorul III intilnesti oameni diferiti.

Inainte de a ajunge la conducatorul firmei sau al companiei trebuia sa stam de vorba cu functionarii de la oficiul ei. Acestia erau oameni foarte diferiti. Si daca la oficiu ne intilneau de regula oameni competenti si bine crescuti, ne asteptam sa fie la fel si conducatorul lor, insa cu parere de rau la acest nivel am intilnit si oameni de alta categorie dupa discutia cu care manifestam si noi o atitudine corespunzatoare fata de companie in intregime.

Scopul sondajului a fost sa determinam atitudinea businessului moldovenesc fata de crearea fundatiilor oferitoare de granturi in Republica Moldova si de perspectivele colaborarii lor cu organizatiile obstești.

Pentru inceput trebuia sa aflam daca stii businessmanii de existenta *Legii cu privire la fondantii* (1999). Dintre toti cei carora le-am solicitat raspunsul, 40% au spus ca au auzit de aceasta lege, 30% au spus ca nu au auzit si 30% au spus ca nu sunt siguri daca au auzit. Insa numai 10% stiu continutul ei, 62% ca nu o cunosc de loc si 28% ca nu stiu bine ce se are in vedere. Ne trezeste incredere faptul ca 51% de respondenti considera ca aceasta lege trebuie sa functioneze pe teritoriul Republicii Moldova si ca numai 7% o considera inutila. Cu toate acestea 55% de respondenti considera ca e foarte bine ca businessul din Vest sustine organizatiile neguvernamen-

tale din Republica Moldova la rezolvarea problemelor actuale ale societății, pe cînd cel local se implică foarte puțin în acest proces. Aproape toți respondenții consideră că businessul din Vest, susținînd inițiativele din Republica Moldova, urmărește scopul de a se autoafirma în lume și de a introduce capitalul în țară, propagînd filozofia de a-și susține pe cei slabi. Însa nimeni nu exclude scopul ascuns de a obține accesul la informația noastră tehnico-stiințifică.

Reprezentanții businessului cărora li se pare că firma lor nu poate institui o fundație (19%) consideră că aici e de vină încrederea insuficientă în ziua de mine. Apoi se indică (în ordine descrescînd) următoarele cauze: businessul din Republica Moldova încă nu s-a maturizat ca să poată institui fundații corporative; fundația creată ar fi „batatoare la ochi” pentru Inspectoratul Fiscal și pentru alte instituții guvernamentale care ar pune obstacole activității. A fost destul de frecvent răspunsul: există puțină informație despre fundații iar în afara de aceasta, „las să rezolve statul problemele de importanță socială iar eu platesc impozite”. În fine, unii nu consideră că fundația este un mecanism optim pentru rezolvarea problemelor de importanță socială.

Cu toate acestea, 30% de respondenți au fost de acord cu faptul că firma lor ar putea institui o fundație, iar 51% nu se încumeta să răspundă. Businessmanii care au răspuns afirmativ ar fi preferat mai des să includă în Statutul sau următoarele priorități: susținerea paturilor vulnerabile ale populației, știința, ocrotirea sănătății, drepturile copiilor, protecția mediului înconjurător. Numai un singur om a menționat susținerea businessului mic.

Este deosebit de important că 77% de respondenți dintre conducătorii de firme și companii consideră utilă și că trebuie susținută ideea de a dezvolta fundațiile ne-comerciale locale pentru a încuraja inițiativele social utile în Republica Moldova.

După mesele rotunde cu tema „Problemele dezvoltării filantropiei în Republica Moldova” li s-a propus întreprinzătorilor să completeze ancheta-evaluare a sedintelor și proiectului „Crearea fundațiilor de binefacere în Republica Moldova” privite în ansamblu.

Toți businessmanii care au participat la mesele rotunde au dat un răspuns pozitiv la întrebarea dacă Dumnezeu consideră masa rotundă utilă pentru sine (86% au răspuns «da», iar 14% au răspuns «mai mult da decît nu»). La întrebarea „considerați Dumnezeu-voastră actual și necesar proiectul «Dezvoltarea filantropiei în Republica Moldo-

va» 86% au raspuns «da», 7% au raspuns «mai mult da decit nu» si doar 7% au raspuns «mai mult nu decit da». La intrebarea „Ati dori Dumneavoastra sa colaborati in viitor cu organizatiile neguvernamentale“ noi n-am primit nici un raspuns negativ, 89% au raspuns «da», la 11% le venea greu sa raspunda. 74% de businessmeni considera ca in Republica Moldova vor fi infiintate fundatii care vor oferi granturi, la 24% le venea greu sa raspunda si numai 3% considera cu fermitate ca nu.

Participantii la masa rotunda au considerat ca cea mai interesanta ca tema a fost informatia despre organizatiile necomerciale si interactiunea lor cu businessul, precum si informatia despre metodele de creare a fundatiilor si de conducere a lor. Pentru participantii au fost interesante *Legea cu privire la fundatii* si perspectivele de creare a fundatiilor.

Rezultatele intilnirilor si ale sondajelor ne permit sa conchidem ca businessul nostru e gata sa colaboreze cu organizatiile obstești pentru a rezolva impreuna numeroasele probleme ale Republicii Moldova. E evident ca businessul nu se incumeta sa colaboreze in mod deschis din cauza lipsei de incredere in ziua de miine si a lipsei de sustinere din partea statului.

Ilia Trombitki, Tatiana Siniaeva, Elena Rososenco

SFATURI UTILE PENTRU CEI CARE VOR SA INFIINTEZE O FUNDATIE

Daca aceasta carte va intereseaza, daca va-ti convins ca si intr-o situatie economica instabila, cum este a noastra, se poate munci intr-un mod civilizatat, daca ati inceput sa credeti ca puteti sa infiintati printre primii o fundatie, atunci capitolele care urmeaza va vor fi de folos.

Iar noi ne permitem sa va dam prieteneste citeva sfaturi.

Cititi cu atentie *Legea cu privire la fundatii* (1999) aici in calauza noastra.

Daca va-ti convins ca vi se potriveste atunci continuati. Determinati cui doriti sa-i ajutati si ce probleme trebuie sa rezolvati in primul rind. Poate institutiilor de invatamint sau unor oameni batrini? Sau unor tineri talentati sau unor studenti de rind? Ori doriti sa contribuiti la rezolvarea unor probleme ecologice, sociale si a altor probleme ale tarii?

Sa alegeti, spre regret aveti de unde, deoarece in tara noastra exista multe probleme nerezolvate in sfera sociala, ecologica, medicala, in sfera invatamintului si dezvoltarii societatii civile... Oamenii care doresc sa faca un bine au unde se manifesta.

Alegeti ce e mai important pentru Dumneavoastra, in ce caz ajutorul ce-l veti acorda va fi mai eficient.

A ramas numai sa inregistrati aceste scopuri si obiective in statutul viitoarei Dumneavoastra fundatii. Statute-model aveti in calauza noastra. Puteti lua cu in-drazneala unul ca baza. La aceasta etapa e foarte important sa determinati cine va fi fondator si cine va lua deciziile. Aici sunt posibile doua principii. Dupa unul din ele (vezi statutul fundatiei „Lumea - Oglinda pentru Moldova“) fondatorul isi rezerva dreptul de a controla activitatea Consiliului de directori al fundatiei si de a influenta asupra lui. Dupa altul (modelul de statut de asemenea este in carte) Consiliul fundatiei devine chiar de la inceput independent in toate actiunile sale calauzindu-se numai de Statut si de legislatie.

Daca Dumneavoastra infiintati o fundatie, inseamna ca Dumneavoastra sunteti fondatorul ei. Aici nu are importanta cetatenia si unde aveti domiciliul. Fundatia poate fi infiintata de catre Dumneavoastra ca persoana fizica sau de catre firma ce o conduceti. Insa nici fondatorul, nici membrii organelor ei de conducere, nici colaboratorii de la fundatie nu pot sa-i foloseasca patrimoniul in interesele sale personale.

Suma de bani pe contul fundatiei la instituire trebuie sa fie de cel putin de 200 de salarii minime. Insa acesta este patrimoniul initial al fundatiei Dumneavoastra si el nu poate fi micorat in procesul functionarii. Cu alte cuvinte patrimoniul Dumneavoastra trebuie sa se completeze din diferite surse: din cotizatiile membrilor, din granturi, donatii, din veniturile obtinute ca rezultat al activitatii. Daca Dumneavoastra veti citi cu atentie Legea, veti descoperi si alte surse. Ati hotarit sa infiintati fundatia de sine statator? In acest caz semnati *decizia de constituire* a ei, iar daca aveti parteneri cu care ati hotarit sa conflucati atunci incheiati si semnati cu ei un *contract de constituire*. Si intr-un caz si in celalalt acesta este *actul de constituire al fundatiei*. Instructiunile detaliate despre inregistrarea unei fundatii urmeaza in carte mai departe.

Iata ca in cele din urma fundatia este inregistrata. Ea are pe contul sau o anumita suma de bani care trebuiesc cheltuiti pentru activitate social-utila, cu alte cuvinte pentru o binefacere civilizata. Aici poate sa apara problema lipsei de informatie despre aceea cui sa-i oferiti ajutor in primul rind, cum sa se faca aceasta fara a incalca Legea si sa nu ramineti pacaliti. Multe companii din Vest prefera sa acorde ajutorul de binefacere prin intermediul organizatiilor necomerciale, sau cu alte cuvinte, prin sectorul III al societatii si nu in mod direct. Si aceasta e just. Actiunile lor pot fi controlate oricind, deoarece in cazul de fata ele pot fi controlate de catre donatori. Pe langa aceasta un asemenea ajutor va fi mai eficient pentru ca la rezolvarea problemei vor fi atrasi profesioniști.

In sectorul necomercial sunt multi profesioniști de inalta calificare, specialisti din diferite domenii: medici, invatatori, ingineri, juristi, jurnalisti si a. Organizatiile necom-

erciale stiu a opera cu granturile. Multe dintre ele au o experienta bogata. La ele dese ori colaboreaza voluntari straini (adica fara remunerare in bani), care pot elabora proiecte pentru fundatiile de binefacere din Vest si in acest mod sa gaseasca bani pentru o finantare suplimentara la rezolvarea cutarei sau cutarei probleme. Multe organizatii obstesti i-au pe seama lor o parte din problemele societatii.

Pe langa aceasta organizatiile obstesti Va pot face un serviciu bun, creind fundatiei si campaniei o imagine buna. Dumneavoastra puteti spune ca un lucru bun nu are nevoie de reclama. Dar de fapt pentru business anume aceasta este important, deoarece o publicitate buna ajuta la realizarea de piata a marfurilor sau serviciilor Dumneavoastra.

Organizatiile obstesti au si ele statut, in care se indica ce prioritati urmaresc ele in activitatea lor. Fara indoiala ca se vor gasi organizatii ale caror prioritati vor coincide cu cele incluse in statutul organizatiei Dumneavoastra. Sigur

ca ar fi o exagerare sa consideram ca toate organizatiile obstesti isi desfasoara activitatea onest si deschis. Cu parere de rau aceasta nu e asa. Sunt organizatii care si-au patat numele si au extins aceasta pata pe tot sectorul III. Dar oare in business si in sectorul de stat nu e tot asa?

E evident ca nu numai organizatiile obstesti au nevoie de aliati, dar si businessul. Sectorul «al III-lea» poate deveni un bun sprijin pentru business. Pina astazi in tara noastra numai numarul de organizatii necomerciale inregistrate constituie mai mult de trei mii. Spre exemplu exista organizatii de sustinere a businessului, care deseori apara drepturile intreprinzatorilor. Cel de al «II-lea» si cel de al «III-lea» sectoare ale societatii au multe particularitati comune. De exemplu dorinta de a se dezvolta in conditii de libertate.

Insa la alegerea partenerului din rindul organizatiilor obstesti este necesar un calcul rational ca si in business. Nu are rost sa va imbratisati cu prima organizatie osteasca care se va nimeri. Trebuie sa fiti precauti anume de la inceputul activitatii. Si daca fundatia va organiza un concurs pentru cel mai bun proiect de rezolvare a prob-

lemei propuse, atunci la acest concurs se vor vedea acei carora li se va putea propune sa rezolve o parte din problemele actuale. Aceasta selectie se poate face dupa multe criterii. Iata care sunt cele mai importante:

- ✓ pentru rezolvarea problemei este prezentat un proiect bine pregatit si argumentat;
- ✓ prioritatile organizatiei obstești se potrivesc bine cu scopurile fundatiei;
- ✓ organizatia se afla alaturi de D-stra, in acelasi oras sau in aceeasi regiune in care are interese compania D-stra;
- ✓ organizatia s-a prezentat bine si are o experienta bogata de lucru;
- ✓ organizatia are un management bun;
- ✓ organizatia are relatii stabile cu autoritatile si cu organizatii obstești, iar oamenii in care aveti incredere ii dau o apreciere buna;
- ✓ organizatia are certificat de utilitate publica, ceea ce confirma ca ea are un management financiar calitativ si nu ia parte la campaniile politice.

D-stra ati determinat si ati gasit de acum acea organizatie obsteasca cu care ati dori sa colaborati. Atunci incepeti sa lucrati impreuna, iar noi va dorim o colaborare fructuoasa.

CE ESTE O ORGANIZATIE NECOMERCIALA?

Deseori oamenii din sectorul de stat si din cel de business manifesta o oarecare ne incredere fata de organizatiile «necomerciale» sau cum li se mai spune «nonprofit». Si pe buna dreptate ce rost mai are sa lucrezi daca nu ai nici un venit? Poate anume pentru a ascunde venitul? Sau pentru a avea facilitati fiscale?

Si totusi exista organizatii necomerciale in toate tarile, iar aceasta inseamna ca ele isi au rostul sau.

In legislatia noastra acest termen are citeva definitii. De exemplu *Codul fiscal* (Art. 5) definește organizatiile necomerciale ca «**persoana juridica a carei activitate nu are drept scop obtinerea venitului si care nu foloseste vreo parte din proprietate sau din venit in interesele vreunui membru al organizatiei, ale unui fondator sau ale unei persoane particulare**».

Partea a 5-a a *Noului Cod Civil* (organizatii necomerciale) da organizatiei necomerciale o definitie mai scurta decit cea din *Codul fiscal*, limitindu-se numai la principiul unui scop necomercial, inasa fara a atinge momentul legat de repartizarea patrimoniului intre fondatori si membri (Art. 180): **«Organizatie necomerciala este persoana juridica al carei scop este altul decit obtinerea de venit»**. Mai mult decit atit, art. 97 din *Codul Civil* nu exclude posibilitatea unei astfel de repartizari a patrimoniului intre membrii si participantii la lichidarea organizatiei, ceea ce este, dupa parerea noastra, un neajuns esential al *Noului Cod Civil*, neajuns care trebuie inlaturat. In favoarea acestei concluzii vorbeste, de exemplu si faptul ca *Codul Civil al Federatiei Ruse* (Art.50) da o definitie clara organizatiilor necomerciale care «nu au ca scop obtinerea de venit si nu repartizeaza venitul obtinut intre participantii».

Si totusi, **Art.97** . «Repartizarea activelor persoanelor juridice cu scop nelucrative (care nu urmaresc scopul de a obtine venit)», astazi include punctele:

(1) Activele care au ramas dupa satisfacerea creantelor creditorilor persoanei juridice cu scop nelucrative se repartizeaza intre persoanele care, conform actului de constituire sau, in cazul prevazut de actul de constituire, conform hotaririi adunarii generale, au dreptul la ele.

(2) Daca persoana juridica cu scop nelucrative este constituita pentru satisfacerea exclusiva a intereselor participantilor sai si actul constitutiv sau hotarirea adunarii generale nu prevad persoanele care au dreptul la activele persoanei juridice cu scop nelucrative dizolvate, toate persoanele care la momentul dizolvarii au calitatea de participant la ea beneficiaza de dreptul la patrimoniul ramas. Intre aceste persoane activele se repartizeaza proportional.

(3) Daca nu pot fi repartizate conform alin.(1) si (2), activele trec la stat, care le utilizeaza la realizarea scopurilor statutare ale persoanei juridice cu scop nelucrative lichidate.

Ne permitem sa numim aici normele cheie din *Codul Civil* cu privire la organizatiile necomerciale, atragind atentia asupra faptului ca multe articole din *Codul Civil* sunt comune atit pentru persoanele juridice comerciale, cit si pentru cele necomerciale.

Conform Art.180 din *Codul Civil* «Organizatii necomerciale sint:

- a) asociatia;
- b) fundatia;
- c) institutia.

Articolul 181. Asociatia

(1) Asociatie este organizatia necomerciala constituita benevol de persoane fizice si juridice asociate, in modul prevazut de lege, prin comunitate de interese, care nu contravin ordinii publice si bunelor moravuri, pentru satisfacerea unor necesitati nemateriale.

(2) Asociatia poate avea forma de asociatie obsteasca, asociatie religioasa, partid sau de alta organizatie social-politica, de sindicat, uniune de persoane juridice, de patronat, alte forme in conditiile legii.

(3) in asociatie, calitatea de membru se consemneaza.

(4) Patrimoniul transmis asociatiei de catre fondatori (asociati) este proprietatea ei. Asociatia utilizeaza acest patrimoniu in scopurile stabilite in statut.

(5) Membrii nu-si pastreaza drepturile asupra patrimoniului transmis asociatiei in proprietate, nici asupra cotizatiilor de membru. Ei nu raspund pentru obligatiile asociatiei, iar aceasta nu raspunde pentru obligatiile membrilor sai.

(6) Particularitatile constituirii, ale activitatii, statutul juridic al diferitelor tipuri de asociatii se stabilesc prin lege.

Articolul 182. Fundatia

(1) Fundatie este organizatia necomerciala, fara membri, infiintata de una sau mai multe persoane fizice si juridice, dotata cu patrimoniu distinct si separat de cel al fondatorilor, destinat atingerii scopurilor necomerciale prevazute in actul de constituire.

(2) Fundatia poate fi constituita si prin testament.

Articolul 183. Institutia

(1) Institutie este organizatia necomerciala constituita de fondator (fondatori) pentru exercitarea unor functii de administrare, sociale, culturale, de invatamint si altor functii cu caracter necomercial, finantata partial sau integral de acesta (acestia).

(2) Patrimoniul se considera transmis de fondator institutiei cu drept de proprietate daca actul de constituire nu prevede altfel.

(3) Pot avea calitate de fondator persoanele fizice si cele juridice, inclusiv persoanele juridice de drept public.

(4) Fondatorul raspunde pentru obligatiile institutiei in masura in care patrimoniul acesteia nu este suficient pentru stingerea lor.

(5) Institutia poate fi publica sau privata.

Articolul 184. Institutia publica

(1) Institutia publica se constituie in baza unui act emis de autoritatea publica si este finantata, integral sau partial, de la bugetul acesteia din urma.

(2) Institutia publica nu este in drept sa instituie alte persoane juridice, cu exceptia uniunii de persoane juridice.

Articolul 185. Institutia privata

(1) Institutia privata se constituie in baza hotaririi persoanei fizice sau juridice de drept privat, care o doteaza potrivit scopului preconizat.

(2) Hotarirea de constituire a institutiei private se autentifica notarial.

Articolul 186. Statutul organizatiei necomerciale

(1) Organizatia necomerciala actioneaza in baza de statut daca legea nu prevede altfel.

(2) Statutul trebuie sa fie semnat de toti fondatorii daca legea nu prevede altfel.

(3) In statutul organizatiei necomerciale trebuie sa se indice:

a) denumirea;

b) scopul si obiectul de activitate;

c) sediul;

d) numele, domiciliul, data nasterii, cetatenia si alte date din actele de identitate ale fondatorilor;

e) conditiile si modul de admitere in organizatia necomerciala, modul de retragere si de excludere a membrilor (pentru asociatii);

f) modul de formare a patrimoniului, contributiile fondatorilor si cotizatiile periodice ale membrilor;

g) modul de desemnare si de revocare a membrilor organelor;

h) modul de constituire si de lichidare a filialelor;

i) modul si conditiile de reorganizare;

j) modul de lichidare a organizatiei;

k) alte date stabilite de lege pentru tipul respectiv de organizatie necomerciala.

(4) Statutul poate prevedea si alte clauze care nu contravin legii.

Articolul 187. Genurile de activitate ale organizatiilor necomerciale

(1) Organizatiile necomerciale sint in drept sa desfasoare orice gen de activitate neinterzis de lege, care tine de realizarea scopurilor prevazute de statut.

(2) Activitatea care, conform legii, este supusa licentierii va fi practicata de organizatiile necomerciale doar dupa obtinerea licentei.

Articolul 188. Activitatea economica a organizatiei necomerciale

(1) Organizatia necomerciala este in drept sa desfasoare activitatea economica ce rezulta nemijlocit din scopul prevazut in statut.

(2) Pentru practicarea activitatii economice care nu rezulta nemijlocit din scopul prevazut in statut, organizatiile necomerciale pot fonda societati comerciale si cooperative.

(3) Dreptul unor anumite categorii de organizatii necomerciale de a fonda societati comerciale si cooperative poate fi limitat prin lege.

Articolul 189. Conducerea, administrarea si reprezentarea organizatiei necomerciale

Normele de conducere, administrare si reprezentare a organizatiei necomerciale sint stabilite prin lege si statutul ei.

Articolul 190. Conflictul de interese

(1) Organizatia necomerciala trebuie sa evite, in activitatea sa, conflictele de interese, iar in cazul aparitiei, le va solutiona in conformitate cu art. 191.

(2) Se considera ca exista conflict de interese in cazul incheierii unui act juridic referitor la patrimoniul organizatiei necomerciale intre aceasta si persoana interesata.

(3) in sensul prezentului articol, sint considerati persoane interesate: conducatorul organizatiei, membrii organelor ei de conducere si control, angajatii, precum si orice alta persoana care, datorita relatiilor specifice cu organizatia necomerciala, poate conditiona luarea de decizii privind incheierea de acte juridice in numele organizatiei cu sine sau cu persoane cu care se afla in raporturi de rudenie de pina la gradul trei inclusiv, in relatii de munca, sau cu persoane al caror creditor este.

Articolul 191. Solutionarea conflictului de interese

(1) Actele juridice cu conflict de interese trebuie sa fie aprobate in prealabil de organul suprem al organizatiei necomerciale daca prin statut nu s-a stabilit competenta unui alt organ colegial.

(2) Persoana interesata este obligata sa repare prejudiciul adus organizatiei necomerciale prin incheierea unui act juridic cu conflict de interese daca acesta nu a fost aprobat de organul competent.

(3) Pe langa reparatia prejudiciului, persoana interesata trebuie sa restituie organizatiei necomerciale tot venitul obtinut ca urmare a incheierii actului juridic cu conflict de interese. Daca prejudiciul a fost cauzat prin actiunea mai multor persoane interesate, ele vor purta raspundere solidara fata de organizatia necomerciala.»

Fondatorul fundatiei poate sa-si puna intrebarea fireasca referitor la impozitarea fundatiei si la acele avantaje pe care ea le poate avea ca organizatie necomerciala. In legatura cu aceasta mentionam ca in ceea ce priveste impozitarea fundatia are aceleasi facilitati ca si celelalte organizatii necomerciale, iar in cazul cind fundatia a urmat procedura de certificare, ea are si facilitatile legate de statutul de organizatie social-utila.

Conditii de impozitare ale unei organizatii necomerciale sunt indicate in *Codul fiscal* (in special in art. 36 si art. 52)

PROCEDURA DE CERTIFICAREA UNEI ORGANIZATII NECOMERCIALE

Codul fiscal adoptat in anul 1997 include un articol in conformitate cu care organizatiile necomerciale trebuie sa fie recunoscute ca atare in corespundere cu procedura prevazuta de lege, in caz contrar ele isi pierd dreptul la scutire de impozitul pe venit.

Conform Codului fiscal, pentru a nu fi impozitata organizatia necomerciala trebuie sa respecte citeva conditii. In primul rind domeniile activitatii sale trebuie sa tina exclusiv de cele social utile, in cel de al doilea rind, nici o parte din veniturile sale nu trebuie sa fie folosite pentru scopuri care nu sunt legate de scopurile prevazute de statut si sa nu fie repartizata intre membrii, participantii si fondatorii organizatiei, si in cele din urma, organizatia necomerciala nu trebuie sa declare ca sustine la alegerile in organele puterii anumite blocuri politice, partide si unii candidati.

Asemenea procedura este certificarea stabilita de Legea cu privire la asociatiile obstești (1996) si ulterior aplicata si pentru fundatiile necomerciale de Legea cu privire la fundatii. Fiind la prima vedere foarte impovaratoare pentru organizatii, certificarea are scopul de a crea un regim de maxima favorizare pentru toate organizatiile necomerciale social-utile, deaceea certificatul nu trebuie considerat ca ceva iesit din comun, ci dimpotriva, ca ceva obisnuit pentru toate organizatiile necomerciale care-si desfasoara cinstit activitatile si aduc folos intregii societati.

Dupa cum reiese din Lege, orice fundatie poate prezenta actele necesare pentru a i se elibera Certificatul de Stat cel putin dupa sase luni de la inregistrarea sa. In acest caz fundatia prezinta la Comisia de certificare de pe linga Ministerul Justitiei o descriere scurta a activitatii sale social-utile care va contine de asemenea afirmatia ca in timpul alegerilor in organele puterii fundatia nu a sustinut blocuri electorale, partide si candidati aparte, precum si un document de la Inspectoratul Fiscal teritorial prin care se va confirma ca activitatea sa este in corespundere cu legislatia fiscala in vigoare. Certificatul obtinut in urma acestei proceduri va fi prezentat si va servi de asemenea in calitate de argument important pentru donatori in vederea oferirii de catre ei a unor mijloace, pentru ca astfel de cerinte fata de cei care primesc granturi exista in majoritatea tarilor.

In anul 2000 in *Codul fiscal* s-a facut o modificare care permite de a pretinde la scutirea de impozite si pina la expirarea termenului de 6 luni din ziua inregistrarii organizatiei obtesti. In acest caz fundatia poate prezenta o cerere catre organele fiscale in care va solicita scutirea de impozite si ea va fi scutita cu conditia ca la expirarea celor 6 luni de la data inregistrarii sa prezinte Certificatul de Stat eliberat de catre Comisia de certificare. In caz daca fundatia nu va prezenta acest certificat ea va fi obligata sa plateasca impozitele de care a fost scutita.

Trebuie sa mentionam ca indiferent de teritoriul pe care fundatia isi desfasoara activitatea certificarea se face la Ministerul Justitiei. Certificatul este eliberat de catre Comisia de Certificare in corespundere cu procedura prevazuta de regulamentul stabilit de Lege.

LEGISLATIA FISCALA CU PRIVIRE LA ORGANIZATIILE NECOMERCIALE

La 24 aprilie a. 1997 Parlamentul Republicii Moldova a adoptat *Codul fiscal* (Partea I si Partea a II-a) care a fost publicat in Monitorul oficial al Republicii Moldova Nr. 62 de la 18.09.1997 si intrat in vigoare de la 01.01.1998. *Codul fiscal* a fost reeditat in a. 2001 (vezi Monitorul oficial Nr.102-103 de la 23.08.2001 art. 814). *Codul fiscal* contine o serie de articole cu privire la sectorul «al III-lea» din Republica Moldova. In anul 2000 in unele articole „esentiale” au fost modificate.

Astfel in cod se mentioneaza pentru prima data in Legislatia Republicii Moldova definitia notiunii de organizatie necomerciala [Partea (3) Art.12]

«Organizatie necomerciala – persoana juridica a carei activitate nu are drept scop obtinerea venitului si care nu distribuie venitul obtinut intre fondatori, membri si participanti»

Aceasta definitie-cheie a fost supusa in anul 2000 unei modificari si acum suna astfel [Partea (14) art.5]:

«Organizatie necomerciala – persoana juridica a carei activitate nu are drept scop obtinerea venitului si care nu foloseste vreo parte din proprietate sau din venit in interesele vreunui membru al organizatiei, ale unui fondator sau ale unei persoane particulare»

Pentru persoanele fizice si cele juridice care conform *Legii cu privire la filantropie* si sponsorizare se considera filantropi si sponsori, in *Codul fiscal* exista o facilitate de reducere a impozitului pe venit, insa limitele ei au fost modificate in comparatie cu cele ale legii care a fost in vigoare mai inainte (Art.36 din *Codul fiscal* in formularea *Legii Nr.1294-XV de la 25.07.2002*):

«Articolul 36. Alte deduceri

(1) Contribuabilul rezident are dreptul la deducerea oricaror donatii facute de el pe parcursul anului fiscal in scopuri filantropice sau de sponsorizare, dar nu mai mult de 10% din venitul impozabil. In acest scop, venitul impozabil al contribuabilului se determina fara a se lua in considerare scutirile ce i se acorda conform prezentului capitol.

(2) Pot fi deduse, conform prezentului articol, numai donatiile facute in scopuri filantropice sau de sponsorizare in favoarea autoritatilor publice si institutiilor publice specificate la art. 51, a organizatiilor necomerciale specificate la art. 52 alin. (1) lit. a) si b), precum si in favoarea organizatiilor religioase specificate la art. 52 alin. (1) lit. c).

(3) Donatiile in scopuri filantropice sau de sponsorizare vor fi deduse numai in cazul confirmarii lor in modul stabilit de Guvern. »

Dupa cum se stie, *Codul fiscal* a abrogat legislatia care a functionat anterior, care era in contradictie cu el si a stabilit limita maxima de scutire de impozit prin actiuni de filantropie sau sponsorizare de cel mult 10% din venitul impozabil total. In acelasi timp modificarile din 2002 introduc si notiunile confuze din punct de vedere juridic «scopuri filantropice sau de sponsorizare» in locul notiunii actuale si clare de «scopuri social-utile». Totusi aceasta lacuna se niveleaza prin prima parte a art. 52, care de fapt clasifica organizatiile necomerciale pornind de la faptul pentru ce scopuri au fost create ele (social-utile sau pentru beneficiul reciproc al membrilor), si anume prima grupa [partea (1), punctele a) si b)] obtine privilegiul in sensul sustinerii de catre filantropi. Astfel art. 52 a suferit in a. 2001 si a. 2002 modificari esentiale si astazi suna astfel:

«Articolul 52. Organizatiile necomerciale scutite de impozit

(1) La organizatiile necomerciale scutite de impozit pot fi atribuite:

a) institutiile care activeaza in sferile ocrotirii sanatatii, invatamintului, stiintei si culturii;

b) societatile orbilor, surzilor si invalizilor, precum si intreprinderile create pentru realizarea scopurilor statutare ale acestor societati, societatile veteranilor si alte asociatii obstesti, fundatiile, organizatiile filantropice care se ocupa in mod exclusiv de:

– acordarea de ajutor material si de servicii gratuite invalizilor, oamenilor bolnavi, persoanelor singure, orfanilor sau copiilor ramasi fara ingrijire parinteasca, familiilor cu multi copii, somerilor, persoanelor care au avut de suferit in urma razboaielor, calamitatilor naturale, catastrofelor ecologice, epidemiilor;

– activitatea ce tine de apararea drepturilor omului, invatamint, dobandirea si propagarea cunostintelor, ocrotirea sanatatii, acordarea ajutorului social populatiei, cultura, arta, sport de amatori, lichidarea consecintelor calamitatilor naturale, protectia mediului si de alte domenii cu caracter social-util, in conformitate cu legislatia cu privire la asociatiile obstesti si cu privire la fundatii;

c) organizatiile sindicale, religioase, asociatiile de economii si imprumuturi ale cetatenilor, asociatiile patronilor, intreprinzatorilor si fermierilor si alte societati organizate in scopul crearii unor conditii favorabile pentru realizarea si apararea intereselor de productie, tehnico-stiintifice, sociale si altor interese comune ale agentilor economici;

d) barourile si uniunile avocatilor, uniunile si asociatiile notarilor si camerele notariale;

e) partidele si alte organizatii social-politice.»

Partea a doua si partea a treia ale art. 52 determina conditiile carora trebuie sa le corespunda organizatiile enumerate in partea (1) pentru ca ele sa poata fi scutite de impozitul pe venit:

«(2) Organizatiile necomerciale specificate la alin.(1) sint scutite de impozit in cazul in care corespund urmatoarelor cerinte:

a) sint inregistrate sau create in conformitate cu legislatia, iar in statut, in regulamentul sau intr-un alt document sint indicate genurile de activitate concrete desfasurate de catre organizatia necomerciala si statutul ei de organizatie necomerciala, precum si interdictia privind distribuirea venitului sau proprietatii intre membrii organizatiei, intre fondatori sau intre persoane particulare, inclusiv in procesul reorganizarii si lichidarii organizatiei necomerciale;

b) intregul venit de la activitatea prevazuta de statut, de regulament sau de alt document sa fie folosit in scopurile prevazute de statut, de regulament sau de alt document;

c) nu folosesc vreo parte din proprietate sau din venit in interesele vreunui membru al organizatiei, vreunui fondator sau vreunei persoane particulare;

d) nu sustin vreun partid politic, bloc electoral sau candidat la vreo functie in cadrul autoritatilor publice si nu folosesc vreo parte din venit sau proprietate pentru finantarea acestora.

(3) Prin derogare de la prevederile alin.(2), pentru a fi scutite de plata impozitului, intreprinderile societatilor orbilor, surzilor si invalizilor, in statutul, in regulamentul sau intr-un alt document al lor, nu vor indica statutul de organizatie necomerciala si lor nu li se va aplica interdictia privind distribuirea venitului la achitarea dividendelor fondatorilor.

(4) Restrictiile prevazute la alin.(2) lit. d) nu se extind asupra organizatiilor mentionate la alin. (1) lit. e).»

Pentru a fi scutite de impozitul pe venit fundatiile social utile si organizatiile obstesti trebuie sa urmeze procedura de certificare, care va confirma in mod oficial ca ele corespond cerintelor art. 52 din *Codul fiscal*. Insa, dupa cum se vede din noua formulare a partii (5) al aceluiasi articol acum pentru a obtine inlesniri fiscale nu trebuie de asteptat jumatate de an dupa inregistrare, ci se poate prezenta o cerere catre organele fiscale teritoriale pentru a fi eliberat in ordinea prevazuta de partile (5) si (6):

«(5) Organizatiile specificate la alin. (1) lit. a), c), d) si e) sint recunoscute drept necomerciale si sint scutite de plata impozitului, daca respecta prevederile prezentului articol, la decizia organelor fiscale teritoriale. Decizia se emite in baza cererii persoanelor imputernicite ale organizatiilor respective. La cerere se anexeaza statutul, regulamentul sau un alt document, ce include dispozitii privind obligatiile de a indeplini cerintele prezentului articol, precum si certificatul inregistrarii de stat daca aceasta este prevazuta de legislatie. Persoanele imputernicite ale organizatiilor respective, cu exceptia celor recent constituite, prezinta, de asemenea, declaratia, prevazuta la art. 83 alin. (2), pe perioadele de gestiune precedente, dar nu mai mult decit pe ultimii doi ani fiscali. Ca temei de refuz pentru recunoasterea organizatiei drept necomerciala si pentru scutirea de plata impozitului serveste neincluderea in statut, in regulament sau intr-un alt document a dispozitiilor referitoare la obligatiile privind indeplinirea prevederilor prezentului articol sau existenta obligatiilor fiscale. Decizia privind recunoasterea organizatiei drept necomerciala si privind scutirea acesteia de plata impozitului se adopta in termen de 30 de zile de la data prezentarii documentelor prevazute de prezentul alineat. Copia deciziei se inmineaza solicitantului in termen de 3 zile.

(6) Organizatiile specificate la alin. (1) lit. b) pot fi scutite provizoriu de plata impozitului, in modul prevazut la alin. (4), conform deciziei organelor fiscale teritoriale, pina la obtinerea certificatului de stat conform legislatiei cu privire la asociatiile obst-

esti si cu privire la fundatii. In cazul refuzului de a acorda certificat de stat, organizatiile mentionate, pe perioada scutirii provizorii, achita impozitul in modul general stabilit. Dupa obtinerea certificatului de stat, drept temei pentru scutirea de plata impozitului servesc prezenta certificatului respectiv si decizia Comisiei de Certificare, care prezinta Inspectoratului Fiscal Principal de Stat de pe langa Ministerul Finantelor lista organizatiilor necomerciale referitor la care a fost adoptata decizia de scutire de plata impozitului.»

Merita o atentie deosebita activitatea comerciala de productie si alte activitati ale organizatiilor necomerciale care nu sunt legate de scopurile statutare. Conform art. 53, ele se numesc afaceri auxiliare:

«Articolul 53. Afacerile auxiliare

(1) Afacere auxiliara este orice activitate de intreprinzator neprevazuta in statut, in regulament sau intr-un alt document al organizatiei necomerciale si/sau activitate desfasurata cu incalcarea cerintelor art. 52.

(2) Afacerile auxiliare ale organizatiilor mentionate la art.52 se considera subiect separat al impunerii, al carui venit se impoziteaza la cota prevazuta la art.15 lit.b).

(3) Venitul impozabil din afacerile auxiliare reprezinta venitul brut obtinut de organizatie de pe urma afacerilor auxiliare desfasurate de catre aceasta in mod regulat, redus cu marimea deducerilor permise conform cap.3, care vizeaza nemijlocit afacerile respective. »

In general introducerea *Codului fiscal* a modificat radical sistemul de evidenta contabila, din care cauza a fost necesar de a reinstructa toti contabilii, inclusiv cei care deservesc organizatiile necomerciale. In aceasta scurta calauza sunt enumerate numai acele detalii care se refera la organizatiile necomerciale. Insa asupra lor se extind si multe alte articole cu caracter general, deaceea trebuie de studiat acest document (Monitorul oficial Nr.102-103 de la 23.08.2001, art. 814) cu toate amanuntele sale, precum si *Legea la cu privire la administrarea impozitului pe venit si pentru punerea in aplicare a titlurilor I si II ale codului fiscal Nr.1164-XIII de la 24.04.97* cu modificarile si completarile ulterioare in care sunt descrise drepturile Inspectoratului Fiscal si sanctiunile pentru incalcarea legislatiei fiscale, tinind cont si de titlurile urmatoare si de modificarile ulterioare.

E necesar sa adaugam ca incasarea platilor in fondul social se face in corespundere cu o lege speciala ce se adopta in fiecare an. Conform practicii legislative care s-a stabilit in ultimii ani organizatiile necomerciale cu unele mici exceptii efectueaza plati in fondul social in aceeasi marime ca si intreprinderile comerciale.

FUNDATIILE NECOMERCIALE DIN STRAINATATE

În Europa de Vest și în America de Nord fundațiile contribuie la satisfacerea unei mari părți din necesitățile societății. Ele colaborează deosebit de intens cu organizațiile necomerciale de nivel local și național, finanțând direct rezolvarea problemelor, iar deseori prin intermediul organizațiilor obștești. În activitatea multora dintre aceste fundații ocupă un loc important realizarea proiectelor în țările aflate în curs de dezvoltare. Pentru aceasta ele finanțează de obicei organizațiile-recipienți din țările respective. Patrimoniul sumar și capitalurile celor 30 de fundații mai mari din Europa constituie peste 40 miliarde de EURO. Ele oferă anual granturi pe o sumă de peste 1,5 miliarde de EURO.

Centrul European al Fundațiilor - asociație internațională tip umbrelă al fundațiilor definește fundația ca pe o organizație necomercială, nepolitică, independentă ce dispune de resurse proprii care provin din capitalul de constituire, are organul propriu de conducere, folosește resursele financiare pentru scopuri educative, culturale, religioase, cercetări științifice sau își realizează propriile programe și proiecte. În Europa Centrală și Europa de Est deși există destul de multe fundații, activitatea lor adesea este finanțată din afara țării, iar ele își distribuie mijloacele financiare și ajutoarele primite de la surse externe atât pentru realizarea propriilor programe de lucru, cât și pentru diferite asociații civile.

În Europa sunt fundații de diferite tipuri. Surse de mijloace pentru ele pot fi corporațiile, loteriile organizate pe contul capitalului statutar, donațiile.

Centrul European al Fundațiilor a propus clasificarea fundațiilor din Europa în patru grupe:

1. Fundații independente care sunt controlate de familii și de către consiliile de directori. De regulă capitalul de constituire este individual sau o donație făcută de o familie. Din acest capital se finanțează programele de lucru și granturile unei fundații noi. Sunt fundații independente și acele care disting persoane cu diferite premii (de ex. cu premiul Nobel) și își desfășoară activitatea pe baza veniturilor obținute prin organizarea loteriilor și jocurilor de hazard.

2. Fundații corporative care sunt înființate de companii. Activitatea acestor fundații este finanțată de către compania-«mama». Ele sunt la rîndul lor principală sursă de finanțare a multor asociații civile. Companiile pot alocă mijloace considerabile și pot presta servicii prin intermediul fundațiilor pe care le-au creat. Astfel de fundație este Volkswagen Foundation, care este una dintre cele mai mari din Germania, avînd un capital de 2,1 mld. de EURO și programe anuale în sfera științei și a învățămîntului superior pe o sumă de 100 mln. de EURO.

3. Fundatii finantate de stat, care pot fi nationale sau interguvernamentale. Ele se deosebesc prin faptul ca institutiile de stat care le-au creat le controleaza pozitile-cheie din conducerea lor. Finantarea lor se face direct din partea guvernului, desi nu este exclus si ajutorul din exterior. Din aceste fundatii fac parte fundatiile ecologice nationale.

4. Fundatii care acumuleaza mijloace de la populatie. Asemenea fundatie este Fundatia Mondiala de Protectie a Vietii Salbatice (WWF) renumita prin logotipul sau „panda mare“. De ele tin si numeroase fundatii mai mici create la nivelul satelor si oraselor, care au scopul de a rezolva problemele comunitatilor locale. De obicei ele aduna donatii de la populatie.

Filantropia joaca in tarile din Vest un rol foarte mare la rezolvarea problemelor societatii. Conform <http://philanthropy.com/free/articles/v15/i18/18000701.htm> , in pofida evenimentelor de la 11 septembrie, in anul 2002 in SUA donatiile benevole din diferite surse au constituit 241 miliarde de dolari: 183,7 miliarde de dolari au fost donate de catre persoane fizice, 12,2 miliarde de dolari de catre corporatii. In anul 2002 fundatiile americane au alocat pentru scopuri filantropice 26,9 miliarde de dolari.

Centrul European al fundatiilor (The European Foundation Centre - <http://www.efc.be>) este cea mai mare si mai prestigioasa comuniune de fundatii, din care pe linga fundatiile europene propriu zise fac parte si unele fundatii americane si japoneze. Membru al EFC poate deveni liber orice fundatie, inclusiv din Republica Moldova, care respecta principiile de baza ale Codului EFC (vezi mai jos) si care plateste cotizatiile. Cotizatia anuala constituie 2200 EURO. Se permite de asemenea calitatea de membru asociat (cotizatia anuala de 1000 de EURO), sau statutul de oaspete temporar (fara obligatiunea de a achita cotizatia, dar pentru o perioada limitata: 2 ani). Astazi nici o organizatie din Republica Moldova nu este membru al EFC. Printre altele astfel de organizatii exista in Romania, Georgia, Ucraina si in Rusia. O organizatie, care e membru al EFC are posibilitate de a obtine informatii atit despre principiile de organizare a unei activitati cit mai eficiente a fundatiei, cit si despre locul si modul de obtinere a resurselor necesare pentru aceasta activitate. Fireste ca pentru fundatie si fondator a fi membru al EFC inseamna printre altele a fi asigurat din punct de vedere financiar si bine orientat din punct de vedere social.

CODUL DE COMPORTARE

AL CENTRULUI EUROPEAN AL FUNDATIILOR (1995)

Preambula

Fundatiile independente sunt chemate sa reactioneze la dezvoltarea si promovarea solutiilor inovationale actuale si eficiente pentru problemele specifice ale societatii

contemporane din domeniul dezvoltării sociale, culturii, protecției mediului înconjurător, învățămîntului, științei, ocrotirii sănătății și economiei.

Fundațiile independente constientizează importanța dirijării în corespundere cu dorințele fondatorilor care au depus capitalul inițial, sau în cazul fundațiilor și al filantropiei corporative, care depinde de numeroase donații – de dorințele și speranțele acestor donatori.

Cînd își îndeplinesc rolul de ajutoari la construirea unei societăți de drept, stabile și pluraliste prin oferirea de resurse și realizarea proiectelor, persoanele care conduc fundațiile constientizează importanța accesibilității, transparenței, abordării în ansamblu, evidenței și dării de seamă corecte, precum și a autodirijării.

Fundațiile independente constientizează de asemenea importanța diversificării și necesitatea de a evita dublarea inutilă la folosirea resurselor și la asigurarea unei dirijări bune. Fundațiile și alte organizații finanțatoare independente, care și-au luat angajamentul de a respecta aceste principii, trebuie să acționeze în folosul societății în corespundere cu legile societății democratice, în particular:

1. În numele întregii societăți

a. Politicile și programele

Fundațiile independente trebuie să aleagă un set de principii de bază clare, care le vor determina misiunea, scopurile, sarcinile și programele corespunzătoare, rezervîndu-le într-un mod regulat. Fundațiile independente trebuie să asigure o contactare deschisă cu societatea prin expunerea scopurilor și sarcinilor sale, procedurilor și intereselor de program.

b. Dirijarea

Fundațiile independente constientizează importanța instituirii unei structuri independente, care să asigure luarea de decizii (în continuare Consiliul) ai cărei membri și succesori ai lor trebuie să fie numiți în corespundere cu principiile și procedurile stabilite. Fundațiile independente constientizează necesitatea de a determina clar obligațiile Consiliului, printre care și stabilirea unei proceduri clare de luare a deciziilor în interiorul organizației și în cazurile corespunzătoare reguli de transmitere a competenței și a dreptului de decizie. Fundațiile independente trebuie să-i asigure publicului larg accesul liber la statutul și la componenta Consiliului.

c. Fundațiile

Fundațiile independente trebuie să țină evidența mijloacelor financiare în corespundere cu standardele și cu practica acceptate în țările lor, precum și să asigure transparența în privința veniturilor, cheltuielilor și patrimoniului.

d. Raportul anual

Fundatiile independente isi iau obligatia de a informa regulat societatea despre activitatea sa prin rapoarte periodice, inclusiv rapoarte anuale sau prin culegeri informatiionale analogice, accesibile in caz de solicitare, care vor cuprinde:

- ↳ Descrierea amanuntita a scopului si a activitatii desfasurate pe parcursul anului bugetar pentru care s-au platit impozite, si o analiza comparativa cu anii precedenti;
- ↳ Un rezumat descriptiv despre principalele surse de venit si despre formarea lor;
- ↳ Un rezumat descriptiv despre cheltuieli;
- ↳ Un rezumat descriptiv despre granturile oferite altor institutii si organizatii; si
- ↳ Lista membrilor Consiliului.

2. Despre acei pe care i-a sustinut

Fundatiile independente trebuie sa-si desfasoare activitatea de sustinere intr-un mod transparent si sa asigure accesul liber la rezultatele obtinute in urma ei. Fundatiile independente care ofera granturi, trebuie sa publice informatia despre procedura lor de oferire a granturilor, inclusiv restrictiile conditionate de aspecte geografice sau de politici ale fundatiei. Procedura de luare a deciziei trebuie sa fie potrivita si obiectiva. Persoanele care au depus cereri de finantare trebuie sa fie informate despre decizia luata intr-un interval de timp corespunzator. Cerintele la monitorizare si evaluare trebuie sa fie rationale si sa corespunda mijloacelor alocate prin grant si cunoscute in momentul oferiiri. O data ce au fost oferite granturile nu se mai iau inapoi si nu se intrerup decit numai in situatii exceptionale si din cauze bine cunoscute.

3. Despre relatiile cu organele puterii

Fundatiile independente trebuie sa actioneze in stricta corespundere cu obligatiile si restrictiile prevazute de statutul sau si de legislatia in vigoare in cadrul carora isi desfasoara activitatea, sa asigure expunerea informatiei despre statutul sau, activitatea de sustinere, venituri, cheltuieli, componenta Consiliului, si accesul la aceasta informatie.

4. Fata de sine

Fundatiile independente sunt chemate sa-si desfasoare activitatea in mod eficient, sa asigure o dirijare, o strategie eficienta, sa aplice procedee eficiente de investire si folosire a resurselor. Pentru a promova si realiza o politica eficienta de dirijare in corespundere cu scopurile si sarcinile determinate de catre Consiliu, trebuie sa fie selectate si aplicate cele mai bune cai de a atinge scopurile si de a rezolva problemele.

Pentru aceasta Consiliul si personalul executiv trebuie sa caute ca dirijarea practica si resursele sa corespunda activitatii fundatiei si programelor ei de sustinere. Fundatia independenta trebuie sa asigure un control intern al resurselor, sa efectueze monitorizarea interna, sa evalueze programele finantate. Trebuie sa fie luate masuri de lunga durata de monitorizare si de evaluare a rezultatelor potrivite nivelului activitatilor, serviciilor prestate si/sau mijloacelor oferite.

LEGEA

cu privire la fundatii

*(Nr.581-XIV din 30 iulie 1999, Monitorul Oficial al Republicii Moldova,
Nr. 118-119 din 28 octombrie 1999, cu ultimele modificari)*

Parlamentul adopta prezenta lege organica.

Prezenta lege reglementeaza modul de constituire a fundatiilor, de desfasurare si incetare a activitatii acestora.

Capitolul I. DISPOZITII GENERALE

Articolul 1. Notiunea de fundatie

Fundatia este o organizatie necomerciala, fara membri, infiintata in baza actului de constituire de catre una sau mai multe persoane fizice si/sau juridice, dotata cu un patrimoniu distinct si separat de patrimoniul fondatorilor, care este destinat atingerii scopurilor necomerciale, prevazute in statut.

Articolul 2. Statutul juridic al fundatiei

Din momentul inregistrarii sale, fundatia dobindeste statut de persoana juridica.

Articolul 3. Legislatia cu privire la fundatii

Activitatea fundatiilor, reprezentantelor si filialelor fundatiilor straine constituite pe teritoriul Republicii Moldova este reglementata de Constitutie, prezenta lege si de alte acte normative, precum si de conventiile si acordurile internationale la care Republica Moldova este parte.

Articolul 4. Beneficiarii fundatiei

(1) Beneficiari ai fundatiei sint considerate persoanele fizice si juridice in folosul carora poate fi efectuata o anumita plata, prestate servicii sau remisa o parte din bunurile fundatiei in conformitate cu prevederile statutului acesteia.

(2) Pentru beneficiarul fundatiei persoana juridica, activitatea fundatiei va fi considerata de utilitate publica atunci cind aceasta persoana este o organizatie necomerciala, prevazuta de art. 52 alin.(1) lit.a) si lit.b) din *Codul fiscal*, si corespunde conditiilor prevazute de alin.(2) al aceluiasi articol.

Articolul 5. Fundatiile de utilitate publica

Fundatiile de utilitate publica sînt fundatiile a caror activitate este orientata spre apararea drepturilor omului, promovarea democratiei, dobîndirea si propagarea cunostintelor, educatie, dezvoltarea invatamîntului si stiintei, culturii si artei, culturii fizice si sportului de amatori, ocrotirea sanatatii, asistenta sociala, protectia mediului inconjurator, propagarea valorilor umane, sustinerea religiei si altor domenii de utilitate publica.

Capitolul II. CONSTITUIREA FUNDATIEI

Articolul 6. Fondatorii fundatiei

(1) Fundatia poate fi constituita din initiativa unei singure persoane sau a mai multor persoane fizice si/sau juridice (in continuare – fondator, fondatori).

(2) Fondatori persoane fizice pot fi cetateni ai Republicii Moldova, apatrizi si cetateni straini, care au capacitate de exercitiu.

(3) Fundatiile pot fi constituite si prin testament.

(4) Fondatori ai fundatiei nu pot fi autoritatile publice centrale si locale si institutiile bugetare.

Articolul 7. Denumirea si simbolica fundatiei

(1) Denumirea fundatiei va contine in mod obligatoriu cuvintul „fundatie”.

(2) Daca in denumirea fundatiei figureaza numele unei persoane fizice, fundatia va prezenta Ministerului Justitiei consimtamintul acesteia privind denumirea fundatiei, iar daca persoana fizica al carei nume figureaza in denumirea fundatiei nu mai este in viata - consimtamintul sotului (sotiei), parintilor si al copiilor majori ai persoanei decedate.

(3) Fundatiile pot avea in calitate de simbolica embleme, drapele, fanioane. Simbolica fundatiei se aproba de catre organele de conducere ale fundatiei si se inregistreaza de Ministerul Justitiei.

(4) Denumirea si simbolica fundatiei trebuie sa se deosebeasca de denumirile si simbolica altor persoane juridice, inclusiv ale celor care au fost lichidate prin hotarire a instantei judecatoresti sau si-au incetat activitatea.

(5) Simbolica fundatiei nu trebuie sa coincida cu simbolica de stat a Republicii Moldova si a altor state. Folosirea imaginii stemei de stat pe atributele fundatiei nu se admite.

Articolul 8. Sediul fundatiei

(1) Sediul al fundatiei se considera sediul organelor sale de conducere.

(2) Sediul fundatiei poate fi si domiciliul unuia dintre fondatori.

Articolul 9. Patrimoniul si raspunderea fundatiei

(1) Patrimoniul initial al fundatiei il constituie mijloacele materiale si/sau financiare transmise acesteia de catre fondator.

(2) Patrimoniul transmis fundatiei de catre fondator constituie proprietatea fundatiei.

(3) Patrimoniul fundatiei trebuie sa asigure atingerea scopurilor fixate in statut. Patrimoniul initial al fundatiei va fi de cel putin 200 de salarii minime si in procesul activitatii fundatiei nu poate fi micorat.

(4) Sursele de formare a patrimoniului fundatiei pot fi:

a) contributiile fondatorilor;

b) donatiile persoanelor fizice si juridice;

c) incasarile din bugetul public national si din fondurile extrabugetare;

d) granturi;

e) veniturile din activitatea fundatiei si a intreprinderilor infiintate de ea;

f) mijloacele obtinute ca rezultat al activitatii de acumulare a resurselor (desfasurarea campaniilor pentru atragerea mijloacelor, organizarea activitatilor culturale, sportive, distractive etc.).

(5) Finantele publice pot fi utilizate in scopul sustinerii activitatii desfasurate de fundatie numai pe baza de concurenta si numai in cazul daca fundatia este in mod oficial certificata ca fundatie de utilitate publica. Totodata, finantele publice nu pot fi utilizate pentru acoperirea cheltuielilor administrative ale fundatiei.

(6) Patrimoniul fundatiei nu poate fi utilizat in interesul fondatorului, al membrilor organelor ei de conducere, precum si al personalului fundatiei.

(7) Fondatorul nu poarta raspundere pentru obligatiile fundatiei, dupa cum fundatia nu poarta raspundere pentru obligatiile fondatorului.

Articolul 10. Actul de constituire a fundatiei

(1) Fondatorul (fondatorii) semneaza actul de constituire a fundatiei, care poate fi decizia de constituire, in cazul in care fondator este o singura persoana, sau contractul de constituire, in cazul in care fondatori sint doua sau mai multe persoane.

(2) Actul de constituire a fundatiei se autentifica de notar si va cuprinde:

a) datele de identificare a fondatorului (fondatorilor): pentru persoanele fizice - numele, prenumele, anul nasterii, domiciliul, cetatenia, numarul si seria buletinului de identitate; pentru persoanele juridice – numarul si data eliberarii certificatului inregistrarii de stat, sediul, elementele de identificare bancare, numele si prenumele conducatorului;

b) denumirea fundatiei;

c) scopul fundatiei;

d) categoriile de beneficiari potentiali ai fundatiei;

e) durata fundatiei;

f) patrimoniul initial al fundatiei si modul lui de transmitere;

g) destinatia patrimoniului, in caz de lichidare a fundatiei, sau modul in care se determina aceasta destinatie;

h) modul de numire si revocare a membrilor consiliului fundatiei si datele de identificare ale acestora;

i) semnatura fondatorului (fondatorilor).

(3) Daca fundatia se constituie in baza testamentului, decizia de constituire se semneaza de catre executorul testamentar in conformitate cu certificatul de mostenitor, care va contine datele de identificare ale executorului testamentar, numele si prenumele fondatorului si datele prevazute la alin.(2) al prezentului articol, cu exceptia lit. a) si i). In certificatul de mostenitor eliberat executorului testamentar de catre notar, se va inscrie obligatia acestuia de a inregistra fundatia in termen de o luna in numele testatorului, in conformitate cu prezenta lege. Daca executorul testamentar se eschiveaza de la executarea obligatiilor ce ii revin prin testament, la cererea notarului sau a Ministerului Justitiei, instanta de judecata, prin decizia sa, il poate obliga sa le execute.

(4) In cazul in care fundatia a fost constituita in baza testamentului, mostenitorii legali si creditorii fondatorului au fata de fundatie aceleasi drepturi ca si fata de orice alt bun succesoral.

Articolul 11. Statutul fundatiei

(1) Statutul fundatiei se aproba de catre fondator (fondatori). Daca fundatia a fost constituita in baza testamentului, statutul ei se aproba de catre executorul testamentar in conformitate cu certificatul de mostenitor.

(2) Statutul fundatiei va cuprinde:

- a) denumirea fundatiei;
- b) sediul fundatiei;
- c) scopurile fundatiei, metodele de realizare a acestora;
- d) datele de identificare ale fondatorului (fondatorilor);
- e) procedura de transmitere a drepturilor de proprietate catre fundatie;
- f) procedura administrarii si dispunerii de patrimoniul fundatiei;
- g) categoriile de beneficiari potentiali ai fundatiei;
- h) durata fundatiei;
- i) procedura de numire si revocare a membrilor consiliului fundatiei, competenta consiliului, precum si modul de luare a deciziilor;
- j) structura organizatorica a fundatiei, denumirea subdiviziunilor ei structurale, in cazul in care acestea exista si competenta lor;
- k) procedura de incetare a activitatii fundatiei, stabilirea conditiilor in care fundatia poate fi lichidata;
- l) destinatia patrimoniului, in caz de lichidare a fundatiei;
- m) alte conditii speciale care nu sunt in contradictie cu Legislatia.

(3) in cazul in care prevederile statutului sunt in contradictie cu prevederile legislatiei, se vor aplica prevederile legislatiei.

(4) Organele de conducere ale fundatiei pot modifica statutul fundatiei daca acesta prevede posibilitatea unei astfel de modificari. In cazul in care mentinerea statutului intr-o forma nemodificata atrage dupa sine consecinte care nu au putut fi prevazute la momentul constituirii fundatiei, iar posibilitatea modificarii statutului nu este prevazuta sau statutul nu se modifica de catre persoanele abilitate, dreptul de a modifica statutul fundatiei apartine instantei judecatoresti la cererea organelor fundatiei sau a Ministerului Justitiei.

Articolul 12. Inregistrarea fundatiilor, filialelor si reprezentantelor fundatiilor straine

(1) Inregistrarea fundatiilor, filialelor si reprezentantelor fundatiilor straine se efectueaza de catre Ministerul Justitiei.

(2) Pentru inregistrarea fundatiei, in termen de o luna de la data semnarii de catre fondator (fondatori) a actului de constituire a fundatiei, se vor prezenta urmatoarele documente a caror lista nu poate fi extinsa:

a) cererea de inregistrare, care va contine informatia privind scopurile fundatiei, estimarea patrimoniului necesar realizarii acestora, precum si modul de constituire a acestui patrimoniu. Cererea se semneaza de toti membrii consiliului fundatiei, cu indicarea domiciliului fiecaruia;

b) statutul fundatiei, in dublu exemplar;

c) actul de constituire a fundatiei, in dublu exemplar;

d) documentul bancar, care face dovada achitarii taxei de inregistrare;

e) actele care atesta transmiterea bunurilor catre fundatie;

f) acordul in scris al persoanelor indicate la art.7 alin. (2) din prezenta lege, in cazul in care in denumirea fundatiei figureaza numele persoanei fizice;

g) documentul prin care se adevreste stabilirea sediului fundatiei;

h) documentul care confirma corectitudinea denumirii fundatiei;

i) fisa de inregistrare cu privire la atribuirea codului unic de identificare al organizatiilor.

(3) Pentru inregistrarea filialelor si reprezentantelor fundatiilor straine, se va prezenta decizia organului de conducere al fundatiei privind constituirea filialei sau reprezentantei, cu indicarea persoanei abilitate de a reprezenta fundatia in Republica Moldova, statutul fundatiei cu traducerea in limba de stat, precum si documentele enumerate la alin. (2) lit. a), b), d), e), g), h) si i) din prezentul articol.

(4) Modificarile si completarile facute in statutul fundatiei se vor inregistra conform procedurii si in termenele prevazute pentru inregistrarea fundatiei.

(5) Pentru inregistrarea statutului, a modificarilor si completarilor facute in statut, se percepe o taxa de inregistrare in marime de 3 salarii minime. Pentru inregistrarea modificarilor si completarilor conditionate de modificarea legislatiei, taxa de inregistrare nu se percepe.

(6) Documentul care atesta inregistrarea fundatiei este certificatul de inregistrare. Formularul certificatului de inregistrare se aproba de catre organul de inregistrare.

Articolul 13. Decizia de inregistrare a fundatiei

(1) Ministerul Justitiei, in termen de o luna de la data prezentarii documentelor pentru inregistrarea fundatiei, ia una din urmatoarele decizii:

- a) de a inregistra fundatia si elibera certificat de inregistrare;
- b) de a amina inregistrarea fundatiei;
- c) de a refuza inregistrarea fundatiei.

(2) Fondatorul, precum si mostenitorii sai nu pot revoca patrimoniul fundatiei dupa inregistrarea acesteia.

Articolul 14. Aminarea inregistrarii fundatiei

(1) Inregistrarea fundatiei poate fi aminata, pe un termen de pina la 3 luni, in cazul:

a) necoresponderii documentelor depuse pentru inregistrare prevederilor legislatiei;

b) incalcarii procedurii de constituire a fundatiei, prevazute de prezenta lege.

(2) Decizia cu privire la aminarea inregistrarii fundatiei se comunica solicitantului in termen de 3 zile.

Articolul 15. Refuzul de a inregistra fundatia

(1) Inregistrarea fundatiei poate fi refuzata in cazul in care:

a) scopurile fundatiei sint ilicite sau prin activitatea acesteia se vor aduce atingere principiilor statului de drept, suveranitatii, independentei si integritatii teritoriale a Republicii Moldova, ordinii de drept sau principiilor morale;

b) cerintele din decizia de aminare nu au fost indeplinite in termen de 3 luni;

c) organul de inregistrare constata ca documentele prezentate de fundatie contin informatie neautentica;

d) anterior a fost inregistrata o fundatie cu aceeasi denumire.

(2) Decizia cu privire la refuzul de a inregistra fundatia se va comunica solicitantului in termen de 3 zile.

(3) Decizia cu privire la refuzul de a inregistra fundatia in termenul stabilit sau din motive considerate de catre solicitant neintemeiate poate fi atacata in instanta contencios administrativ competenta in termen de 30 de zile de la data comunicarii acesteia.

(4) Refuzul de a înregistra fundația din motivul inoportunității constituirii acesteia nu se admite.

(5) Refuzul de a înregistra fundația nu poate fi un obstacol pentru depunerea repetată a documentelor de înregistrare dacă au fost înlăturate cauzele care au servit ca temei pentru luarea deciziei de refuz. Examinarea repetată a documentelor se efectuează în baze generale, percepiindu-se taxa de înregistrare.

Articolul 16. Înregistrarea simbolicii fundației

(1) Pentru înregistrarea simbolicii fundației, se va prezenta:

- a) cererea de înregistrare a simbolicii, semnată de conducătorul fundației;
- b) decizia organului de conducere al fundației privind aprobarea simbolicii;
- c) descrierea simbolicii și reprezentarea grafică a simbolurilor.

(2) Cererea de înregistrare a simbolicii fundației se examinează în termen de o lună de la depunerea ei, luându-se decizia de a înregistra simbolică sau de a refuza înregistrarea.

(3) În cazul luării deciziei de a înregistra simbolică, fundației i se eliberează adeverința de înregistrare a simbolicii, conform modelului stabilit de Ministerul Justiției.

Articolul 17. Refuzul de a înregistra simbolică fundației

(1) Decizia de a refuza înregistrarea simbolicii fundației se ia dacă simbolică fundației:

- a) este identică cu o simbolică deja înregistrată;
- b) reprezintă stema de stat, drapelul sau denumirea oficială a statului, decorații și alte însemne;
- c) conține nume, portrete ale persoanelor fizice fără consimțământul lor;
- d) contravine prin conținut principiilor morale.

(2) Decizia de refuz a înregistrării simbolicii fundației se comunică solicitantului și poate fi atacată în ordinea contenciosului administrativ.

Articolul 18. Filialele și reprezentantele fundației

(1) Fundația este în drept să înființeze filiale și reprezentante pe teritoriul Republicii Moldova.

(2) Înființarea filialelor și reprezentanților fundației pe teritoriul altor state se reglementează de legislația acestor state.

(3) Filiala este o subdiviziune a fundatiei, infiintata prin decizia organului imputernicit pentru aceasta de statut sau de un alt document de constituire a fundatiei, care este situata in afara sediului fundatiei, are sediu si desfasoara acelasi gen de activitate.

(4) Reprezentanta este o subdiviziune a fundatiei, infiintata prin decizia organului imputernicit pentru aceasta de statut sau de un alt document de constituire a fundatiei, care este situata in afara sediului fundatiei, are sediu, reprezinta si apara interesele fundatiei, incheie tranzactii in numele acesteia.

(5) Filialele si reprezentantele fundatiei nu sint persoane juridice si activeaza in baza regulamentului aprobat de catre fundatie. Fundatia inzestreaza filialele si reprezentantele cu o parte din patrimoniul sau. Patrimoniul filialei si reprezentantei se afla la evidenta proprie si la balanta fundatiei care le-a constituit.

(6) Conducatorii filialelor si reprezentantelor fundatiilor sint numiti prin decizia organului imputernicit pentru aceasta de statut sau de un alt document de constituire a fundatiei si activeaza cu mandat.

(7) Filialele si reprezentantele isi desfasoara activitatea in numele fundatiei care le-a constituit, aceasta din urma purtind raspundere pentru activitatea lor.

(8) Prin derogare de la alin.(5) al prezentului articol, filialele si reprezentantele fundatiilor straine, constituite pe teritoriul Republicii Moldova, sint persoane juridice.

(9) Conducatori ai filialelor si reprezentantelor fundatiilor straine pot fi persoane domiciliata pe teritoriul Republicii Moldova, desemnate in conformitate cu prevederile statutului fundatiei.

(10) Denumirea filialei sau reprezentantei va contine denumirea fundatiei care a constituit-o.

Articolul 19. Certificarea fundatiilor

(1) Pentru a fi scutite, partial sau in intregime, de anumite impozite, taxe si alte plati in folosul statului, precum si pentru a obtine inlesniri si privilegii in conformitate cu prezenta lege si cu alte acte normative, fundatiile, pentru confirmarea utilitatii lor publice, au dreptul la certificare in conditiile prevazute la art.34-37 din Legea cu privire la asociatiile obstești.

(2) in urma certificarii, fundatiei i se elibereaza certificat de stat.

(3) Fundatia care nu dispune de certificat de stat nu poate beneficia de inlesniri fiscale si alte inlesniri, prevazute pentru organizatiile necomerciale de utilitate publica.

Capitolul III

DREPTURILE, OBLIGATIILE SI CONDITIILE ACTIVITATII FUNDATIEI

Articolul 20. Drepturile fundatiei

In corespundere cu scopurile sale statutare, fundatia este in drept:

- a) sa sustina material activitatea persoanelor fizice si juridice care indeplinesc conditiile prevazute la art.4 din prezenta lege;
- b) sa difuzeze liber informatii despre activitatea sa;
- c) sa fondeze mijloace de informare in masa proprii;
- d) sa desfasoare activitate editoriaza in scopul propagarii activitatii sale;
- e) sa obtina de la autoritatile publice informatia necesara desfasurarii activitatii sale statutare;
- f) sa infiinteze filiale si reprezentante;
- g) sa incheie cu persoane fizice si juridice acorduri bilaterale si multilaterale de cooperare tehnico-stiintifica, economica, financiara si de productie, executare de lucrari si prestare de servicii in vederea realizarii scopurilor statutare;
- h) sa efectueze cercetari stiintifice si de proiectare;
- i) sa contribuie la promovarea libera a initiativelor cu caracter cultural si educativ provenite de la persoane fizice sau juridice, precum si a initiativelor in domeniul stiintelor sociale, economiei, organelor de informare in masa, administratiei publice, in alte domenii ale stiintei, artei si culturii;
- j) sa elaboreze si sa finanteze programe specifice pentru instruirea si specializarea in Tara sau in strainatate a cetatenilor, indiferent de categoria sociala si nivelul de calificare, prin acordarea de burse, ajutoare financiare, tehnologii etc.;
- k) sa dezvolte relatiile in domeniul culturii, invatamintului si stiintei dintre Republica Moldova si alte Tari pe baza schimbului liber de idei si informatii in spiritul democratiei si libertatii;
- l) sa incurajeze si sa sprijine material dezvoltarea organelor de informare in masa si activitatea educativa prin organizarea de simpozioane, conferinte si expozitii atit in Republica Moldova, cit si in strainatate;
- m) sa sustina institutiile publice, obstești si private necomerciale, universitatile si scolile din Republica Moldova.

Articolul 21. Dreptul fundatiei la relatii internationale

Fundatia, in conformitate cu prezenta lege si cu prevederile statutare, poate deveni membru al organizatiilor si asociatiilor internationale nonguvernamentale, poate stabili legaturi si avea cu acestea contacte, incheia acorduri respective, participa la actiuni care nu contravin obligatiilor internationale ale Republicii Moldova in calitatea sa de subiect al dreptului international.

Articolul 22. Obligatiile fundatiei

(1) Fundatia este obligata:

a) sa respecte Constitutia, prezenta lege si alte acte normative, precum si statutul fundatiei;

b) in cazul modificarii legislatiei sau constatarii unor divergente intre prevederile documentelor de constituire si legislatie, sa modifice respectiv documentele de constituire;

c) sa prezinte anual Ministerului Justitiei dare de seama, care va contine date despre activitatea sa, programele realizate, sursele de finantare, valoarea totala a mijloacelor utilizate pe parcursul anului financiar, beneficiarii fundatiei si valoarea mijloacelor utilizate pentru acoperirea cheltuielilor administrative. Darea de seama va contine, de asemenea, numele si prenumele membrilor consiliului si colaboratorilor fundatiei, rudelor de gradele I-III ale acestora, care in anul de gestiune s-au folosit de mijloacele si serviciile acordate de fundatie, precum si informatie despre sediul fundatiei si datele de identificare ale conducatorului ei;

d) sa prezinte Ministerului Justitiei, in termen de 15 zile, o informatie cu privire la sediul fundatiei, in cazul in care acesta a fost schimbat.

(2) Neprezentarea, in decurs de doi ani, a informatiei indicate la alin.(1) lit.c) din prezentul articol atrage radierea fundatiei din Registrul de stat al organizatiilor necomerciale, la cererea Ministerului Justitiei, in temeiul deciziei instantei judecatoresti.

Articolul 23. Conditile activitatii fundatiei

(1) Fundatia este in drept sa desfasoare doar acea activitate economica de productie, care este direct legata de realizarea scopurilor sale statutare.

(2) Orice alta activitate economica de productie a fundatiei se realizeaza prin intreprinderile infiintate de ea, care sint persoane juridice. Intreprinderile infiintate de fundatie isi desfasoara activitatea in conformitate cu Legea cu privire la antreprenoriat si intreprinderi, la prezenta lege si statutul fundatiei.

(3) Evidenta cheltuielilor administrative ale fundatiei trebuie sa fie tinuta separat de alte cheltuieli ale fundatiei. La fundatiile de utilitate publica, aceste cheltuieli nu vor

depasi 20% din platile fundatiei. Cheltuielile administrative ale fundatiei includ cheltuielile pentru primirea si evaluarea activelor, cheltuielile curente, inclusiv cheltuielile pentru remunerarea muncii personalului, membrilor consiliului fundatiei, consiliului de tutela si auditorului. Retribuirea muncii salariatilor fundatiilor de utilitate publica nu trebuie sa fie considerabil mai mare decit cea care exista in sfera bugetara pentru lucratorii de aceeasi calificare.

(4) Intreprinderile infiintate de fundatie varsa in bugetul de stat plati in modul si in cuantumul stabilite de legislatie.

(5) Intreprinderile infiintate de fundatie sint obligate sa se inregistreze in modul stabilit. Fundatia si intreprinderile infiintate de ea sint obligate, de asemenea, sa primeasca licente pentru genurile de activitate care necesita acordarea de licente.

Capitolul IV

ORGANELE DE CONDUCERE ALE FUNDATIEI

Articolul 24. Consiliul fundatiei (consiliul de directori)

(1) Organul suprem de conducere al fundatiei este consiliul.

(2) Procedura de numire si revocare a membrilor consiliului fundatiei, mandatul acestora, precum si modul de activitate a consiliului sint prevazute in statutul fundatiei.

(3) Membrii primei componente a consiliului fundatiei se numesc de catre fondator sau de catre executorul testamentar daca acestia nu sint nominalizati in testament.

Articolul 25. Membrii consiliului fundatiei

(1) Membri ai consiliului fundatiei pot fi persoane fizice care au capacitate de exercitiu.

(2) Fondatorii persoane fizice, precum si conducatorii fondatorilor persoane juridice nu pot fi membri ai consiliului sau ai oricarui alt organ al fundatiei.

(3) Cel putin jumatate dintre membrii consiliului fundatiei trebuie sa fie cetateni ai Republicii Moldova.

(4) Membri ai consiliului fundatiei si ai altor organe ale acesteia nu pot fi membrii Guvernului si functionarii publici in obligatiile de serviciu ale carora intra promovarea politicii de stat in domeniile prioritare ale fundatiei conform statutului acesteia.

(5) Membrii consiliului fundatiei nu pot fi membri ai oricarui alt organ al fundatiei.

(6) Presedintele consiliului fundatiei este desemnat in modul stabilit de statut.

Articolul 26. Deciziile consiliului fundatiei

(1) Deciziile consiliului fundatiei se iau in modul stabilit de statutul fundatiei.

(2) In cazul in care la sedinta consiliului fundatiei se examineaza o problema legata de un interes patrimonial sau de alta natura al vreunui membru al consiliului fundatiei sau al rudelor de gradele I-III ale acestuia, membrul respectiv al consiliului nu va participa la vot, fapt ce se va consemna in procesul-verbal al sedintei. In procesul-verbal se vor fixa, de asemenea, toate cazurile de luare a deciziilor in folosul colaboratorilor fundatiei.

Articolul 27. Atributiile consiliului fundatiei

(1) Consiliul fundatiei:

- a) elaboreaza strategia dezvoltarii fundatiei;
- b) aproba bugetul si modificarile aduse acestuia, raportul financiar anual si raportul privind activitatea fundatiei;
- c) gestioneaza patrimoniul (activele) fundatiei, procedura fuziunii cu alta fundatie, daca fuziunea nu este interzisa de statutul fundatiei;
- d) alege membri noi ai consiliului fundatiei si decide cu privire la revocarea membrilor consiliului fundatiei;
- e) infiinteaza alte organe ale fundatiei;
- f) gestioneaza activitatea privind majorarea patrimoniului fundatiei;
- g) decide asupra tuturor chestiunilor de activitate a fundatiei;
- h) asigura respectarea de catre fundatie a normelor eticii prevazute in sectorul necomercial.

(2) Consiliul fundatiei are acces la toate documentele fundatiei si este in drept sa verifice tinerea contabilitatii, evidenta patrimoniului si legitimitatea operatiunilor fundatiei.

Articolul 28. Remunerarea membrilor consiliului fundatiei

Membrii consiliului fundatiei, de regula, isi indeplinesc obligatiile pe baze obtesti si au dreptul doar la compensarea cheltuielilor aferente indeplinirii acestor obligatii.

Articolul 29. Alte organe ale fundatiei

(1) Fundatia poate avea un consiliu de tutela, care controleaza activitatea fundatiei. Fundatia de utilitate publica al carei patrimoniu sau active depasesc suma de 1 milion lei trebuie sa aiba consiliu de tutela. Consiliul de tutela supravegheaza conformitatea activitatii fundatiei cu legislatia, cu statutul fundatiei si cu normele eticii, precum si tinerea contabilitatii, exercita controlul asupra raportului financiar anual si al celui anual de activitate a fundatiei, informeaza consiliul fundatiei cu privire la neajunsurile depistate si formuleaza propuneri pentru inlaturarea lor, prezinta, cel putin o data pe an, consiliului fundatiei un raport despre activitatea sa. Consiliul de tutela are dreptul sa controleze orice document al fundatiei, sa ceara convocarea sedintei extraordinare a consiliului fundatiei. Membrii consiliului de tutela au dreptul sa participe la sedintele consiliului fundatiei.

(2) Fundatia poate avea si alte organe cu atributii executive.

(3) Organele prevazute la alin.(1) si (2) se de catre fondatori sau consiliul fundatiei. Procedura de instituire, precum si atributiile acestor organe vor fi stipulate expres in statut.

Capitolul V

CONTABILITATEA, CONTROLUL

SITRANSARENTAACTIVITATII FUNDATIEI

Articolul 30. Contabilitatea si rapoartele financiare

Fundatia este obligata sa asigure tinerea contabilitatii in conformitate cu Legea contabilitatii si cu standardele nationale de contabilitate si sa prezinte rapoarte financiare in conformitate cu Legislatia.

Articolul 31. Organul de control

(1) Organul de control al fundatiei este numit de consiliul fundatiei si poate fi comisia de revizie sau auditorul.

(2) Membrii organului de control nu pot fi membri ai oricarui alt organ al fundatiei si nici beneficiari ai fundatiei.

Articolul 32. Controlul activitatii fundatiei

(1) Controlul activitatii fundatiei privind corespunderea acestora scopurilor statutare este exercitat de catre Ministerul Justitiei. Persoanele cu functii de raspundere din cadrul Ministerului Justitiei au dreptul sa primeasca informatie privind toate aspectele

activitatii fundatiei, sa ia cunostinta de documentele fundatiei si sa participe la activitatile acesteia.

(2) Controlul activitatii financiare a fundatiei este exercitat de catre organele financiare si fiscale de stat, in modul stabilit de legislatie.

(3) Daca fondatorul sau persoana in ale carei interese fundatia isi desfasoara activitatea socrate ca actiunile fundatiei contravin statutului fundatiei, el este in drept sa adreseze Ministerului Justitiei o cerere privind inlaturarea acestor neajunsuri.

Articolul 33. Transparenta activitatii fundatiei

(1) La sfirsitul fiecarui an financiar, insa nu mai tirziu de 6 luni de la expirarea acestuia, fundatia va da publicitatii raportul de activitate, care va cuprinde: valoarea totala a mijloacelor financiare si/sau materiale utilizate pe parcursul anului financiar in vederea atingerii scopurilor statutare, programele desfasurate de catre fundatie, numarul si categoriile de beneficiari ai fundatiei, mijloacele financiare utilizate pentru acoperirea cheltuielilor administrative.

(2) Raportul de activitate al fundatiei este accesibil tuturor.

Capitolul VI

INCETAREA ACTIVITATII FUNDATIEI

Articolul 34. Incetarea activitatii fundatiei

(1) Fundatia isi inceteaza activitatea in caz de lichidare benevola sau fortata.

(2) Procedura de incetare a activitatii fundatiei prin lichidare benevola se stabileste de catre fondator si este prevazuta in statutul fundatiei.

(3) Lichidarea fortata are loc in baza hotaririi instantei judecatoresti economice competente.

Articolul 35. Lichidarea fortata a fundatiei

Fundatia poate fi lichidata, la cererea Ministerului Justitiei, prin hotarire a instantei judecatoresti economice competente:

a) daca valoarea anuala a patrimoniului fundatiei este mai mica decit valoarea patrimoniului initial;

b) daca activitatea fundatiei deroga de la scopurile stabilite in statut;

c) daca scopul sau mijloacele folosite au devenit ilicite sau contrare ordinii publice ori principiilor morale, precum si in situatia in care, prin activitatea desfasurata, funda-

tia aduce atingere principiilor statului de drept ori suveranitatii, independentei sau integritatii teritoriale a Republicii Moldova;

d) in cazul prevazut la art.22 alin. (2) din prezenta lege.

Articolul 36. Procedura lichidarii fundatiei

(1) Organul care a luat decizia cu privire la lichidarea fundatiei instituie o comisie de lichidare si stabileste, in conformitate cu *Codul civil* si prezenta lege, modul si termenele de lichidare.

(2) Comisia de lichidare va publica informatia despre lichidarea fundatiei, care va contine:

- a) numele membrilor comisiei de lichidare si sediul fundatiei;
- b) procedura si termenele in care se va efectua lichidarea;
- c) termenul limita de inaintare a creantelor de catre creditorii, care nu poate fi mai mic de 2 luni de la data publicarii informatiei despre lichidarea fundatiei;
- d) invitatia creditorilor sa prezinte dovezile creantelor lor. Creditorii cunoscuti sint invitati prin notificari individuale.

(3) Comisia de lichidare ia masuri pentru depistarea debitorilor, incasarea sumelor creditoare, instiintind, totodata, in scris debitorii despre lichidarea fundatiei.

(4) Dupa expirarea termenului de inaintare de catre creditorii a creantelor, comisia de lichidare intocmeste bilantul intermediar de lichidare, care va contine date despre patrimoniul fundatiei in perioada de lichidare, enumerarea tuturor creantelor creditorilor, precum si rezultatul examinarii lor.

(5) Daca, in perioada de lichidare, mijloacele banesti disponibile ale fundatiei nu sint suficiente pentru achitarea tuturor datoriilor fata de creditorii, comisia de lichidare va vinde patrimoniul fundatiei.

(6) Dupa achitarea datoriilor fata de toti creditorii, comisia de lichidare intocmeste bilantul de lichidare, care se aproba de catre organul abilitat conform statutului fundatiei.

(7) Patrimoniul ramas dupa lichidarea fundatiei si achitarea datoriilor fata de creditorii va fi utilizat in conformitate cu prevederile statutului fundatiei, iar in caz de lipsa in statutul fundatiei a unor asemenea prevederi, va fi utilizat pentru realizarea scopurilor statutare ale fundatiei. Utilizarea patrimoniului mentionat se efectueaza prin transmiterea acestuia catre o alta fundatie cu scopuri statutare analoage in conformitate cu decizia de lichidare a ei. Decizia privind utilizarea patrimoniului ramas se da publicitatii.

(8) Membrii comisiei de lichidare raspund solidar fata de fundatie si creditorii pentru prejudiciile cauzate din culpa lor.

Capitolul VII

DISPOZITII FINALE SI TRANZITORII

Articolul 37

(1) Fundatiile inregistrate pina la intrarea in vigoare a prezentei legi, urmeaza sa se reinregistreze in termen de un an. Totodata, fundatiile isi mentin dreptul la denumirea, simbolica, conturile bancare si alte elemente de identificare anterioare, iar in certificatul de inregistrare se indica data constituirii de fapt a fundatiei. Fundatiile care nu s-au reinregistrat in decursul unui an de la data intrarii in vigoare a prezentei legi vor fi considerate autodizolvate si vor fi radiate din registrul respectiv in baza deciziei Ministerului Justitiei.

(2) Organizatiile necomerciale care nu sint fundatii, dar contin in denumire cuvintul „fundatie“, in termen de un an, vor exclude acest cuvint din continutul denumirii. In cazul in care dispozitiile prezentului alineat nu se respecta, denumirea va fi modificata de catre instanta judecatoreasca, la cererea Ministerului Justitiei.

(3) Comisia de certificare, infiintata in conformitate cu prevederile art. 35 din Legea cu privire la asociatiile obstești, se imputernicește sa efectueze certificarea fundatiilor.

(4) Guvernul:

In termen de 6 luni, va institui Registrul de stat al organizatiilor necomerciale, al carui detinator va fi Ministerul Justitiei. Registrul asociatiilor obstești existent va fi inclus in registrul mentionat ca parte componenta;

In termen de un an, va aduce actele sale normative in concordanta cu prezenta lege.

PRESEDINTELE PARLAMENTULUI

DUMITRU DIACOV

Chisinau, 30 iulie 1999.

Nr. 581-XIV.

DESPRE LEGEA REPUBLICII MOLDOVA CU PRIVIRE LA FUNDATII

Natalia Bourjaily si Caroline Newman

Centrul International pentru Legislatie Non-profit

(International Center for Not-for-Profit Law), Washington, D.C., USA

In anul 1999, Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Legea cu privire la fundatii (LF). Aceasta este prima lege care reglementeaza activitatea organizatiilor fara membri adica a celor organizatii care exista sub alta forma juridica decat cele care au existat in Comunitatea Statelor Independente (CSI). Aceasta lege este in concordanta cu practica internationala de reglementare a activitatii ONG-urilor si poate servi ca exemplu pentru alte state din CSI si Europa de Est (EE). In prezent legislatia Republicii Moldova permite crearea unor organizatii non-profit cu membri sau fara membri. Aici avem in vedere Legea cu privire la asociatiile obstești din 1996 si LF din 1999. Posibilitatea de a avea o legislatie care reglementeaza atat activitatea organizatiilor non-profit cu membri, cit si cea a organizatiilor non-profit fara membri, faciliteaza dezvoltarea si consolidarea sectorului III. LF va impulsiona activitatile filantropice din Republica Moldova prin faptul ca permite crearea fundatiilor. Noua lege stabileste de asemenea mecanismele de alocare a mijloacelor destinate unor scopuri filantropice si a mecanismelor de supraveghere a folosirii lor. Este rational ca atat agentile de stat care supravegheaza respectarea ei in activitatea fundatiilor cit si agentile de stat responsabile de prestarea de servicii sociale sa aiba o conceptie clara despre rolul fundatiilor in societate.

Asociatii si fundatii. Rolul fundatiilor

Daca in CSI asociatiile obstești sunt bine cunoscute, organizatiile non-profit fara membri, cum sunt fundatiile, reprezinta ceva nou. Rolul lor in societate si aspectele prin care ele difera de asociatiile obstești nu intotdeauna sunt intelese corect. Spre deosebire de asociatiile care adesea sunt dependente de cotizatii, donatii si granturi din partea fundatiilor sau guvernelor, fundatiile dispun de mijloacele proprii pentru a-si desfasura programele. Mai mult decat atat, ele le ajuta asociatiilor sa fie mai putin dependente de bugetul de stat, deoarece le acorda asistenta tehnica si sprijin financiar. Pe langa aceasta, fundatiile le permit si donatorilor particulari si organizatiilor/corporatiilor donatoare sa dispuna de mecanisme prin care ar putea aloci mijloace banesti si oferi mijloace tehnice si sa desfasoare activitati non-profit folosind propriile resurse.

Cum se reglementeaza cel mai bine activitatea fundatiilor: studiu comparativ asupra Legii cu privire la fundatii a Republicii Moldova si asupra practicii internationale

Prevederi generale. Ca si in cazul legilor despre fundatii din alte tari, LF din Republica Moldova stabileste ca fundatia este o organizatie fara membri si ca ea se creeaza prin alocare de proprietate cu scopul de a realiza obiectivele prevazute in

statutul sau. Mijloacele financiare si materiale alocate sub forma de donatie urmeaza sa fie folosite numai pentru aceste obiective. Bineinteles, acestea trebuie sa fie ne-comerciale. In LF se mentioneaza ce activitati pot fi desfasurate de catre o fundatie de utilitate publica (FUP). Acestea sint de fapt activitati educationale, stiintifice, culturale si de protectie a mediului ambiant. LF permite functionarea atit a FUP, cit si a altor fundatii. Cu toate acestea, unele prevederi ale legii se refera doar la FUP si este necesar sa se dezvolte in continuare reglementarile ce tin de fundatiile particulare.

LF stipuleaza ca beneficiari ai fundatiilor pot fi atit persoanele fizice, cit si cele juridice. Totusi, FUP pot aloca fonduri numai persoanelor particulare sau unor entitati non-profit care desfasoara activitati de utilitate publica descrise in *Codul fiscal* (articolul 52-1). Prevederile respective ale *Codului fiscal* nu permit FUP sa finanteze entitati comerciale, syndicate si partide politice. Ele limiteaza numarul posibililor beneficiari ai FUP pentru a preveni folosirea neadecvata a fondurilor si fraudele fiscale.

Infintarea. In Republica Moldova fondatori de fundatie, ca si in majoritatea tarilor occidentale, pot fi una sau mai multe persoane fizice. In tara noastra fundatiile pot fi infiintate printr-o donatie (inter vivos) sau prin testament (post mortem). De exemplu, prin inteimeierea fundatiilor, corporatiile aloca o parte din profitul lor comunitatii in cadrul careia opereaza ele. Faptul ca fondatorilor li se permite sa infiinteze fundatii prin act testamentar este extrem de important. El incurajeaza oamenii, ca in caz de deces, sa-si lase proprietatea sa fie folosita pentru scopuri publice. Este interesant ca fundatii renumite, create de catre persoane particulare cum sint fundatiile Ford Foundation si Gulbenkian Foundation, care dispun de fonduri de milioane de dolari, au fost infiintate *post mortem*. In majoritatea tarilor persoanelor particulare si corporatiilor care infiinteaza fundatii li se ofera facilitati fiscale. Prin infiintarea unei fundatii proprii inteimeietorii pot fi siguri ca fondurile lor vor fi folosite numai pentru scopurile pe care le-au stabilit in statut. Ei nu sint obligati sa preia scopurile si obiectivele statutului-model si astfel isi pot formula mai exact scopurile. Pe linga aceasta, spre deosebire de cazurile cind se ofera donatii unor entitati existente in cazul cind se infiinteaza fundatii proprii, persoanele particulare si corporatiile au posibilitatea de a determina structura organizatiilor beneficiare, prevenind abuzurile la elaborarea statutului, si pot controla mai bine procesul de realizare a programelor finantate din donatii. Acest fapt impreuna cu facilitatile fiscale acordate incurajeaza in mod deosebit actiunile filantropice ale persoanelor particulare si corporatiilor bogate.

Capitalul social. Capitalul minim. Potrivit LF capitalul social trebuie sa fie de cel putin 200 de ori mai mare decit salariul minim. In unele tari existenta unui capital minim se considera drept dovada ca fundatia este capabila din punct de vedere financiar sa-si atinga scopurile statutare si garantie ca ea va pastra independenta financiara de fondatorii sai si de stat. De exemplu, asemenea cerinte exista in Franta, Danemarca si Finlanda. Asa cum s-a mentionat anterior, fundatiile se deosebesc de asociatiile obs-

testi prin aceea ca se bazeaza pe proprietate si nu pe membri. De aceea, proprietatea este un element indispensabil al bunei functionari a fundatiilor. Si totusi, cind se cere existenta unui capital minim, acesta nu trebuie sa fie prea mare si trebuie sa reflecte traditiile si imprejurarile economice locale.

Nu toate legislatiile nationale cer pentru infiintarea unei fundatii existenta unui capital minim. Intr-adevar, aceasta precautiune nu este necesara, deoarece in cazul cind o fundatie are o capacitate financiara insuficienta, ea va esua in actiunile sale si va fi lichidata. Unii afirma ca cerinta de a dispune de un capital minim ii poate descuraja pe potentialii fondatori si reduce atit numarul fundatiilor, cit si libertatea de asociere.

Protectia capitalului. Potrivit LF capitalul social trebuie sa fie mentinut in permanenta intact. Aceasta asigura viabilitatea fundatiilor. Insa, nu capitalul propriu-zis ci anume venitul generat de el este cel care ii permite fundatiei sa-si realizeze scopurile statutare. La aceasta se refera prevederile articolului 31 al LF care pot fi gasite si in legislatia majoritatii statelor europene (Germania, Italia, Grecia etc.). Potrivit prevederilor respective fondatorii si succesorii lor dupa ce si-au inregistrat fundatiile nu mai au dreptul de a le priva proprietatea lor. La fel, este prevazut ca proprietatea alocata sub forma de capital al fundatiei sa fie scutita de impozite, iar fondatorii sa beneficieze in continuare de anumite facilitati fiscale. Prin faptul ca fondatorilor li se interzice sa-si retraga proprietatea din capitalul fundatiei legea reduce pericolul de a folosi fundatiile pentru evaziuni fiscale. Si totusi, aceste prevederi nu sint potrivite pentru fundatiile particulare care nu se bucura de facilitati fiscale. Statul nu ar trebui sa impuna acestor organizatii restrictii suplimentare fara a le oferi ceva in schimb.

Prevederi speciale pentru FUP. LF permite existenta atit a FUP, cit si a fundatiilor particulare. Cu toate acestea, ea stipuleaza ca numai FUP care au fost certificate de catre Comisia de certificare pot beneficia de fonduri de stat. Aceasta este o cerinta normala, pentru ca este inadmisibil ca statul sa sprijine financiar o fundatie particulara sau oricare alta organizatie care nu este o organizatie de utilitate publica. De asemenea, potrivit LF fundatiile care doresc sa se bucure de anumite facilitati fiscale trebuie sa obtina certificatul de organizatie de utilitate publica din partea Comisiei de certificare. Asociatiile obstesti si FUP au dreptul de a beneficia de anumite facilitati fiscale doar in cazul in care ele satisfac criteriile de rigoare si au structura necesara pentru a preveni abuzul de aceste facilitati asa cum cere LF.

Statutul. Cerintele fata de statut sint cerinte standard ce pot fi gasite in legislatia multor tari. Aceste prevederi servesc drept ghid pentru cei ce elaboreaza statutul dar dau posibilitate fondatorilor sa rezolve sinestator probleme interne. In LF sint cuprinse cele mai obisnuite cerinte cum sint cele fata de denumirea organizatiei, adresa ei, scopurile, structura organizationala, modul de desemnare a membrilor comitetului de conducere, folosirea si administrarea proprietatii. Procedurile de modificare a statutului, de asemenea, pot fi incluse in statut. Legea descrie de asemenea situatiile cind

fondatorii nu stabilesc procedurile de modificare a statutului. Intr-adevar, ar putea sa apara imprejurari aparte care sa-i impiedice vreunei fundatii sa procedeze conform prevederilor statutului. Aceasta se intimpla destul de des cind fundatiile sint intemeiate *post-mortem* prin testament, iar scopurile statutare nu mai sint legale, sau nu mai pot fi realizate in nici intr-un fel. In acest caz, daca statutul nu permite asemenea proceduri, sau institutiile autorizate nu pot interveni cu schimbari din diferite motive, atunci legea da institutiilor juridice dreptul de a face schimbarile de rigoare la cererea fundatiilor sau a Ministerul justitiei. Aceasta procedura este prevazuta de legislatia Olandei, Greciei si Italiei. In general, se obisnuieste ca schimbarile facute in statut sa fie aprobate de catre o autoritate publica.

Inregistrarea. Potrivit LF fundatiile se inregistreaza la Ministerul Justitiei. Documentele care urmeaza a fi prezentata pentru aceasta sunt specificate in LF. Este important ca cerintele sa fie formulate cit mai exact si sa nu permita diferite interpretari. Aceasta e favorabil si pentru fondatori, si pentru cei care inregistreaza. Ministerul trebuie sa decida in decurs de cel mult o luna daca fundatia poate fi inregistrata. Aceasta este un termen rezonabil. Motivele pe baza carora cererea de inregistrare poate fi respinsa sint si ele rezonabile: activitati ilegale, periclitarea moralitatii si ordinii publice, folosirea unei denumiri deja folosite de alta organizatie etc. Inregistrarea nu poate fi refuzata din motive tehnice. Cit priveste activitatea fundatiei, datoria institutiei care inregistreaza este sa verifice daca o asemenea activitate nu este interzisa, si daca scopul ei primar nu este de a obtine profit. Legea da fondatorilor dreptul de a ataca in judecata refuzul de a inregistra fundatia, ceea ce contribuie la apararea drepturilor lor. Cu toate cele mentionate, LF nu prevede inregistrarea automata daca agentia nu reuseste sa examineze cererea in termenul stabilit de lege. O asemenea conditie nu i-ar permite agentiei sa amine din motive neintemeiate examinarea cererii de inregistrare si sa impiedice prin alt mod crearea unei fundatii. In multe state legislatia include prevederile respective si ar fi de dorit ca acest exemplu sa fie urmat si de Republica Moldova.

Drepturi, responsabilitati si conditii de activitate

Activitati economice. LF stipuleaza drepturile fundatiilor in Moldova . Pe linga alte drepturi legea permite fundatiilor sa desfasoare activitati economice care sint importante pentru vitalitatea lor. LF stabileste, de asemenea, distinctia dintre activitatile statutare si cele auxiliare ceea ce se practica in numeroase tari. Faptul ca modul de impozitare pentru asemenea activitati sint abordate de legislatia fiscala asigura un regim de impozitare diferentiat pentru ele. Potrivit legii moldovenesti o fundatie poate sa se implice direct in desfasurarea unor activitati economice statutare, dar trebuie sa creeze o filiala pentru desfasurarea unor activitati economice auxiliare. Conditia de a crea o filiala pentru a putea sa desfasoare activitati economice auxiliare simplifica semnificativ contabilitatea in cazul regimurilor diferenti-

ate de impozitare. In practica este adesea dificil sa distingii activitatile economice statutare de cele auxiliare.

Darile de seama. LF stipuleaza ca fundatiile trebuie sa prezinte anual rapoarte/dari de seama catre Ministerul Justitiei. Atunci cind o fundatie nu-si prezinta rapoartele anuale pentru o perioada de doi ani, ea va fi eliminata din registru si desfiintata. Prezentarea darilor de seama catre autoritatea supraveghetoare este necesara pentru a asigura responsabilitatea si transparenta fundatiilor, in special ale fundatiilor de utilitate publica care se bucura de facilitati fiscale. Cu toate acestea, conditiile de prezentare a rapoartelor trebuie sa ramina simple si sa nu distraga fundatiile de la desfasurarea activitatilor ei economice. Cind o fundatie nu reuseste sa prezinte darile de seama, se recomanda ca sa i se permita sa corecteze aceasta incalcare a legii. Ea trebuie avertizata de citeva ori inainte de a fi sanctionata.

Organele de conducere. Consiliul de directori. Organul de conducere al fundatiei este consiliul de directori creat in conformitate cu statutul. Acest consiliu poate fi ales sau numit. El stabileste politicile organizatiei si exercita functiile de supraveghere si control al finantelor, operatiunilor si activitatilor organizatiei. In cazul organizatiilor la care calitatea de membru este obligatorie comitetul de directori este ales de catre adunarea generala. Cu toate acestea, asociatiilor nu li se cere intotdeauna sa includa in organele lor de conducere un comitet de directori. Asa stau lucrurile in Paraguay si Ecuador, unde coordonatorii de program isi prezinta darile de seama direct adunarii generale. Pe de alta parte, singurul organ de conducere al fundatiei este un consiliu de directori numit. Fondatorii fundatiei numesc primul consiliu de directori.

Conflictul de interese. Legea cuprinde citeva prevederi ce contribuie la depasirea conflictului de interese. In primul rind, legea stipuleaza ca „Membri ai consiliului fundatiei si ai altor organe ale acesteia nu pot fi membrii Guvernului si functionarii publici in ale caror obligatii de serviciu intra promovarea politicii de stat in domeniile prioritare ale fundatiei conform statutului acesteia.” In al doilea rind, „In cazul in care la sedinta consiliului fundatiei se examineaza o problema legata de un interes patrimonial sau de alta natura al vreunui membru al consiliului fundatiei sau al rudelor de gradele I–III ale acestuia, membrul respectiv al consiliului nu va participa la votare...” Asemenea prevederi include si legislatia respectiva din Danemarca, Grecia si Finlanda. Adesea, prevederile legate de conflictul de interese sint aceleasi pentru sectorul de afaceri si cel non-profit. Este deosebit de important sa se abordeze probleme privitoare la conflictul de interese din cadrul fundatiilor dat fiindca ele nu dispun de o adunare de membri care sa supravegheze conducatorii organizatiei ca in cazul asociatiilor obtesti. Mai mult decit atit, conducatorii respectivi sint imputerniciti sa administreze si sa distribuie proprietatea organizatiei. Prevederile privind conflictul de interese ar putea preveni fraudele si abuzul de putere.

Compensatiile. Directorii fundatiilor din Republica Moldova nu pot primi compensatii cu exceptia cheltuielilor justificate legate de responsabilitatile lor in cadrul fundatiilor. Intr-adevar, practica obisnuita este ca membrii consiliului de directori activeaza pe baza de voluntariat. Directorii nu trebuie sa considere fundatiile drept o sursa de profit personal. Ei nu-si pot aloca salarii sau alte compensatii pentru ei insisi cu exceptia compensatiilor menite sa acopere cheltuielile necesare si justificate. Pentru directori activitatea desfasurata in calitate de membru al consiliului, adesea nu este o activitate de baza. Se accepta ca in afara de locul sau de munca unde este remunerat in mod regulat, o persoana sa activeze in cadrul consiliilor citorva fundatii. Aceasta prevedere ajuta sa fie atrasi oameni care sint cu adevarat interesati ca fundatia sa-si atinga scopurile statutare. Legile unor tari autorizeaza pentru membrii consiliilor de directori doar o compensatie simbolica. De exemplu, in Franta directorii pot fi retribuiti cu cel mult 3/4 din salariul minim oficial. In Danemarca, maximul posibil la care poate ajunge o compensatie este stabilit de catre o autoritate publica.

Supravegherea contabilitatii si transparenteii fundatiilor de catre institutiile de stat

Efectuarea supravegheerii de catre o institutie autorizata. Fundatiile din Republica Moldova sint supravegheate de catre institutiile guvernamentale. Ministerul de Justitie controleaza daca activitatile fundatiilor corespund statutului lor, iar autoritatile fiscale le controleaza operatiunile financiare. Este o practica comuna ca activitatile fundatiilor sa fie reglementate de catre legislatie cu mai multa strictete decit cele ale asociatiilor obtesti. Intr-adevar, chiar daca adesea se spune ca fundatiile cu membri sint monitorizate adecvat de catre membrii lor si de aceea nu este nevoie ca ele sa prezinte rapoarte, supravegherea de catre o instanta superioara de guvernament este oricum necesara. Este important ca asupra fundatiei sa se stabileasca un control rezonabil si sa se asigure ca proprietatea si capitalul ei initial sint folosite in scopuri statutare. Cu toate acestea, controlul nu trebuie sa stinjeneasca activitatile de zi cu zi ale fundatiei. Un control inutil nu numai ca este impovarator si stinjenitor pentru fundatii, dar mai devine costisitor si impovarator chiar pentru institutiile de stat care realizeaza controlul. Pentru fundatiile care nu desfasoara activitati de interes public semnificative si de aceea beneficiaza de mai putine facilitati fiscale, controlul bazat pe rapoarte si dari de seama trebuie simplificat. Autoritatea fiscala trebuie sa se limiteze la examinarea acelor aspecte care se refera direct la impozitarea fundatiilor.

Supravegherea de catre publicul larg. Publicul larg este un alt important tip de supraveghere a fundatiilor. De fapt, acest tip este cel mai eficient. De exemplu, in SUA Serviciul Intern de Venituri (Internal Revenue Service) adesea desfasoara activitati de audit bazate pe apeluri ale publicului larg si informatii difuzate prin mass media. Este o buna practica de a pune la dispozitia publicului propriile dari de seama si rapoarte. Potrivit LF, fundatiile din Republica Moldova trebuie sa-i asigure or-

icarei persoane interesate accesul la darile lor de seama. Fundatia trebuie sa stabileasca reglementarile necesare pentru ca, pe de o parte sa inlesneasca accesul publicului larg la informatia despre ea, iar pe de alta, sa nu permita imixtiunile in activitatea de zi cu zi a organizatiei.

Auditul. LF stipuleaza, de asemenea, ca organul de supraveghere – o comisie de revizie sau de auditori – trebuie sa fie numit de catre Consiliul de directori. Acest organ va supraveghea si va controla contabilitatea si rapoartele financiare ale fundatiei. Realizarea unui audit independent este o practica buna. In acelasi timp daca pentru fundatiile mici o asemenea conditie poate fi prea impovaratoare, pentru fundatiile mari ea este adesea obligatorie. Este recomandabil ca in Republica Moldova un astfel de audit intern sa nu fie obligatoriu pentru fundatiile mici.

Lichidarea, dizolvarea si incetarea activitatii

Lichidarea. LF ofera fundatiilor doua modalitati de a-si inceta activitatile: de buna voie si in mod fortat. Legea stipuleaza ca o fundatie poate fi lichidata voluntar de catre fondatorul ei dupa cum este stabilit in statut, de exemplu, cind fundatia a fost creata pentru o perioada anumita, sau cind este imposibil sau irational de a atinge scopurile ei. Dizolvarea obligatorie a unei fundatii trebuie sa se faca in urma unei hotariri judecatoresti la cererea Ministerului de Justitie. La o astfel de actiune se recurge doar in cazuri exceptionale cind fundatia a incalcat grav legislatia. Acest principiu este respectat si in LF. Comisia de lichidare numita va lua toate masurile ca toate cele datorate sa fie rambursate creditorilor. Aceasta este o prevedere buna a legii deoarece un transfer de proprietate este inadmisibil atita timp cit creditorii nu si-au primit compensatiile de rigoare. Drepturile creditorilor sint asigurate eficient de catre LF. Cu toate acestea, prevederile respective se refera la toate persoanele juridice care urmeaza sa fie lichidate. De aceea, aceasta problema urmeaza a fi abordata in *Codul civil*.

Distribuirea proprietatii in cadrul procesului de lichidare. Se obisnuieste ca in legislatia nationala sa existe prevederi potrivit carora proprietatea unei fundatii de utilitate publica sa fie transferata numai unei organizatii care urmareste scopuri similare, sau daca o asemenea organizatie nu poate fi identificata, sa fie transferata statului. Aceasta este foarte important, pentru ca astfel se urmareste indeplinirea vointei fondatorilor si se evita situatia in care proprietatea unei fundatii de utilitate publica, in special proprietatea primita de la stat, poate fi acaparata de fondatori, angajati sau de directorii fundatiei. LF ofera o astfel de garantie, cerind ca proprietatea sa fie transferata in conformitate cu statutul sau, daca statutul nu ofera clauze relevante in acest sens, catre o fundatie cu scopuri similare. Un asemenea transfer obligatoriu nu este potrivit in cazul fundatiilor partic-

ulare. Legislatia in vigoare va trebui perfectionata in continuare pentru a se elabora mecanismele potrivite de lichidare a fundatiilor particulare.

Dupa cum ne demonstreaza acest articol, LF este in concordanta cu practica internationala. Toate prevederile esentiale de aparare a drepturilor fundatiilor, precum si prevederile legate de prevenirea abuzurilor indreptate impotriva lor, au fost incluse in legea respectiva. LF contribuie la dezvoltarea activitatilor de caritate si respectiv la dezvoltarea sectorului asociativ din Republica Moldova. Cu toate acestea, pentru a face legea mai eficienta in acest sens, este necesar sa se adopte unele reglementari suplimentare. De exemplu, este necesar sa se determine ce tipuri de fundatii pot fi infiintate. *Codul civil* care se afla in proces de elaborare trebuie sa perfectioneze legislatia in vigoare. Modul de impozitare a ONG-urilor va trebui revizuit pentru a-l armoniza cu practicile internationale.

(Textul de fata reprezinta fragmente din lucrarea „The Law on Foundations“ care a fost publicata integral in revista „The International Journal of Non-for-Profit“, 2000, vol. 2, nr. 4. Textul integral in limba engleza al acestei lucrari poate fi gasit pe pagina de Internet http://www.icnl.org/journal/vol2iss4/cr_nis.htm#MOLDOVA. Toate drepturile apartin Centrului International pentru Legislatie Non-profit (Center for Not-for-Profit Law, Washington, D.C., USA). Traducere de Gabriel Mumjiev, „Vocea Civica“ (IFES-Moldova/ADEPT), 2000, nr. 4-5 (nr. 31-32), www.e-democracy.md .)

RECOMANDARI PRIVIND CONSTITUIREA FUNDATIILOR IN REPUBLICA MOLDOVA

Fundatia este o organizatie necomerciala, apolitica, fara membri, constituita in conformitate cu prevederile Codului Civil si ale Legii cu privire la fundatii, prin decizia Fondatorului (Fondatorilor) si pe baza contributiilor materiale benevole ale acestuia (acestora), pentru a atinge scopurile necomerciale, prevazute de statut. Patrimoniul transmis Fundatiei de catre Fondator (Fondatorii) constituie proprietatea Fundatiei si nu poate fi revocata. Fondatorul (Fondatorii) nu raspunde de obligatiile Fundatiei, iar Fundatia nu poarta raspundere de obligatiile Fondatorului (Fondatorilor). Fondatorii nu au drepturi de creanta asupra Fundatiei.

Fundatia este o organizatie necomerciala cu statut de persoana juridica, care beneficiaza pe parcursul activitatii sale de toate drepturile si facilitatile inerente, precum si respecta toate obligatiile prevazute de legislatia Republicii Moldova pentru asemenea categorii de persoane juridice.

Pentru a constitui o fundatie fondatorul(ii) urmeaza sa solutioneze anumite chestiuni organizatorice si anume:

- sa stabileasca domeniul de activitate, scopul si genurile de activitate ale fundatiei;
- sa stabileasca denumirea si sediul fundatiei;
- sa elaboreze proiectul deciziei de constituire sau, dupa caz, contractul de constituire si sa l autentifice la notar, formand totodata organele de conducere si control prevazute obligatoriu de lege,
- sa aprobe statutul fundatiei;
- sa inregistreze fundatia si apoi sa deschida contul ei bancar, sa se inregistreze la Inspectoratul Fiscal Teritorial, conform sediului.

Fondatorii fundatiei

Potrivit legii, poate fi fondator al fundatiei orice persoana fizica si/sau juridica. Prin urmare, o fundatie poate fi constituita atat de catre cetateni ai Republicii Moldova, cit si de catre cetateni straini sau de persoane fara cetatenie, precum si de persoane juridice din republica sau straine.

Nu pot fi fondatori ai unei fundatii autoritatile publice centrale si cele locale, precum si alte institutii bugetare.

O fundatie poate fi constituita la initiativa unei singure persoane sau a mai multor persoane.

Scopul fundatiei

Fondatorii fundatiei vor determina scopul si formele ei de activitate. In conformitate cu prevederile art. 60 din *Codul civil*, fundatia, fiind persoana juridica cu scop necomercial, poate desfasura numai activitatile prevazuta de actul ei de constituire si de lege. In acest sens, intreaga activitate a fundatiei, va depinde de formularea corecta a scopului si activitatilor ei, deoarece fundatia va putea desfasura doar activitatea prevazuta de statut.

Indicarea la concret in statutul fundatiei a genurilor de activitate este o conditie impusa si de catre prevederile *Codului fiscal*. Astfel, activitatile incluse in statut si desfasurate de catre fundatie, sunt considerate activitati statutare si cad sub incidenta art. 52 al *Codului fiscal*, fiind scutite de impozitul pe venit. Orice alta activitate de intreprinzator, neprevazuta in statutul fundatiei, este considerata activitate auxiliara si constituie un subiect de impozitare separat.

Scopul este unul dintre elementele constitutive esentiale ale oricarei persoane juridice. Denumit uneori si obiectul de activitate, el indica insasi sensul de existenta a acestui subiect de drept. Scopul fundatiei trebuie sa fie licit, determinat si nelucra-

tiv. Legea prevede anumite restrictii referitor la scopul fundatiei, care sint intr-o societate democratica masuri necesare. Nu se admite constituirea unei fundatii, al carei scop este ilicit sau care prin activitatea sa va leza principiile statului de drept, suveranitatii, independentei si integritatii teritoriale a Republicii Moldova, ordinii de drept sau ale normelor morale.

Denumirea fundatiei

Denumirea fundatiei trebuie sa corespunda cerintelor stabilite de articolul 66 din *Codul civil* si de art. 7 al *Legii cu privire la fundatii*. Denumirea fundatiei se formuleaza in limba de stat, ea trebuie sa fie indicata in actele de constituire si sa nu fie identica cu denumiri de alte persoane juridice, inclusiv de persoane juridica care au fost lichidate prin hotarirea instantei judecatoresti sau si-au incetat activitatea, trebuie sa contina in mod obligatoriu cuvintul «fundatie» si sa nu contina cuvinte si abrevieri care ar genera interpretarea gresita al formei ei juridice. Se interzice utilizarea in denumirea fundatiei a sintagmelor ce contravin prevederilor legii sau normelor morale, precum si a numelor proprii, daca acestea nu coincid cu numele participantilor la constituirea fundatiei si daca in acest sens nu exista consimtamintul persoanei respective sau al mostenitorilor ei.

Fundatia a carei denumire este inregistrata are dreptul s-o utilizeze. Cel care foloseste denumirea unei alte persoane juridice este obligat, la cererea acesteia, sa inceteze utilizarea denumirii si sa inlature prejudiciul. In cazul in care fundatia isi va modifica denumirea, ea este obligata sa publice despre aceasta un aviz in „Monitorul Oficial al Republicii Moldova“ si sa inregistreze noua denumire in Registrul de stat al organizatiilor necomerciale.

Pentru a evita dublarea si a asigura unicitatea denumirilor, se recomanda, ca pina la intocmirea actelor de constituire ale fundatiei, sa se verifice denumirea la detinatorul Registrului de stat al organizatiilor necomerciale – Ministerul Justitiei.

In activitatea sa fundatia este obligata sa mentioneze in toate actele emise denumirea sa, numarul inregistrarii de stat, codul fiscal si sediul sau.

Actele de constituire ale fundatiei

Conform art. 62 si art. 186 din *Codul civil* si art.10 al *Legii cu privire la fundatii*, actele de constituire ale unei fundatii sunt:

- actul de constituire sau decizia de constituire (in cazul in care fundatia este constituita de catre un singur fondator)
- statutul ei.

Art. 10 al *Legii cu privire la fundatii* stabileste continutul deciziei sau contractului de constituire al fundatiei, care trebuie sa contina:

- Datele de identificare ale fondatorului (fondatorilor):
 - pentru persoane fizice – numele, prenumele, anul nasterii, domiciliul, cetatenia, numarul si seria buletinului de identitate, codul personal;
 - pentru persoanele juridice – numarul si data inregistrarii de stat, sediul, elementele de identificare bancare, numele si prenumele conducatorului;
- Denumirea fundatiei;
- Scopul fundatiei;
- Categoriile de beneficiari potentiali ai fundatiei;
- Durata activitatii fundatiei;
- Patrimoniul initial al fundatiei si modul de transmitere a lui;
- Destinatia patrimoniului, in caz de lichidare a fundatiei, sau modul in care se va determina aceasta destinatie;
- Modul de numire si revocare a membrilor consiliului fundatiei si datele de identificare ale acestora;
- Semnatura fondatorului (fondatorilor).

In conformitate cu prevederile art. 6 al Legii cu privire la fundatii, o fundatie poate fi constituita si pe baza de testament. In acest caz, decizia de a o constitui va fi alcatuita si semnata de catre executorul testamentului desemnat de catre testamentar si va contine suplimentar numele, prenumele, anul nasterii, domiciliul, numarul si data eliberarii buletinului de identitate ale executorului testamentar.

Statutul fundatiei

Statutul fundatiei este actul de baza care reglementeaza modul de organizare si functionare a fundatiei. El se adopta la adunarea de constituire in corespundere cu art. 11 al Legii cu privire la fundatii.

Statutul fundatiei va cuprinde:

- denumirea fundatiei;
- adresa sediului fundatiei;
- scopurile fundatiei si metodele de realizare a acestora;
- datele de identificare ale fondatorilor (numele si prenumele, adresa domiciliului, data nasterii, cetatenia, numarul si seria buletinului de identitate, codul personal al fondatorilor-persoane fizice si denumirea, numarul si data inregistrarii de stat, sediul, *Codul fiscal* – pentru persoane juridice);
- procedura de transmitere catre fundatie a drepturilor de proprietate;

- modul de formare a patrimoniului, contributiile fondatorilor, modul de administrare a patrimoniului fundatiei;
- categoriile de beneficiari potentiali ai fundatiei;
- durata de existenta a fundatiei;
- procedura de numire si revocare a membrilor consiliului fundatiei, competenta consiliului precum si modul de luare a deciziilor;
- structura organizatorica a fundatiei, denumirea subdiviziunilor ei structurale, in cazul in care acestea exista, si competenta lor;
- modul de constituire si lichidare a filialelor;
- procedura de incetare a activitatii fundatiei, stabilirea conditiilor in care fundatia poate fi reorganizata sau dizolvata;
- destinatia patrimoniului in caz de lichidare a fundatiei;
- alte conditii speciale care nu sunt in contradictie cu legislatia.

Modificarea si completarea statutului

Conform legii, elaborarea si adoptarea statutului fundatiei, este o prerogativa a fondatorilor acesteia. Consiliul fundatiei, in calitate de organ suprem de conducere al fundatiei, dupa constituirea fundatiei poate sa modifice statutul ei , daca fondatorii i-au delegat aceasta competenta si au prevazut acest drept in statut.

Legislatorul a prevazut, de asemenea, norme de reglementare a situatiei in care statutul fundatiei, din diferite motive, nu se modifica, iar mentinerea lui intr-o forma nemodificata ar duce la consecinte, care la momentul constituirii fundatiei nu au putut fi prevazute. *(Spre exemplu Fondatorul nu a prevazut modificarea statutului sau nu a dorit ca statutul sa fie modificat, iar dupa decesul sau a aparut necesitatea de a-l modifica)*. In acest caz instanta de judecata poate, la cererea organului fundatiei sau a Ministerul Justitiei, sa modifice statutul fundatiei prin decizia sa.

Inregistrarea fundatiei

Conform art. 63 din *Codul civil*, o fundatie ca si orice persoana juridica se considera constituita din momentul inregistrarii de stat. Inregistrarea fundatiilor tine de competenta Ministerului Justitiei. Documentele pentru inregistrare se prezinta organului abilitat in decurs de o luna de la data semnarii actului de constituire al fundatiei.

Pentru inregistrare se vor prezenta urmatoarele documente:

1. Cererea de inregistrare a fundatiei.

Cererea va fi semnata de catre toti membrii Consiliului fundatiei, indicindu-se domiciliul si telefoanele lor de contact.

2. Contractul de constituire sau decizia de constituire.

3. Statutul in doua exemplare.

4. Documentul prin care se certifica sediul.

Acesta poate fi un contract de arenda, o scrisoare de garantie eliberata de catre proprietarul localului si copia documentelor ce confirma dreptul de proprietate asupra acestui local. In calitate de sediu se poate utiliza de asemenea apartamentul sau casa unuia dintre fondatori sau al unui membru al consiliului. De regula, se indica locuinta conducatorului fundatiei.

5. Certificatul corectitudinii denumirii

Acesta este eliberat de catre Centrul National de Terminologie. Adresa: mun. Chisinau, str. Stefan cel Mare, 180, etajul 7, biroul 701. Taxa pentru eliberarea lui constituie 15 lei.

6. Certificatul codului de identificare eliberat organizatiei de catre Centrul de Calcul al Departamentului Statisticii situat pe adresa: mun. Chisinau, sos. Hincesti, nr. 53, etajul 3, biroul 310, tel, 727638. Taxa pentru eliberarea lui constituie 12 lei.

7. Bonul de achitare a taxei de inregistrare

Taxa de inregistrare a fundatiei constituie trei salarii minime si se achita la contul indicat de catre organul de inregistrare.

8. Extras de la institutia bancara care confirma formarea patrimoniului initial al Fundatiei, care constituie cel putin 3600 lei.

Conform legii, Ministerul Justitiei trebuie sa examineze cererea de inregistrare a unei fundatii in decurs de o luna si sa ia una din urmatoarele decizii:

a) de a inregistra fundatia si elibera certificatul de inregistrare;

b) de a amina inregistrarea fundatiei;

c) de a refuza sa inregistreze fundatia.

Decizia de a refuza inregistrarea fundatiei trebuie sa fie motivata si sa i se aduca la cunostinta solicitantului in termen de 3 zile.

Temeiurile pentru a refuza inregistrarea unei fundatii sunt expuse in art. 15 al Legii cu privire la fundatii, precum urmeaza:

a) scopurile fundatiei sunt ilicite sau prin activitatea ei vor fi lezate principiile statului de drept, suveranitatii, independentei si integritatii teritoriale a Republicii Moldova, ordinii de drept sau principiilor morale;

b) cerintele din decizia de aminare nu au fost indeplinite in termen de 3 luni;

c) organul de inregistrare a constatat in documentele prezentate de fundatie informatii false;

d) anterior a fost inregistrata o fundatie cu aceeasi denumire.

Inregistrarea filialelor si reprezentantelor fundatiilor straine

O fundatie poate institui, in modul stabilit de legislatie, filiale si reprezentante atit pe teritoriul Republicii Moldova, cit si peste hotarele ei. Fundatia are dreptul sa participe la realizarea proiectelor internationale sau sa adere la organizatii internationale, care desfasoara activitati similare, si in domeniul sau de activitate sa-si coordoneze actiunile cu partenerii din strainatate.

Legea despre fundatii permite constituirea si activitatea pe teritoriul Republicii Moldova a filialelor si reprezentantelor fundatiilor straine. Inregistrarea acestor organizatii de asemenea, tine in competenta Ministerului Justitiei. Pentru inregistrarea filialelor si reprezentantelor fundatiilor straine suplimentar la actele enumerate se va prezenta copia statutului fundatiei-mama, copia certificatului de inregistrare sau a altui document similar, decizia de a constitui o filiala sau o reprezentanta in Republica Moldova. Toate aceste documente se autentifica notarial si se legalizeaza conform procedurii stabilite in tara respectiva. Pentru statele cu care Moldova a incheiat tratate de asistenta juridica supralegalizarea notariala nu este necesara. Actele originale ale fundatiei straine de asemenea vor fi traduse in limba de stat.

Formalitatile post-inregistrare

Dupa obtinerea certificatului de inregistrare fundatia este obligata:

1. Sa se ia la evidenta la organele fiscale;
2. Sa intre in posesia stampilei. Stampila se executa la intreprinderea autorizata pentru acest gen de activitate. In prealabil se va solicita autorizatia organelor afacerilor interne.
3. Sa-si deschida un cont de decontare, la optiunea Consiliului sau, la una dintre institutiile bancare din republica.

Natalia Izdebschi,

Expert in problemele de drept necomercial

***Model de STATUT al unei fundatii, asupra careia fondatorul (-ii) isi
pastreaza controlul dupa constituire.***

INREGISTRAT

la Ministerul Justitiei
al Republicii Moldova

Nr. ____ din ____ 200

APROBAT

de catre Fondatori

la ____ 200

STATUTUL

Fundatiei de Initiative Culturale

„LUMEA – OGLINDA PENTRU MOLDOVA“

Chisinau 2003

1. DISPOZITII GENERALE

1.1. Fundatia de Initiative Culturale „LUMEA – OGLINDA PENTRU MOLDOVA“, in continuare Fundatia, este o organizatie necomerciala, apolitica, constituita prin decizia Fondatorului, dotata cu patrimoniu distinct si separat de patrimoniul Fondatorului, care este destinat atingerii scopurilor necomerciale ale Fundatiei, prevazute de prezentul statut.

1.2. Denumirea completa a fundatiei: Fundatia de Initiative Culturale „LUMEA – OGLINDA PENTRU MOLDOVA“.

1.3. Fondatorul Fundatiei:

1. Titov Mihail, data nasterii XX.XX.XXXX, domiciliat in mun. Chisinau, str. XXX, XX, ap. XX, buletin de identitate XXXXXXXX, eliberat la XX.XX.XXXX de catre oficiul XX, cod personal XXXXXXXXXXXXXXXX.

1.4. Fundatia este constituita si isi desfasoara activitatea in conformitate cu Codul Civil, Legea cu privire la fundatii, legislatia in vigoare si prezentul statut.

1.5. Fundatia obtine statutul de persoana juridica din momentul inregistrarii Statutului, beneficiaza de toate drepturile si indeplineste obligatiile prevazute de legislatie pentru aceasta categorie de organizatii necomerciale. Fundatia are stampila proprie, emblema, bilant, conturi de decontare, inclusiv conturi valutare, la institutiile bancare.

1.6. Fundatia isi desfasoara activitatea pe intreg teritoriul Republicii Moldova. Termenul de activitate nu este limitat.

1.7. Activitatea Fundatiei are un caracter exclusiv social-util si corespunde criteriilor stabilite de art. 52, punctul (2) din Codului fiscal si anume:

a) Fundatia este inregistrata in conformitate cu legislatia, iar in statutul dat sint indicate genurile ei concrete de activitate, caracterul ei de organizatie necomerciala, precum si se mentioneaza ca este interzisa distribuirea venitului sau proprietatii intre membrii organizatiei, intre fondatori sau intre persoane particulare, inclusiv in caz de reorganizare sau de lichidare;

b) intregul venit al Fundatiei de la activitatea prevazuta de statut, de regulament sau de alt document sa fie folosit pentru scopurile prevazute de statut;

c) Fundatia nu foloseste vreo parte din proprietate sau din venit in interesele vreunui membru al organelor de lucru ale organizatiei, unui fondator sau unei persoane particulare;

d) Fundatia nu sustine vreun partid politic, bloc electoral sau candidat la vreun post in cadrul administratiei publice si nu foloseste vreo parte din venit sau din proprietate pentru finantarea acestora.

1.8. Sediul Fundatiei si al organelor sale permanente de conducere: mun. Chisinau, str. XXXX, nr. X.

2. SCOPURILE FUNDATIEI SI METODELE DE REALIZARE ALOR

2.1. Scopul principal al Fundatiei este crearea premiselor pentru constientizarea reala de catre populatie a mostenirii culturale a Republicii Moldova, a locului tarii si cetatenilor ei in istorie si in lume.

2.2. Pentru a-si atinge scopul propus, fundatia isi stabileste urmatoarele sarcini prioritare care tin de urmatoarele domenii interdependente ale vietii sociale:

Stiintific – cercetarea valorilor culturale prin cai si metode moderne, elaborarea recomandarilor practice;

De instruire si culturalizare – pregatirea unor cadre, capabile sa indeplineasca rolul de calauzitori la formarea unei Moldove unitare si indivizibile, de propagatori ai mostenirii ei naturale si cultural-istorice, ca o garantie pentru un viitor decent tuturor oamenilor ce locuiesc pe acest teritoriu.

Politic – dezvoltarea dialogului etnocultural in interiorul tarii si peste hotarele ei bazat pe echitate sociala si pe ideea de integritate statala si nationala.

Economic – stimularea unor sectoare ale economiei care ar contribui la sporirea atractivitatii Republicii Moldova pentru proprii cetateni (in deosebi pentru tineret) si pentru straini, in special, participarea activa la dezvoltarea turismului si businessului informational.

2.3. Metodele de realizare a scopurilor Fundatiei:

- Elaborarea si editarea lucrarilor stiintifice ce tin de studierea mostenirii culturale al Republicii Moldova in contextul dezvoltarii culturii mondiale;
- Desfasurarea simpozioanelor, conferintelor, seminarilor, in problemele ce tin de interactiunea culturala si etnica, precum si utilizarea mostenirii culturale;
- Organizarea si finantarea explorarilor arheologice si etnologice in tara si peste hotare, organizarea schimbului de expeditii si de relizari stiintifice;
- Elaborarea unui ciclu de lectii despre trecutul tarii;
- Initierea unor emisiuni televizate si crearea unor filme la rubrica „Lumea – Oglinda pentru Moldova“ si difuzarea acestora pe canalele televiziunii;

- Dezvoltarea relatiilor din domeniul culturii, invatamintului, ocrotirii mediului si stiintei dintre Republica Moldova si alte tari pe baza schimbului liber de expeditii si realizari stiintifice;
- Colaborarea cu autoritatile oficiale, organizatiile neguvernamentale din tara si de peste hotare in domeniile de activitate ale Fundatiei;
- Informarea publicului larg prin propriile publicatii periodice si prin alte mijloace mass media (radio, televiziune, Internet);
- Participarea la diferite programe nationale si internationale pentru a obtine comenzi sociale si subsidii de stat, precum si pentru a obtine granturi si burse de la alte state, fundatii nationale si internationale;
- Sustinerea initiativelor organizatiilor necomerciale, institutiilor si organizatiilor obstesti si private, institutiilor de invatamint din Republica Moldova, inclusiv prin oferirea granturilor pe baza de concurs;
- Crearea modelelor de utilizare efectiva si stabila a terenurilor si a altor resurse naturale tinand cont de exigentele economice, sociale si culturale ale populatiei;
- Investirea mijloacelor financiare libere in activitatea comerciala pentru a majora fondurile financiare ale Fundatiei, precum si a crea intreprinderi de productie si intreprinderi comerciale cu drept de persoana juridica, pentru a realiza scopurile si sarcinile Fundatiei.

2.4. Beneficiari ai Fundatiei sint persoanele fizice si cele juridice pentru care sint destinate programele Fundatiei: organizatii necomerciale, institutii culturale de stat si obstesti, institutii de invatamint, asociatii obstesti si fundatii, in folosul carora, in conditiile stabilite de lege si de statutul Fundatiei, pot fi efectuate anumite plati, prestate servicii sau poate fi remisa o parte din bunurile Fundatiei.

3.DREPTURILE SI OBLIGATIILE FUNDATIEI

3.1. Pentru a-si realiza scopurile statutare Fundatia are dreptul:

- sa incheie cu persoane fizice si cu persoane juridice acorduri bilaterale si multilaterale de colaborare tehnico-stiintifica, economica, financiara si de executare de lucrari si prestare de servicii in vederea realizarii scopurilor si obiectivelor sale;
- sa obtina de la autoritatile publice informatia necesara pentru desfasurarea activitatii sale statutare;
- sa angajeze specialisti, experti si alt personal, remunerindu-i in conformitate cu legislatia in vigoare;
- sa difuzeze liber informatii despre activitatea sa;

- sa-si reprezinte interesele la organele de stat si la alte organizatii;
- sa infiinteze mijloace de informare in masa proprii si sa se foloseasca de cele de stat in ordinea stabilita;
- sa desfasoare activitate editoriala;
- sa depoziteze in tara, precum si in strainatate bunurile materiale necesare pentru realizarea scopurilor sale statutare;
- sa participe la concursuri nationale si internationale cu scopul de a obtine subsidii din partea statului si granturi de la fundatii nationale, straine si internationale si de la persoane fizice;
- sa procure si sa ia in folosinta loturi de pamant, complexe patrimoniale, bunuri mobiliare si imobiliare, necesare pentru a-si asigura activitatea si functionarea normala a Fundatiei si a-si realiza programele sale;
- sa investeasca mijloace financiare libere in activitatea comerciala pentru a-si majora mijloacele financiare si a constitui intreprinderi comerciale si gospodaresti cu statut de persoana juridica menite realizarii scopurilor sale statutare.

3.2. Fundatia este obligata:

- sa respecte prevederile prezentului Statut si legislatiei in vigoare;
- sa modifice documentele de constituire daca s-a modificat legislatia respectiva;
- sa prezinte anual organelor abilitate darea de seama, indicind sursele de finantare, valoarea totala a mijloacelor utilizate, inclusiv pentru acoperirea cheltuielilor administrative.

4. STRUCTURA ORGANIZATORICA A FUNDATIEI

4.1 Organul de conducere este desemnat si revocat de catre Fondator. Organul de conducere al Fundatiei este Consiliul Fundatiei.

4.2 Consiliul Fundatiei este organul suprem de conducere care:

- elaboreaza strategia dezvoltarii si traseaza directiile principale ale activitatii Fundatiei;
- aproba planul de activitate si bugetul Fundatiei, raportul financiar anual si raportul despre activitatea acesteia;
- aproba regulamentele interne de activitate ale Fundatiei;
- aproba statele de personal si structura organizatorica a Fundatiei;

- aproba sigiliul, stampila, simbolica si formularele Fundatiei;
- gestioneaza patrimoniul Fundatiei si activitatea privind majorarea lui;
- decide asupra tuturor chestiunilor de activitate a Fundatiei;
- asigura respectarea de catre Fundatie a normelor eticii prevazute de sectorul necomercial.

4.3 Consiliul Fundatiei este format din 3–5 membri cu drept de vot deliberativ numiti de catre Fondator pe un termen de 5 ani. La expirarea mandatului noua sa componenta este numita de asemenea de catre Fondator. In caz daca Fondatorul a decedat, componenta Consiliului Fundatiei se va schimba prin rotatie la fiecare 18 luni in ordinea alfabetului latin, incepind cu acel membru al Consiliului numele caruia este primul dupa alfabet. In cazul schimbarii prin rotatie a Presedintelui Consiliului Fundatiei, noul Presedinte va fi ales de catre Consiliul Fundatiei dintre membrii sai.

4.4 Consiliul se intruneste de cite ori este nevoie, insa nu mai rar decit o data in trimestru si ia deciziile prin simpla majoritate de voturi. Sedintele Consiliului Fundatiei sunt deliberative daca la ele sunt prezenti toti membrii Consiliului. Ele se convoaca de catre Presedintele Consiliului. La cererea unui membru al Consiliului, Presedintele Consiliului Fundatiei este obligat sa convoace in termen de 10 zile sedinta extraordinara a Consiliului.

4.5 Sedintele Consiliului Fundatiei se consemneaza intr-un proces verbal semnat de Presedintele Consiliului Fundatiei si contrasemnat de secretarul sedintei (directorul executiv al Fundatiei).

4.6 Pina la expirarea mandatului calitatea de membru al Consiliului se poate pierde in caz de:

- deces;
- demisie benevola;
- revocare prin decizia unilaterala a Fondatorului.

4.7 In cazul situatiilor prevazute de punctul 4.6, Fondatorul va desemna in termenul cel mai scurt posibil un alt membru al Consiliului Fundatiei.

Presedintele Consiliului Fundatiei este desemnat de catre Fondator pe un termen de 5 ani.

4.8 Presedintele Consiliului Fundatiei coordoneaza activitatea generala a Fundatiei si o reprezinta in relatiile cu organele de stat si obstesti din tara si strainatate.

4.9 Presedintele Consiliului Fundatiei:

- asigura indeplinirea deciziilor, luate de catre Consiliul Fundatiei;
- prezideaza sedintele Consiliului Fundatiei;
- poarta raspundere personala de activitatea Fundatiei.

4.10 Directorul executiv al Fundatiei este desemnat de catre Fondatorul Fundatiei, iar in cazul decesului acestuia va fi desemnat de catre Consiliul Fundatiei. Directorul executiv al Fundatiei:

- organizeaza si dirijeaza activitatea curenta a Fundatiei, si asigura indeplinirea deciziilor, luate de catre Consiliul Fundatiei;
- indeplineste functia de secretar la Consiliul Fundatiei;
- deschide si inchide conturile curente si cele valutare;
- incheie in numele Fundatiei si semneaza fara procura, atit in tara cit si peste hotarele ei, acorduri, contracte si alte acte, inclusiv acte financiare, permise de legislatia in vigoare;
- numeste si elibereaza din functie personalul angajat, stabileste nivelul de remunerare a muncii in dependenta de aportul individual si de mijloacele financiare disponibile, rezolva alte probleme privind cadrele, inclusiv deplasarile lor prin tara si in strainatate;
- ia hotarari despre premiarea angajatilor, compensarea pagubelor, cauzate de catre ei si aplicarea sanctiunilor disciplinare;
- prezinta Consiliului Fundatiei darile de seama si bilantul anual al Fundatiei;
- solutioneaza alte chestiuni curente;
- poarta raspundere personala de activitatea Fundatiei si este responsabil de bunurile ei mobile, imobile si circulante.

4.11 Directorul executiv al Fundatiei are dreptul de a lua decizii sub forma de ordine si dispozitii in orice domeniu ce tine de activitatea Fundatiei, cu exceptia celor ce tin de competenta Consiliului Fundatiei.

4.12 Controlul activitatii financiare a Fundatiei este exercitat de catre Comisia de cenzori formata din doi membri, desemnata de catre Consiliul Fundatiei.

4.13 Comisia de cenzori supravegheaza legalitatea si corectitudinea luarii deciziilor, controleaza activitate economico-financiara a Fundatiei, respectarea bugetului anual.

4.14 Comisia de cenzori are dreptul de a solicita documentele necesare si explicatii de la Presedintele, membrii Consiliului, directorului executiv si angajatii

Fundatiei. Rezultatele acestei actiuni se expun intr-un raport, care apoi se examineaza si se aproba la sedinta Consiliului Fundatiei.

4.15 Controlul activitatii economico-financiare a Fundatiei se efectueaza cel putin o data pe an. Consiliul Fundatiei are dreptul sa incheie un contract cu o organizatie de audit care va exercita functiile si obligatiile Comisiei de cenzori.

4.16 In cazul in care patrimoniul Fundatiei va atinge valoarea de un milion de lei Fondatorul va crea in conformitate cu prevederile si cerintele *Legii cu privire la fundatii* un Consiliu de tutela. Acesta supravegheaza daca activitatile Fundatiei se desfasoara in conformitatea cu legislatia, cu statutul si normele etice, verifica cum se tine evidenta contabila, se face raportul financiar anual si de activitate a Fundatiei, informeaza Consiliul Fundatiei despre neajunsurile depistate si formuleaza propuneri pentru inlaturarea lor, prezinta cel putin o data pe an Consiliului Fundatiei si Fondatorului un raport despre activitatea sa. Consiliul de tutela are dreptul sa controleze orice document al Fundatiei, sa ceara convocarea sedintei extraordinare a Consiliului Fundatiei.

5. PATRIMONIUL SI MIJLOACELE FINANCIARE ALE FUNDATIEI

5.1 Pentru a atinge scopurile prevazute de prezentul statut, Fondatorul inzestreaza Fundatia cu un patrimoniu initial cu o valoare de 3600 lei, transmis Fundatiei cu titlu de proprietate.

5.2. Patrimoniul fundatiei poate fi creat din urmatoarele surse:

- a) alocatiile ulterioare ale Fondatorului;
- b) donatii ale persoanelor fizice si juridice;
- c) varsaminte din bugetul public national si din fonduri extrabugetare;
- d) venituri provenite in urma activitatii Fundatiei si intreprinderilor infiintate de aceasta;
- e) granturi;
- f) mijloace obtinute ca rezultat al activitatii de atragere a resurselor (desfasurarea campaniilor pentru atragerea mijloacelor, organizarea activitatilor de binefacere);
- g) alte surse neinterzise de lege.

5.3. Toate mijloacele financiare, materiale si alte bunuri ce formeaza patrimoniul Fundatiei, incluse in balanta ei, sunt proprietatea Fundatiei, si se utilizeaza pentru realizarea scopurilor prevazute de Statut si in conformitate cu legislatia in vigoare.

5.4. Toate bunurile de pret, precum si utilajul procurat de catre Fundatie este luat la evidenta obligatorie, se pastreaza si se utilizeaza conform statutului Fundatiei.

5.5. Fundatia poate avea cladiri, constructii, utilaj, mijloace de transport propriu, precum si alt patrimoniu necesar pentru realizarea scopurilor statutare.

5.6. Cheltuielile administrative constituie 20% din platile Fundatiei si includ cheltuielile pentru primirea si evaluarea activelor, cheltuielile curente, inclusiv cheltuielile pentru remunerarea muncii angajatilor, premierea membrilor Consiliului Fundatiei, si ai Consiliului de Tutela. Retribuirea muncii salariatilor Fundatiei nu va fi cu mult mai mare decat cea din sfera bugetara pentru lucratorii de acelasi nivel de calificare.

5.7. Beneficiul Fundatiei se foloseste pentru scopurile statutare in corespundere cu decizia Consiliului Fundatiei, iar impozitarea se face in conformitate cu legislatia fiscala in vigoare.

5.8 Fundatia tine evidenta contabila a rezultatelor activitatii sale in conformitate cu legislatia fiscala a Republicii Moldova.

6. TRANSPARENȚA ACTIVITĂȚII ȘI DAREA DE SEAMĂ FINANCIARĂ

6.1 Darea de seama pentru parametrii principali se face conform legislatiei in vigoare. La finele anului financiar, Directorul executiv al Fundatiei prezinta Consiliului Fundatiei si Fondatorului un raport despre situatia financiara a Fundatiei.

6.2 La finele anului de activitate, dar nu mai tarziu decat dupa 6 luni de la expirarea acestuia, Fundatia va da publicitatii raportul de activitate, care va cuprinde valoarea totala a mijloacelor financiare si materiale utilizate pe parcursul anului financiar in vederea atingerii scopurilor statutare, numarul si categoriile de beneficiari, valoarea mijloacelor financiare utilizate pentru acoperirea cheltuielilor administrative.

6.3 Tuturor persoanelor fizice si celor juridice li se garanteaza accesul liber la parametrii financiari ai Fundatiei.

7. MODIFICAREA STATUTULUI

7.1. Completarile si modificarile ulterioare ale statutului Fundatiei se coordoneaza cu Fondatorul, se aproba de catre Consiliul Fundatiei si apoi se inregistreaza in modul stabilit.

8. INCETAREA ACTIVITATII FUNDATIEI

8.1 Incetarea activitatii Fundatiei este posibila dupa decizia comuna a Fondatorului si Consiliului Fundatiei, in cazul in care scopurile statutare nu pot fi realizate din lipsa de fonduri, sau dupa decizia altor organe abilitate conform legislatiei in vigoare a Republicii Moldova.

8.2 Lichidarea Fundatiei este efectuata de catre Comisia de lichidare, numita de catre organele, care au luat aceasta decizie in conformitate cu Legea cu privire la fundatii si cu Codul civil.

8.3 Comisia de lichidare determina existenta patrimoniului, gaseste debitorii si creditorii, se achita cu ei, ia masuri de recuperare a datoriilor fata de terte persoane, alcatuieste bilantul de lichidare, care urmeaza a fi prezentata Consiliului Fundatiei si Fondatorului.

8.4 Mijloacele financiare si bunurile materiale ramase dupa lichidare si dupa achitarea cu creditorii se utilizeaza pentru scopurile statutare transmitindu-le altei organizatii necomerciale de utilitate publica cu scopuri similare. Decizia despre utilizarea patrimoniului ramas se da publicitatii.

Fondator

Mihail Titov _____

Model de DECIZIE DE CONSTITUIRE a unei fundatii, asupra careia fondatorul (-ii) isi pastreaza controlul dupa constituire.

DECIZIA DE CONSTITUIRE

**a Fundatiei de Initiative Culturale „Lumea – oglinda pentru Moldova“
mun. Chisinau Data**

Fondatorul Fundatiei:

Mihail Titov, anul nasterii XX.XX.XXXX, domiciliat in mun. Chisinau, str. XXXXX, XX, buletin de identitate AXXXXXXXXX, eliberat la XX.XX.XXXX de catre oficiul XX, cod personal XXXXXXXXXXXXXXXX, reprezentat pe baza procurii nr. XXXX, autentificate la XX.XX.XXXX de catre notarul Andrei Bazaochi, cu sediul in mun. Chisinau, de catre **Igor Smetanschi**, nascut la XX.XX.XXXX, domiciliat in mun. Chisinau, str. XXXXXX XX, ap.XX, identificat prin buletin de identitate AXXXXXXXXX, eliberat la XX.XX.XXXX de catre oficiul XX, cod personal XXXXXXXXXXXXXXXX,

iau prezenta decizie:

1.A constitui Fundatia de Initiative Culturale „Lumea – oglinda pentru Moldova“. Scopul principal al Fundatiei este crearea premiselor pentru constientizarea reala de catre participanti a mostenirii culturale a Republicii Moldova, a locului tarii si al cetatenilor ei in istorie si in lume. Intreaga activitate a Fundatiei poarta exclusiv un caracter social-util si nu este orientata spre sustinerea unor partide politice sau candidati la alegerile in organele puterii.

2.Activitati: Pentru realizarea scopurilor sale, in fata Fundatiei se pun urmatoarele sarcini prioritare care tin de citeva domenii interdependente ale vietii sociale:

Stiintific – cercetarea mostenirii culturale prin metode si cai moderne, elaborarea recomandarilor practice;

Instruire si culturalizare - instruirea cadrelor, capabile sa-si asume rolul calauzitor la formarea unei Moldove unitare si indivizibile, pentru propagarea mostenirii istorico-culturale a tarii, ca o garantie pentru a asigura tuturor oamenilor ce locuiesc pe acest teritoriu un viitor destoinic.

Politic - dezvoltarea dialogului etnocultural in interiorul tarii si peste hotarele ei pe baza dialogului social, ideii reintegrarii statale si nationale;

Economic – stimularea unor sectoare ale economiei care ar contribui la sporirea atractivității Republicii Moldova pentru propriii sai cetățeni (în deosebi pentru tineret) și pentru străini, în special, participarea activă la dezvoltarea turismului și bussinesului informational;

Formele de realizare a scopurilor Fundatiei

- Elaborarea și editarea lucrărilor științifice ce țin de studierea moștenirii culturale a Republicii Moldova în contextul dezvoltării culturii mondiale;
- Desfășurarea simpozioanelor, conferințelor, seminarelor, în problemele ce țin de interacțiunea culturală și etnică, precum și de utilizarea moștenirii culturale;
- Organizarea și finanțarea explorărilor arheologice și etnologice în țară și peste hotare, schimb de expediții și de realizări științifice;
- Elaborarea unui ciclu de lectii despre trecutul țării;
- Pregătirea unor emisiuni televizate și crearea unor filme la rubrica „Lumea - oglinda pentru Moldova” și difuzarea lor la diferite posturi de televiziune;
- Dezvoltarea relațiilor din domeniul culturii, învățămîntului și științei dintre Republica Moldova și alte țări, prin schimb liber de expediții și realizări științifice;
- Colaborarea cu autorități oficiale, organizații neguvernamentale din țară și de peste hotare în domeniile de activitate ale Fundatiei;
- Instituirea propriilor publicații periodice și a altor mijloace de informare în masă (televiziune, radio, Internet);
- Participarea la diferite programe naționale și internaționale pentru a obține comenzi sociale și subsidii de stat, granturi și burse oferite de către alte state, de către fundații naționale și internaționale;
- Susținerea inițiativelor organizațiilor necomerciale, instituțiilor și organizațiilor private și obștești, instituțiilor de învățămînt din Republica Moldova, inclusiv prin oferirea granturilor pe baza de concurs;
- Investiția mijloacelor financiare libere în activitatea comercială pentru a majora fondurile financiare ale Fundatiei, precum și pentru a crea întreprinderi de producție și comerciale cu drept de persoană juridică, pentru a realiza scopurile și sarcinile Fundatiei.

3. Durata activității: Fundatia se constituie pentru o perioadă nedeterminată.

4. Statutul juridic: Fundatia este o organizație necomercială cu statut de persoană juridică, constituită în conformitate cu prevederile Codului Civil și Legii cu privire la fundații, care beneficiază pe parcursul activității sale de toate drepturile și facilitățile

inerente, precum si respecta toate obligatiile prevazute de legislatia Republicii Moldova pentru asemenea categorii de persoane juridice.

5. Teritoriul pentru desfasurarea activitatii: Fundatia isi desfasoara activitatea pe teritoriul Republicii Moldova. Ea poate deschide filiale si reprezentante atit pe teritoriul Republicii Moldova, cit si peste hotarele ei, in modul stabilit de legislatie. Fundatia are dreptul de a participa la desfasurarea proiectelor internationale sau de a adera la organizatii internationale, care desfasoara activitati similare, a coordona in domeniul sau de activitate actiunile cu partenerii din strainatate.

6. Patrimoniul Fundatiei: Sursele de formare a patrimoniului Fundatiei:

- a) contributiile initiale ale Fondatorului si alocarile lui ulterioare;
- b) donatii ale persoanelor fizice si ale celor juridice;
- c) decontari din bugetul public national si din fonduri extrabugetare;
- d) venituri provenite din activitatea Fundatiei si din cea a intreprinderilor infiintate de aceasta;
- e) granturi;
- f) mijloace obtinute ca rezultat al activitatii de atragere a resurselor (desfasurarea campaniilor pentru atragerea mijloacelor, organizarea activitatilor de binefacere);
- g) alte surse neinterzise de lege.

7. Patrimoniul initial. Prin semnarea prezentei decizii, Fondatorul a convenit sa transmita in proprietatea Fundatiei un patrimoniu cu o valoare de 3600 (trei mii sase sute) lei sub forma de contributie de bani. Contributia Fondatorului va fi depusa la contul temporar al Fundatiei pina la inregistrarea acesteia.

8. Contributia Fondatorului. Valoarea contributiei in patrimoniul initial al Fundatiei reprezinta:

1. Titov Mihail	3600 lei 100%
Total:	3600 lei 100%

9. Contributii suplimentare. Fondatorul are dreptul oricand la contributii suplimentare nelimitate sub forma de aporturi monetare sau nemonetare.

10. Beneficiarii Fundatiei. Beneficiari ai Fundatiei vor fi persoanele fizice si persoanele juridice necomerciale, care corespund criteriilor stabilite de legislatia Republicii Moldova si in al caror folos se vor putea efectua anumite plati, se vor putea presta servicii sau remite o parte din bunurile Fundatiei, in conformitate cu programele desfasurate de catre Fundatie si prevederile statutului acesteia.

11. Organele de conducere. Organul de conducere al Fundatiei este Consiliul Fundatiei.

12. Consiliul Fundatiei. Consiliul Fundatiei va avea 3–5 membri, numiti de catre Fondator pe un termen de 5 (cinci) ani. Atributiile, precum si modul de desfasurare a activitatii Consiliului Fundatiei sint stabilite de statutul Fundatiei. Membrii Consiliului care nu-si exercita functiile in modul corespunzator, care nu participa la sedintele Consiliului pot fi revocati conform deciziei Fondatorului. La expirarea mandatului membrilor Consiliului Fundatiei, componenta lui urmatoare va fi desemnata in modul stabilit de statutul Fundatiei.

13. Componenta Consiliului. Fondatorul a convenit ca primul Consiliu al Fundatiei sa aiba urmatoarea componenta:

1. **Poisic Mihail**, nascut la XX.XX.XXXX, domiciliat in mun. Chisinau, str. XXXX, XX, ap. XX, buletin de identitate AXXXXXXXXX, eliberat la XX.XX.XXXX de catre oficiul XX, cod personal XXXXXXXXXXXXXXXX, cetatean al Republicii Moldova (Presedintele Consiliului Fundatiei)

2. **Burean Alexandru**, nascut la XX.XX.XXXX, domiciliat in mun. Chisinau, str. XXXXX, XX, pasaport AXXXXXXXXX, eliberat la XX.XX.XXXX de catre oficiul XX Chisinau, cod personal XXXXXXXXXXXXXXXX, cetatean al Republicii Moldova (Membru al Consiliului Fundatiei)

3. **Smetanschii Igor**, nascut la XX.XX.XXXX, domiciliat in mun. Chisinau, str. XXXXX XX, ap.XX, buletin de identitate AXXXXXXXXX, eliberat la XX.XX.XXXX de catre oficiul XX, cod personal XXXXXXXXXXXXXXXX, cetatean al Republicii Moldova (Membru al Consiliului Fundatiei)

14. Comisia de cenzori este formata din doi membri si exercita controlul activitatii economice si financiare a Fundatiei. Comisia de cenzori este aleasa de catre Consiliul Fundatiei pe un termen de 5 (cinci) ani. Consiliul Fundatiei este in drept sa incheie contract cu o organizatie de audit, care va indeplini functiile si atributiile Comisiei de cenzori.

15. Consiliul de tutela. In cazul in care valoarea patrimoniului Fundatiei va atinge 1.000.000 (un milion) lei, Fondatorul va crea un Consiliu de tutela, care isi va desfasura activitatea in conformitate cu prevederile Statutului Fundatiei si ale legislatiei Republicii Moldova.

16. Incetarea activitatii Fundatiei. Fundatia poate sa-si inceteze activitatea in caz de lichidare benevola sau fortata, precum si in caz de reorganizare. Lichidarea benevola poate avea loc pe baza deciziei comune a Consiliului Fundatiei si Fondatorului. Lichidarea fortata a Fundatiei poate avea loc in temeiul deciziei instantei de judecata, in cazurile stabilite de lege.

17. Distribuirea patrimoniului. Patrimoniul ramas dupa lichidarea Fundatiei va fi donat unei organizatii de utilitate publica, care are obiective similare cu cele ale Fundatiei ce se lichideaza.

18. Dreptul aplicabil. Clauzele prezentei Decizii vor fi reglementate si interpretate in conformitate cu legislatia Republicii Moldova.

19. Solutionarea litigiilor. Orice litigiu ce decurge din sau se refera la prezenta Decizie, precum si la orice aspect al activitatii Fundatiei, vor fi solutionate cu binevointa prin negocieri. In cazul daca, in urma negocierilor, nu s-a ajuns la un acord comun, conform legislatiei Republicii Moldova Fondatorul este in drept de a deferi solutionarea litigiului instantei de judecata.

In temeiul celor expuse mai sus, prezenta Decizie este intocmita in limba romana in cinci exemplare si este semnata la data autentificarii.

Igor Smetanschii _____

REPUBLICA MOLDOVA

BIROUL NOTARULUI Natalia Izdebschi

SEDIUL mun.Chisinau, str. Gh. Asachi, 27 „A“

Anul doua mii trei luna aprilie ziua patrusprezece

In fata mea, **Natalia Izdebschi**, notar, la sediul biroului, pentru legalizarea semnaturii de pe decizia de constituire a **Fundatiei de Initiative Culturale „LUMEA – OGLINDA PENTRU REPUBLICA MOLDOVA“** s-a prezentat cetateanul **Igor Smetanschii**, nascut la XX.XX.XXXX, domiciliat in mun. Chisinau, str. XXXX XX, ap.XX, identificat prin buletinul de identitate AXXXXXXXXX, eliberat la XX.XX.XXXX de catre oficiul XX, cod personal XXXXXXXXXXXXXXXX, care actioneaza in numele cetateanului **Mihail Titov**, data nasterii XX.XX.XXXX, domiciliat in mun. Chisinau, str. XXXXX, XX, identificat prin buletinul de identitate AXXXXXXXXX, eliberat la XX.XX.XXXX de catre oficiul XX, cod personal XXXXXXXXXXXXXXXX, pe baza procurii nr. XXXX, autentificata la 21.02.2003 de catre notarul **Andrei Bazaochi**, cu sediul in mun. Chisinau, care dupa ce i s-a tradus de catre notar din limba romana in limba rusa, a semnat aceasta decizie, al carei continut ii este cunoscut.

Capacitatea de exercitiu si imputernicirile reprezentantului au fost verificate.

In temeiul art. 35, art. 50 din Legea nr. 1453-XIV din 08.11.2002 legalizez prezenta decizie.

S-a inregistrat cu nr. _____

S-a incasat : taxa de stat -

Plata pentru serviciul notarial 216 lei.

NOTAR _____ NATALIA IZDEBSCHI

Model de CERERE DE INREGISTRARE a unei fundatii, asupra careia fondatorul (-ii) isi pastreaza controlul dupa constituire.

Catre Ministerul Justitiei al Republicii Moldova

CERERE

Subsemnatii, membri ai Consiliului **Fundatiei Initiativelor Culturale „LUMEA – OGLINDA PENTRU MOLDOVA“**, solicita inregistrarea acesteia in conformitate cu prevederile legislatiei in vigoare.

Scopul Fundatiei este crearea premiselor pentru constientizarea de catre populatie a mostenirii culturale a Republicii Moldova, a locului tarii si cetatenilor ei in istorie si in lume.

Acest scop Fundatia il va atinge prin actiuni in urmatoarele domenii:

1. **Stiintific:** cercetarea mostenirii culturale prin metode stiintifice moderne si elaborarea recomandarilor practice necesare;

2. **Instruirea cadrelor** in vederea intregirii tarii si propagarii patrimoniului ei istoric-cultural, ca o garantie pentru asigurarea unui viitor destoinic tuturor oamenilor ce locuiesc pe acest teritoriu.

3. **Politic:** dezvoltarea dialogului etnocultural sub aspect intern si extern pe baza dialogului social, ideii de reintregire statala si nationala;

4. **Economic:** stimularea unor sectoare ale economiei care sa contribuie la sporirea atractivitatii Republicii Moldova pentru propriii cetateni (in deosebi pentru tineret) si pentru straini, in special, participarea activa la dezvoltarea turismului si businessului informational;

Metodele de realizare:

· Elaborarea si editarea lucrarilor stiintifice ce tin de studierea mostenirii culturale a Republicii Moldova in contextul dezvoltarii culturii mondiale;

· Desfasurarea unor simpozioane, conferinte, seminare, in probleme ce tin de relatiile etnico culturale si de mostenirea culturala;

· Organizarea si finantarea explorarilor arheologice si etnologice in tara si peste hotare, organizarea schimbului de expeditii si de realizari stiintifice;

- Elaborarea unui ciclu de lectii pentru publicul larg despre trecutul tarii;
- Initierea unor emisiuni televizate si turnarea unor filme cu genericul „Lumea – Oglinda pentru Moldova“ si difuzarea lor pe canalele de televiziune;
- Dezvoltarea relatiilor in domeniul culturii, invatamintului si stiintei dintre Republica Moldova si alte tari pe baza schimbului liber de expeditii si realizari stiintifice;
- Colaborarea Fundatiei cu autoritatile publice, organizatiile neguvernamentale din tara si de peste hotare in domeniile ei de activitate;
- Instituirea propriilor publicatii periodice si a altor mijloace de informare in masa (televiziune, radio, Internet);
- Participarea la diferite programe nationale si internationale pentru a obtine comenzi sociale si subsidii de stat, precum si pentru a obtine granturi si burse de la alte state, de la fundatii nationale si internationale;
- Sustinerea initiativelor organizatiilor necomerciale, institutiilor si organizatiilor private si obstesti, institutiilor de invatamint, inclusiv prin oferirea granturilor pe baza de concurs;
- Investirea mijloacelor financiare libere in activitatea comerciala pentru a majora fondurile financiare ale Fundatiei, precum si a crea intreprinderi de productie si comerciale cu drept de persoana juridica.

Patrimoniul initial al Fundatiei constituie 3600 lei pe care Fondatorul ii transfera in proprietatea Fundatiei. In viitor Patrimoniul Fundatiei se va forma din alocarile ulterioare ale Fondatorului, din donatiile organizatiilor internationale neguvernamentale si ale altor persoane juridice si fizice.

Membrii Consiliului:

1. **Mihail Poisic**, nascut la XX.XX.XXXX, domiciliat in mun. Chisinau, str. XXXXX, X, ap. X, identificat prin buletin de identitate AXXXXXXXXX, eliberat la XX.XX.XXXX de catre oficiul 02, cod personal XXXXXXXXXXXXXXXX, cetatean al Republicii Moldova (Presedintele Consiliului Fundatiei)

Semnatura _____

2. **Alexandru Burean**, nascut la XX.XX.XXXX, domiciliat in mun. Chisinau, str. XXXXX, X, ap. X, identificat prin buletin de identitate XXXXXXXXXX, eliberat la XX.XX.XXXX de catre oficiul 02, cod personal XXXXXXXXXXXXXXXX, cetatean al Republicii Moldova (Membru al Consiliului Fundatiei)

Semnatura _____

3. **Igor Smetanschii**, nascut la XX.XX.XXXX, domiciliat in mun. Chisinau, str. XXXXX, X, ap. X, identificat prin buletinul de identitate XXXXXXXXXX, eliberat la XX.XX.XXXX de catre oficiul 02, cod personal XXXXXXXXXXXXXXXX, cetatean al Republicii Moldova (Membru al Consiliului Fundatiei)

Semnatura _____

Data

Model de STATUT al unei fundatii asupra careia fondatorul (-ii) renunta sa-si pastreze controlul dupa constituire.

INREGISTRAT

la Ministerul Justitiei
al Republicii Moldova

Nr. ____ din ____ 200

APROBAT

de catre Fondatori

la ____ 200

STATUTUL

Fundatiei _____

Chisinau 200__

1. DISPOZITII GENERALE

1.1. **Fundatia** _____, in continuare Fundatia, este o organizatie necomerciala, apolitica, fara membri, constituita in conformitate cu prevederile *Codului civil* si *Legii cu privire la fundatii* ale Republicii Moldova, prin decizia Fondatorului (-ilor) si pe baza contributiilor materiale benevole ale acestora, pentru a atinge scopurile necomerciale, prevazute de prezentul statut. Patrimoniul transmis Fundatiei de catre Fondator (-i) constituie proprietatea Fundatiei si nu poate fi revocata. Fondatorul (-ii) nu poarta raspundere de obligatiunile Fundatiei, iar Fundatia nu poarta raspundere de obligatiunile Fondatorilor.

1.2. Fundatia este o organizatie necomerciala cu statut de persoana juridica, care pe parcursul activitatii sale beneficiaza de toate drepturile si facilitatile inerente, si va respecta toate obligatiunile prevazute de legislatia Republicii Moldova pentru aceasta categorie de persoane juridice.

1.3. Fundatia isi desfasoara activitatea pe intreg teritoriul Republicii Moldova. Perioada de activitate nu este limitata. Fundatia poate institui filiale si reprezentante atit pe teritoriul Republicii Moldova, cit si peste hotarele ei, in modul stabilit de legislatie. Fundatia poate sa participe la realizarea proiectelor internationale sau sa adere la organizatii internationale, care desfasoara activitati similare, in domeniul sau de activitate poate sa-si coordoneze actiunile cu partenerii din strainatate.

1.4. In activitatea sa Fundatia urmareste scopuri social utile, respecta conditiile si cerintele stabilite de legislatie pentru a fi calificata ca organizatie social-utila, si a beneficia de scutirile de impozit prevazute de art. 52 al *Codului fiscal* pentru organizatiile necomerciale.

1.5. Fundatia dispune de un patrimoniu separat, necesar pentru desfasurarea activitatii prevazute de statut si poarta raspundere de indeplinirea obligatiilor sale cu acest patrimoniu.

1.6. Denumirea completa a fundatiei: Fundatia _____.

1.7. Fondatorii Fundatiei: _____.

1.8. Sediul Fundatiei _____ Consiliul Fundatiei este obligat sa publice un aviz in „Monitorul Oficial al Republicii Moldova“ in orice caz de schimbare a sediului Fundatiei si sa inregistreze aceasta schimbare in Registrul organizatiilor necomerciale in modul stabilit de lege.

2. PRINCIPIILE DE ACTIVITATE ALE FUNDATIEI

2.1 Fundatia se constituie si isi desfasoara activitatea pe baza principiilor legalitatii, publicitatii si transparentei, autoadministrarii si autogestiunii.

2.2 Fundatia poate sa-si aleaga liber activitatile, formele si metodele de desfasurare a lor si sa-si stabileasca structura interna. Se interzice imixiunea autoritatilor publice in activitatea Fundatiei, precum si imixiunea Fundatiei in activitatea autoritatilor publice.

2.3. Fundatia contribuie prin activitatea sa la promovarea valorilor si intereselor nationale, civice, democratice si principiilor statului de drept, parteneriatului, competitiei deschise si respecta normele etice ale sectorului necomercial.

2.4. Activitatea Fundatiei are un caracter transparent, informatia despre actele de constituire si cele programatice este accesibila oricui. Tuturor persoanelor fizice si juridice li se garanteaza accesul liber la raportul despre activitatea Fundatiei si despre veniturile si cheltuielile ei.

3.SCOPUL SI ACTIVITATILE FUNDATIEI

3.1. Fundatia se constituie cu scopul de a

3.2. Pentru a-si realiza scopul, Fundatia va desfasura urmatoarele activitati:

- ...
- ...
- ...
- ...

3.3. Beneficiari ai Fundatiei sint persoanele fizice si persoanele juridice necomerciale, in folosul carora, in conditiile stabilite de lege si statutul Fundatiei, poate fi efectuata o anumita plata, pot fi prestate servicii sau remise o parte din bunurile Fundatiei, pentru care sint destinate programele desfasurate de catre Fundatie. *(Aici pot fi enumerate categorii concrete de beneficiari in dependenta de scopul pentru care a fost constituita Fundatia. Spre exemplu, 1) copiii si studentii in cazul unei fundatii care are scopul de a sustine tinerii talentati prin finantarea burselor de studii la liceele si universitatile din Europa; 2) asociatii obstești care desfasoara activitati in domeniul ecologiei in cazul unei fundatii care finanteaza proiecte in domeniul ecologiei, etc.)*

4.DREPTURILE SI OBLIGATIUNILE FUNDATIEI

4.1. Pentru realizarea scopurilor statutare Fundatia are dreptul:

- sa finanteze si sa-si sustina din punct de vedere material beneficiarii;
- sa incheie cu persoane fizice si juridice acorduri bilaterale si multilaterale de cooperare tehnico-stiintifica, economica si financiara, de executare de lucrari si prestare de servicii in vederea realizarii scopurilor sale statutare;

- sa obtina de la autoritatile publice informatia necesara pentru desfasurarea activitatii sale;
- sa angajeze specialisti, experti si alt personal, retribuiu-i in conformitate cu legislatia in vigoare;
- sa difuzeze liber informatii despre activitatea sa;
- sa-si reprezinte interesele la organele de stat si la alte organizatii;
- sa infiinteze mijloace de informare in masa proprii si sa se foloseasca de cele de stat in ordinea stabilita;
- sa desfasoare activitate editoriaa;
- sa participe la concursuri nationale si internationale cu scopul de a obtine comenzi si finantari de stat, granturi si donatii de la fundatii nationale, straine si internationale si de la persoane fizice;
- sa procure complexe patrimoniale, bunuri mobiliare si imobiliare, necesare pentru desfasurarea activitatii si functionarea normala a Fundatiei;
- sa desfasoare o activitate economica ce rezulta nemijlocit din scopurile prevazute de statutul Fundatiei;
- sa investeasca mijloace financiare libere in activitatea comerciala si sa infiinteze, in modul stabilit de lege, societati comerciale pentru sporirea mijloacelor sale financiare.

4.2. Fundatia este obligata sa se abtina de la urmatoarele actiuni:

- utilizarea intregului sau venit, sau a unei parti din el, pentru alte scopuri decat cele prevazute de statutul Fundatiei;
- utilizarea patrimoniului Fundatiei, sau a unei parti a acestuia, pentru interesul personal al unuia dintre fondatori, membri al Consiliului Fundatiei, sau al altei persoane afiliate;
- sa sustina sau sa finanteze vreun partid politic, bloc electoral, candidat la vreo functie in autoritatile publice.

4.3. Fundatia este obligata sa:

- respecte prevederile prezentului Statut si legislatia;
- sa faca modificari in documentele de constituire in caz de modificare a legislatiei respective;
- sa prezinte anual organelor abilitate de stat darea de seama despre activitatea sa, sursele de finantare, valoarea totala a mijloacelor utilizate, inclusiv pentru acoperirea cheltuielilor administrative.

5.STRUCTURAORGANIZATORICAAAFUNDATIEI

5.1. Organele fundatiei sint:

- Consiliul Fundatiei;
- Comisia de cenzori.

5.2. Consiliul Fundatiei este organul suprem de conducere si in competenta lui intra urmatoarele:

- elaborarea strategiei de dezvoltare si trasarea directiilor principale de activitate a Fundatiei;
- aprobarea bugetului Fundatiei si a modificarilor lui, aprobarea raportului financiar anual si a raportului despre activitatea Fundatiei;
- aprobarea regulamentelor interne de activitate ale Fundatiei, modificarilor si completarii la statutul Fundatiei;
- aprobarea statelor si structurii organizatorice ale Fundatiei;
- aprobarea sigiliului, stampilei, simbolicii si formularelor Fundatiei;
- gestionarea patrimoniului Fundatiei si activitatii desfasurate in vederea majorarii lui;
- luarea deciziilor referitor la toate chestiunile ce tin de activitatea Fundatiei;
- asigurarea respectarii de catre Fundatie a normelor etice pentru sectorul necomercial.

5.3. Consiliul Fundatiei este format din 3 (*sau* 5) membri cu drept de vot deliberativ numiti de catre Fondatori pe un termen de 5 ani, unul dintre membri este desemnat de catre Fondatori in calitate de Presedinte al Consiliului Fundatiei. Dupa ce Consiliul Fundatiei va activa timp de cinci ani se va incepe schimbarea componentei lui prin rotatie la fiecare 18 luni in ordinea alfabetului latin, incepind cu acel membru al carui nume dupa alfabet este primul. In cazul schimbarii prin rotatie a Presedintelui Consiliului Fundatiei, noul Presedinte va fi ales dintre membrii Consiliului Fundatiei.

5.4. Consiliul Fundatiei isi desfasoara activitatea convocind sedinte ordinare si extraordinare. Sedintele ordinare se convoaca trimestrial. Sedintele extraordinare se convoaca de cate ori este nevoie, la cererea oricarui membru al Consiliului. Presedintele Consiliului Fundatiei este obligat sa convoace sedinta Consiliului in termen de 10 zile din momentul primirii unei asemenea cereri.

5.5. Sedinta Consiliului Fundatiei va fi deliberativa daca la ea sunt prezenti majoritatea simpla a membrilor lui. Deciziile Consiliului Fundatiei se iau prin majoritatea simpla a voturilor membrilor prezenti si se fixeaza in procesul verbal al sedintei. Sedintele

Consiliului Fundatiei se consemneaza intr-un proces verbal semnat de Presedintele Consiliului Fundatiei si contrasemnat de secretarul sedintei.

5.6. Pentru a-si desfasura activitatea in cadrul Consiliului Fundatiei, membrii Consiliului pot beneficia de remunerare in marimea stabilita de catre Consiliul Fundatiei. Toate cheltuielile suportate in procesul de realizare a atributiilor de membru al Consiliului Fundatiei vor fi rambursate de catre Fundatie.

5.7. Calitatea de membru al Consiliului Fundatiei se suspendeaza in urmatoarele cazuri:

- de expirare a termenului de 5 (cinci) ani pe care a fost numit fara a fi desemnat pe un nou termen;
- de revocare din functie, pe baza deciziei Consiliului Fundatiei, pina la expirarea termenului pentru care a fost numit pentru ca nu-si exercita functiile de membru al Consiliului Fundatiei, sau comportamentul sau contravine scopurilor Fundatiei, precum si in cazul incalcarii prevederilor prezentului statut;
- de demisie a membrului Consiliului Fundatiei, prin depunerea unei cereri;
- de deces, sau recunoasterea in conformitate cu procedura stabilita de legislatie a disparitiei fara veste.

5.8. Fundatia isi exercita, de la data constituirii, drepturile si isi indeplineste obligatiunile prin Presedintele Consiliului Fundatiei, care actioneaza in numele si la indicatia Fundatiei in relatiile cu terte persoane. Presedintele Consiliului Fundatiei organizeaza si dirijeaza activitatea Fundatiei prin emiterea de ordine si dispozitii.

5.9. La momentul constituirii Fundatiei Presedintele este desemnat de catre Fondatori pe un termen de 5 ani, ulterior Presedintele Fundatiei va fi ales dintre membrii Consiliului Fundatiei.

5.10. Presedintele Consiliului Fundatiei:

- organizeaza si dirijeaza activitatea curenta a Fundatiei si asigura indeplinirea deciziilor, luate de catre Consiliul Fundatiei;
- deschide si inchide conturile curente si cele valutare;
- prezideaza sedintele Consiliului;
- incheie in numele Fundatiei si semneaza fara procura, atat in tara cit si peste hotare, acorduri, contracte si alte acte, inclusiv financiare, permise de legislatie;
- angajeaza si concediaza salariatii Fundatiei, stabileste cuantumul de remunerare a muncii salariatilor de la Fundatie in dependenta de aportul individual si mijloacele

financiare existente ale Fundatiei, stimuleaza si aplica sanctiuni disciplinare in conformitate cu legislatia;

- prezinta Consiliului darile de seama si bilantul anual al Fundatiei;
- solutioneaza alte chestiuni curente;
- poarta raspundere personala de activitatea Fundatiei si este responsabil de integritatea patrimoniului Fundatiei.

5.11. Controlul activitatii economico-financiare a Fundatiei este exercitat de catre Comisia de cenzori formata intotdeauna dintr-un numar impar de membri. Componenta Comisiei de cenzori si cuantumul de remunerare a acestora se aproba prin decizia Consiliului Fundatiei.

5.12. Comisia de cenzori supravegheaza temeinicia si corectitudinea luarii deciziilor referitor la activitatea economica si financiara a Fundatiei, efectueaza revizia financiara, ulterior prezentand un raport Consiliului Fundatiei.

5.13. Controlul activitatii economico-financiare a Fundatiei se efectueaza cel putin o data pe an. Comisia de cenzori are dreptul sa solicite documentele necesare si explicatii din partea Presedintelui, membrilor Consiliului si a altor colaboratori. Rezultatele controlului se expune in raport si se prezinta Consiliului Fundatiei.

5.14. Consiliul Fundatiei este in drept sa incheie contract cu o organizatie de audit, care va indeplini functiile si atributiile Comisiei de cenzori. Termenul contractului, remunerarea, precum si alte clauze ale acestui contract vor fi stabilite si coordonate de catre Consiliul Fundatiei.

5.15. Cind valoarea patrimoniului Fundatiei va atinge un milion de lei, Consiliul Fundatiei va crea, in conformitate cu cerintele *Legii cu privire la fundatii* un Consiliu de tutela. Consiliul de tutela supravegheaza daca Fundatia isi desfasoara activitatea in conformitate cu legislatia, cu statutul si normele etice, isi tine corect evidenta contabila. El exercita controlul asupra raportului financiar anual si raportului anual de activitate ale Fundatiei, informeaza Consiliul Fundatiei despre neajunsurile depistate si face propuneri pentru inlaturarea lor, prezinta cel putin o data pe an Consiliului Fundatiei un raport despre activitatea sa. Consiliul de tutela are dreptul sa controleze orice document al Fundatiei, sa ceara convocarea sedintei extraordinare a Consiliului.

6. PATRIMONIUL SI MIJLOACELE FINANCIARE ALE FUNDATIEI

6.1. Pentru atingerea scopurilor prevazute de prezentul statut, Fondatorii inzestreaza Fundatia cu un patrimoniu initial in valoare de 3600 lei.

6.2. Surse de completare a patrimoniului pot fi:

- contributiile ulterioare ale Fondatorilor;

- transferari din bugetul public national, din bugetul local si din fondurile extrabugetare;
- donatiile persoanelor fizice si ale celor juridice;
- granturi;
- veniturile provenite din activitatile proprii ale Fundatiei si din cele ale intreprinderilor infiintate de Fundatie;
- mijloacele obtinute ca rezultat al activitatii de acumulare a resurselor (desfasurarea campaniilor de atragere a mijloacelor, organizarea activitatii de binefacere);
- alte surse, care nu contravin legislatiei in vigoare.

6.3. Toate mijloacele financiare si materiale ce constituie patrimoniul Fundatiei, fiind incluse in balanta acesteia, sunt proprietate a Fundatiei si se folosesc in conformitate cu legislatia in vigoare pentru realizarea scopurilor prevazute de Statut.

6.4. Fundatia poate avea in proprietate mijloacele materiale sub orice forma: imobila sau mobila, privata sau mixta, primita cu titlu de donatie, contributie, mostenire sau prin testament de la orice persoana fizica din Republica Moldova si de peste hotare, si de la orice tipuri de persoane juridice din tara si de peste hotare, pentru a fi stapinite, administrate, investite si folosite intru promovarea scopurilor Fundatiei.

6.5. Fundatia poate avea in proprietate cladiri, constructii, utilaj, mijloace de transport, precum si alt patrimoniu necesar pentru realizarea scopurilor statutare.

6.6. Cheltuielile administrative constituie 20% din platile Fundatiei si includ cheltuielile pentru primirea si evaluarea activelor, cheltuieli curente, inclusiv cheltuielile pentru remunerarea muncii angajatilor, premiarea membrilor Consiliului Fundatiei, Consiliului de Tutela si a auditorului. Retribuirea muncii salariatilor Fundatiei nu o va depasi cu mult pe cea din sfera bugetara pentru lucratorii de calificare similara.

6.7. Venitul, patrimoniul, precum si orice parte a acestora, nu vor putea fi distribuite Fondatorilor, membrilor organelor de conducere ale Fundatiei sau altor persoane particulare, nici in caz de reorganizare sau lichidare a Fundatiei.

6.8. Fundatia tine evidenta contabila a rezultatelor activitatii sale in conformitate cu legislatia fiscala a Republicii Moldova.

7. TRANSPARENȚA ACTIVITĂȚII ȘI DAREA DE SEAMĂ FINANCIARĂ

7.1. Darea de seama despre principalii indicatori financiari se efectueaza conform legislatiei in vigoare. La sfirsitul fiecarui an financiar, Presedintele Consiliului Fundatiei prezinta Consiliului Fundatiei un raport despre situatia financiara a Fundatiei.

7.2. La finele anului de activitate, dar nu mai tarziu decit cu 6 luni dupa acesta, Fundatia va da publicitatii raportul de activitate, in care se vor indica valoarea totala a mijloacelor financiare si materiale utilizate pe parcursul anului financiar pentru a atinge scopurile statutare, numarul si categoriile de beneficiari, si suma mijloacelor financiare utilizate pentru acoperirea cheltuielilor administrative.

7.3. Tuturor persoanelor fizice si juridice li se garanteaza accesul liber la indicatorii financiari ai Fundatiei.

8.CONFLICTUL DE INTERESE SI SOLUTIONAREA LUI

8.1. Fundatia va evita pe parcursul activitatii sale aparitia unui conflict de interese. Se considera conflict de interese incheierea unui act juridic referitor la patrimoniul Fundatiei intre aceasta si o persoana interesata. In conformitate cu prevederile art. 190 al Codului Civil sunt considerati persoane interesate: Presedintele Consiliului Fundatiei, membrii organelor de conducere si control al Fundatiei, angajatii, precum si orice alta persoana care, datorita relatiilor specifice cu Fundatia poate conditiona luarea de decizii privind incheierea de acte juridice in numele Fundatiei cu ei insasi sau cu persoane cu care ei se afla in raporturi de rudenie de pana la gradul trei inclusiv, in relatii de munca, sau cu persoane pe care le crediteaza.

8.2. Actele juridice cu conflict de interese trebuie sa fie aprobate in prealabil de catre Consiliul Fundatiei. Persoana interesata este obligata sa repare prejudiciul adus Fundatiei prin incheierea unui act juridic cu conflict de interese, daca acesta nu a fost aprobat de catre Consiliul Fundatiei.

8.3. Suplimentar la reparatia prejudiciului, persoana interesata trebuie sa-i restituie Fundatiei tot venitul obtinut ca urmare a incheierii actului juridic cu conflict de interese. Daca prejudiciul a fost cauzat prin actiunea mai multor persoane interesate, acestea vor purta raspundere solidara fata de Fundatie.

9.AMENDAMENTELE LA STATUT

9.1. Completarile si modificarile ulterioare la statutul Fundatiei trebuie sa fie aprobate de catre Consiliul Fundatiei si inregistrate in modul stabilit.

10.INCETAREA ACTIVITATII FUNDATIEI. MODUL DE REORGANIZARE SI LICHIDARE

10.1. Fundatia isi inceteaza activitatea prin reorganizare si dizolvare, pe baza deciziei Consiliului Fundatiei luate in conditiile stabilite de prezentul statut, in cazul in care, din lipsa de fonduri, scopurile Fundatiei nu pot fi realizate sau in cazul cind scopurile prevazute de statutul Fundatiei au fost atinse. Fundatia poate fi dizolvata fortat, in conformitate cu legislatia Republicii Moldova, pe baza hotararii instantei de judecata.

10.2. Fundatia se reorganizeaza in conformitate cu legea, prin contopire, absorbtie, divizare, separare sau transformare. Reorganizarea se considera realizata numai dupa inregistrarea ei la organul competent de stat.

10.3. Dupa dizolvarea Fundatiei urmeaza procedura de lichidare. In procesul de lichidare Fundatia va figura sub denumirea sa dar cu mentiunea „in proces de lichidare“. Lichidarea Fundatiei o efectueaza Lichidatorul (*care poate fi o singura persoana sau un organ colegial: Comisia de lichidare*) numit de catre organul, care a luat aceasta decizie in conformitate cu Legea cu privire la fundatii si *Codul civil*.

10.4. Lichidatorul va depune la organul de inregistrare o cerere despre dizolvarea Fundatiei, la care va anexa hotarirea despre dizolvarea Fundatiei si va comunica datele despre Lichidator.

10.5. La preluarea functiei, Lichidatorul face si semneaza impreuna cu Presedintele Consiliului Fundatiei inventarul si bilantul in care indica situatia exacta a activului si pasivului Fundatiei. Lichidatorul finalizeaza operatiunile curente, valorifica creantele, transforma in bani alte bunuri si satisface creantele creditorilor. In masura in care este necesar pentru lichidare, Lichidatorul poate emite sau incheia alte acte juridice.

10.6. Lichidatorul este obligat sa primeasca si sa pastreze patrimoniul, registrele si actele Fundatiei, sa tina un registru cu toate operatiunile de lichidare in ordinea lor cronologica. Remunerarea Lichidatorului este stabilita de catre organul care l-a desemnat.

10.7. Dupa inregistrarea desemnarii sale, Lichidatorul publica in „Monitorul Oficial al Republicii Moldova“; in doua editii consecutive, un aviz despre lichidarea Fundatiei, si in termen de 15 zile, il informeaza pe fiecare creditor cunoscut despre lichidare si despre termenul de inaintare a creantelor.

10.8. In decurs de 15 zile de la data expirarii termenului de inaintare a creantelor, Lichidatorul este obligat sa intocmeasca un proiect al bilantului de lichidare care sa reflecte valoarea de bilant si valoarea de piata a activelor, inclusiv creantele, datoriile Fundatiei recunoscute de catre Lichidator si datoriile care se afla pe rol in instanta judecatoreasca. Proiectul bilantului de lichidare se prezinta spre aprobare organului de stat care a aprobat decizia de lichidare.

10.9. Activele care au ramas dupa satisfacerea creantelor creditorilor Fundatiei nu pot fi distribuite intre membrii organelor Fundatiei, ci se utilizeaza pentru realizarea scopurilor stabilite in statutul Fundatiei, fiind transmise, conform hotararii Consiliului Fundatiei, unei fundatii cu scopuri similare si recunoscute in calitate de organizatie de utilitate publica.

10.10. Lichidatorul poarta raspundere de daunele cauzate creditorilor in cazul in care el nu si-a indeplinit obligatiunile, a distribuit activele Fundatiei inainte de a satisface pretentiile creditorilor sau incalcind legea ori prevederile statutului Fundatiei.

10.11. Dupa repartizarea activelor, Lichidatorul va depune la organul de inregistrare cererea de radiere a Fundatiei din Registrul organizatiilor necomerciale.

Semnatur(a/urile) Fondator(ului/ilor)

Model de CONTRACT DE CONSTITUIRE al unei fundatii asupra careia fondatorii renunta sa-si pastreze controlul dupa constituire.

CONTRACT DE CONSTITUIRE**

al Fundatiei _____
mun. Chisinau data

Fondatorii Fundatiei (*Se vor indica datele de identificare ale fondatorilor**), denumiti in continuare „Fondatori“ si aparte „Fondator“ am incheiat prezentul contract, convenind asupra urmatoarelor:

1. Scopul crearii Fundatiei

2. Activitati. Pentru a-si atinge scopurile sale, Fundatia va desfasura urmatoarele activitati:

3. Durata activitatii. Fundatia se constituie pentru o perioada nedeterminata.

4. Statutul juridic. Fundatia este o organizatie necomerciala cu statut de persoana juridica, constituita in conformitate cu prevederile Codului Civil si Legii cu privire la fundatii, care beneficiaza pe parcursul activitatii sale de toate drepturile si facilitatile inerente, si va respecta toate obligatiunile prevazute de legislatia Republicii Moldova pentru asemenea categorii de persoane juridice.

5. Sfera de activitate. Fundatia isi desfasoara activitatea pe teritoriul Republicii Moldova. Fundatia poate deschide filiale si reprezentante atat pe teritoriul Republicii Moldova, cit si peste hotarele ei, in modul stabilit de legislatie. Fundatia poate participa la realizarea proiectelor internationale sau sa adere la organizatii internationale, care desfasoara activitati similare, sa-si coordoneze actiunile in domeniul sau de activitate cu partenerii din strainatate.

6. Patrimoniul Fundatiei. Patrimoniul Fundatiei s-a format din:

- a) contributiile initiale si alocarile ulterioare ale Fondatorilor;
- b) donatii ale persoanelor fizice si ale persoanelor juridice;
- c) transferari din bugetul public national si din fonduri extrabugetare;
- d) venituri provenite din activitatea Fundatiei si a intreprinderilor infiintate de aceasta Fundatie;
- e) granturi;

f) mijloace obtinute ca rezultat al activitatii de acumulare a resurselor (desfasurarea campaniilor pentru atragerea mijloacelor, organizarea activitatilor de binefacere);

g) alte surse neinterzise de lege.

7. Patrimoniul initial. Prin semnarea prezentului contract Fondatorii au convenit a transmite in proprietatea Fundatiei un patrimoniu in valoare de 3600 (trei mii sase sute) lei sub forma de contributii banesti. Contributiile Fondatorilor vor fi depuse la contul temporar al Fundatiei pina la inregistrarea acesteia.

8. Contributiile Fondatorilor. Valoarea contributiilor aduse la patrimoniul initial al Fundatiei si valoarea procentuala a contributiilor Fondatorilor constituie:

(spre exemplu pentru doi fondatori)

Numele	1800 lei	50%
Numele	1800 lei	50%
TOTAL	3600 lei	100%

9. Contributii suplimentare. Fondatorii au dreptul sa aduca oricind si nelimitat contributii suplimentare sub forma de aporturi monetare sau nemonetare.

10. Beneficiarii Fundatiei. Beneficiarii Fundatiei vor fi persoane fizice si persoane juridice necomerciale, care corespund criteriilor stabilite de legislatia Republicii Moldova, in folosul carora se vor putea efectua anumite plati, se vor putea presta servicii sau remite o parte din bunurile Fundatiei, in conformitate cu programele desfasurate de catre Fundatie si prevederile statutului acesteia.

11. Organele de conducere. Fundatia va avea urmatoarele organe de conducere:

Consiliul Fundatiei;

Cenzorul/Comisia de cenzori.

12. Consiliul Fundatiei. Consiliul Fundatiei va fi format din trei membri numiti de catre Fondatori pe un termen de 5 (cinci) ani. Atributiile, precum si ordinea de desfasurare a activitatii Consiliului Fundatiei sint stabilite de statutul Fundatiei. Calitatea de membru al Consiliului Fundatiei se suspenda potrivit conditiilor stabilite de statutul Fundatiei.

13. Componenta Consiliului. Fondatorii au convenit ca primul Consiliu al Fundatiei sa aiba urmatoarea componenta:

14. Comisia de cenzori. Comisia de cenzori exercita controlul activitatii economice si financiare a Fundatiei. Componenta primei Comisii de cenzori va fi numita de catre Fondatori pe un termen de 5 (cinci) ani, iar dupa expirarea mandatului ei noua componenta va fi desemnata de catre Consiliul Fundatiei. Consiliul Fundatiei este in drept sa incheie contract cu o organizatie de audit, care va indeplini functiile si atributiile Comisiei de cenzori.

15. Componenta Comisiei de cenzori. Fondatorii au convenit ca prima Comisie de cenzori sa aiba urmatoarea componenta:

16. Consiliul de tutela. Cind patrimoniul Fundatiei va atinge valoarea de 1.000.000 (un milion) de lei, Consiliul Fundatiei va crea un Consiliu de tutela, care isi va desfasura activitatea in conformitate cu prevederile statutului Fundatiei si cu Legislatia Republicii Moldova.

17. Incetarea activitatii Fundatiei. Fundatia poate sa-si inceteze activitatea in cazul reorganizarii sau dizolvării sale. Decizia de a inceta activitatea Fundatiei o ia Consiliul Fundatiei.

18. Distribuirea patrimoniului. Patrimoniul ramas dupa lichidarea Fundatiei va fi donat unei fundatii de utilitate publica, care are scopuri similare cu cele ale Fundatiei.

19. Dreptul aplicabil. Clauzele prezentului contract vor fi reglementate si interpretate in conformitate cu Legislatia Republicii Moldova.

20. Solutionarea litigiilor. Orice litigiu ce decurge din prezentul contract sau se refera la el, precum si la orice aspect de activitate al Fundatiei, vor fi solutionate prin negocieri. Daca in urma negocierilor, nu s-a ajuns la un acord comun, Fondatorii sunt in drept sa solutioneze litigiul la o instanta de judecata in ordinea stabilita de Legislatia in vigoare a Republicii Moldova.

In temeiul celor expuse mai sus, prezentul contract este intocmit in limba de stat in XX exemplare si este semnat de catre Fondatori la data autentificarii contractului.

Fondatorii: _____

****Pentru persoane fizice:** numele, prenumele, data si anul nasterii, numarul buletinului de identitate, data eliberarii acestuia, numarul oficiului care l-a eliberat, codul personal, domiciliul, cetatenia.*

***Pentru persoane juridice:** denumirea, sediul, numarul de inregistrare si data inregistrarii de stat, Codul fiscal.*

***** Contractul de constituire trebuie sa fie autentificat***

Model de DECIZIE DE CONSTITUIRE al unei fundatii asupra careia fondatorul renunta sa-si pastreze controlul dupa constituire.

DECIZIE DE CONSTITUIRE**

a Fundatiei _____

mun. Chisinau

data

Fondatorul(ii) Fundatiei: *(se vor indica datele de identificare ale fondatorului*)*,
a(au) luat prezenta Decizie asupra urmatoarelor:

1. Scopul constituirii Fundatiei

2. Activitati. Pentru a-si realizarea scopurile, Fundatia va desfasura urmatoarele activitati:

3. Durata activitatii. Fundatia se constituie pentru o perioada nedeterminata.

4. Statutul juridic. Fundatia este o organizatie necomerciala cu statut de persoana juridica, constituita in conformitate cu prevederile Codului Civil si Legii cu privire la fundatii, si care beneficiaza pe parcursul activitatii sale de toate drepturile si facilitatile inerente, si respecta toate obligatiunile prevazute de legislatia Republicii Moldova pentru asemenea categorii de persoane juridice.

5. Sfera de activitate. Fundatia isi desfasoara activitatea pe teritoriul Republicii Moldova. Fundatia poate deschide filiale si reprezentante atit pe teritoriul Republicii Moldova, cit si peste hotarele ei, in modul stabilit de legislatie. Fundatia poate sa participe la realizarea proiectelor internationale sau sa adere la organizatii internationale, care desfasoara activitati similare, sa-si coordoneze actiunile cu partenerii din strainatate in domeniul sau de activitate.

6. Patrimoniul Fundatiei: Surse de formare a patrimoniului Fundatiei pot fi urmatoarele:

- a) contributia initiala si alocatiile ulterioare ale Fondatorului;
- b) donatii ale persoanelor fizice si juridice;
- c) transferari din bugetul public national si din fonduri extrabugetare;
- d) venituri provenite din activitatea Fundatiei si a intreprinderilor infiintate de aceasta Fundatie;
- e) granturi;

f) mijloace obtinute ca rezultat al activitatii de acumulare a resurselor (desfasurarea campaniilor pentru atragerea mijloacelor, organizarea activitatilor de binefacere);

g) alte surse neinterzise de lege.

7. Patrimoniul initial. Prin semnarea prezentului contract Fondatorul a convenit sa transmita in proprietatea Fundatiei un patrimoniu cu o valoare de 3600 (trei mii sase sute) de lei sub forma de contributie baneasca. Contributia Fondatorului va fi depusa la contul temporar al Fundatiei pina la inregistrarea acesteia.

8. Contributia Fondator. Valoarea contributiei la patrimoniul initial al Fundatiei reprezinta:

Numele fondatorului	3600 lei	100%
TOTAL	3600 lei	100%

9. Contributii suplimentare. Fondatorul are dreptul sa faca oricind si nelimitat contributii suplimentare sub forma de aporturi monetare sau nemonetare.

10. Beneficiarii Fundatiei. Beneficiarii Fundatiei vor fi persoane fizice si persoane juridice necomerciale, care corespund criteriilor stabilite de legislatia Republicii Moldova, in folosul carora se vor putea efectua anumite plati, se vor putea presta servicii sau remite o parte din bunurile Fundatiei, in conformitate cu statutul acesteia, si programele desfasurate de catre ea.

11. Organele de conducere. Fundatia va avea urmatoarele organe de conducere:

- Consiliul Fundatiei;
- Comisia de cenzori (sau cenzorul).

12. Consiliul Fundatiei. Consiliul Fundatiei va fi format din trei membri numiti de catre Fondatori pe un termen de 5 (cinci) ani. Atributiile, precum si modul de desfasurare a activitatii Consiliului Fundatiei sint stabilite in statutul Fundatiei. Calitatea de membru al Consiliului Fundatiei se suspenda in conditiile stabilite de statutul Fundatiei.

13. Componenta Consiliului. Fondatorul a decis ca primul Consiliu al Fundatiei sa aiba urmatoarea componenta:

14. Comisia de cenzori. Comisia de cenzori exercita controlul activitatii economice si financiare ale Fundatiei. Componenta primei Comisii de cenzori este numita de catre Fondator pe un termen de 5 (cinci) ani, iar dupa expirarea mandatului noua componenta a Comisiei de cenzori va fi desemnata de catre Consiliul Fundatiei. Consiliul Fundatiei este in drept sa incheie contract cu o organizatie de audit, care va indeplini functiile si atributiile Comisiei de cenzori.

15. Componenta Comisiei de cenzori. Fondatorul a decis, ca prima Comisie de cenzori sa aiba urmatoarea componenta: _____

16. Consiliul de tutela. Cind patrimoniul Fundatiei va atinge valoarea de 1.000.000 (un milion) de lei, Consiliul Fundatiei va crea un Consiliu de tutela, care isi va desfasura activitatea in conformitate cu prevederile statutului Fundatiei si cu legislatia Republicii Moldova.

17. Incetarea activitatii Fundatiei. Fundatia poate sa-si inceteze activitatea in cazul de reorganizare sau dizolvare. Decizia de incetare a activitatii Fundatiei este luata de catre Consiliul Fundatiei.

18. Distribuirea patrimoniului. Patrimoniul ramas dupa lichidarea Fundatiei va fi transmis unei fundatii de utilitate publica, care are scopuri similare cu cele ale Fundatiei.

19. Dreptul aplicabil. Clauzele prezentei deciziei vor fi reglementate si interpretate in conformitate cu legislatia Republicii Moldova.

20. Solutionarea litigiilor. Orice litigiu ce decurge din prezenta decizie sau se refera la ea, precum si la orice aspect al activitatii Fundatiei, va fi solutionat prin negocieri. In cazul in care, in urma negocierilor, nu s-a ajuns la un acord comun, Fondatorul potrivit legislatiei Republicii Moldova este in drept sa recurga la solutionarea litigiului prin instanta de judecata.

In temeiul celor expuse mai sus, prezenta decizie este intocmita in limba de stat in XX exemplare si este semnata de catre Fondator la data de autentificare a contractului.

Fondator: _____

****Pentru persoana fizica:** numele, prenumele, data si anul nasterii, numarul buletinului de identitate, data eliberarii acestuia, numarul oficiului care a eliberat buletinul de identitate, codul personal, domiciliul, cetatenia.*

***Pentru persoana juridica:** denumirea, sediul, numarul de inregistrare si data inregistrarii de stat, Codul fiscal.*

***** Decizia de constituire trebuie sa fie autentificata notarial.***

Model orientativ

SCRISOARE DE GARANTIE

PRIVIND ACORDAREA SEDIULUI FUNDATIEI

Prin prezenta scrisoare, (se indica numele complet al persoanei fizice sau juridice, care acorda localul pentru sediului fundatiei), ma oblig sa acord apartamentul (sau alt local), care imi apartine cu titlu de proprietate privata (sau de folosinta), ce se gaseste pe adresa: Chisinau, Str. XXX, ap. N (bir. N), in calitate de sediu pentru Fundatia (denumirea).

La scrisoare se vor anexa:

[La scrisoare urmeaza sa fie anexate actele ce confirma dreptul de proprietate asupra localului, sau care atesta dreptul arendatorului de a da in subarenda o parte din localul arendat. Aceste pot fi:

- § Extrasul din cartea de imobil;
- § Copia de pe contractul de vinzare-cumparare a apartamentului;
- § Copia a contractului de arenda unde este specificat dreptul arendatorului de a subarenda localul (o parte din local)]

Semnatura persoanei fizice

(sau rechizitele persoanei juridice)

PARTICULARITATILE EVIDENTEI CONTABILE LA O FUNDATIE CONFORM CERINTELOR ACTELOR NORMATIVE IN VIGOARE DIN REPUBLICA MOLDOVA

Introducere.

Acest articol este scris in conformitate cu actele normative in vigoare despre evidenta contabila din Republica Moldova si experienta altor tari, care nu este in contradictie cu legislatia noastra si in unele cazuri poate fi aplicata.

Aparitia noilor categorii de organizatii necomerciale (fundatiile) si dezvoltarea celor existente necesita noi cai de reglementare legislativa a activitatii lor. Cele mai multe probleme ale reglementarii legislative a activitatii organizatiilor neguvernamentale necomerciale (ONC), inclusiv a fundatiilor, tin de evidenta contabila a mijloacelor primite si a celor cheltuite si de impozitarea lor.

Una dintre aceste probleme este ca in legislatia contabila actuala nu se face o distinctie clara intre regulile de evidenta contabila a activitatii necomerciale si cele ce tin de antreprenoriat, lipsesc formele de rapoarte contabile specifice pentru ONC si, respectiv, transparenta activitatii lor. Nu exista reguli si instructiuni clare de impozitare a organizatiilor necomerciale. Astfel de reguli si instructiuni ar fi binevenite pentru sectorul necomercial, in care din cauza surselor financiare limitate, sunt putini contabili profesionisti.

Expertii locali si cei straini considera unanim, ca la organizatiile necomerciale, inclusiv la fundatii, evidenta contabila trebuie sa se bazeze pe principii si standarde comune de contabilitate si raportare. Totodata, potrivit scopurilor de baza ale evidentei si raportarii contabile, este necesara o interpretare particulara a acestor principii si standarde pentru ONC.

De exemplu, scopurile rapoartelor financiare pentru intreprinderile comerciale se definesc in modul urmatoare: *Rapoartele financiare trebuie sa asigure investitorii reali si potentiali, creditorii si alti utilizatori cu informatia utila pentru luarea deciziilor privind investirea, creditarea, etc. Informatia trebuie sa fie suficienta si pe intelesul persoanelor competente din sfera activitatii comerciale, care doresc sa o examineze meticulos in limitele impuse de rational.*

Standardele Nationale de Contabilitate (S.N.C.) in vigoare corespund in deplina masura cerintelor utilizatorilor de informatie din structurile comerciale. Insa ONC, inclusiv fundatiile, trebuie sa-si adapteze evidenta si raportarea financiara la Planul de conturi contabile al activitatii economico-financiare al intreprinderilor (in continuare Planul de conturi), la principiile si regulile prevazute in S.N.C.

Dintre caracteristicile calitative ale informatiei financiare de evidenta contabila pot fi mentionate **utilitatea si economicitatea** ei. Informatia din rapoartele financiare ale organ-

izatiilor necomerciale in prezent nu poate fi considerata suficienta pentru stat si pentru organizatiile finantatoare, deoarece ea nu contine un sir de indicatori importanti, care ar demonstra utilitatea publica a acestor organizatii, sursele de finantare a activitatii lor si directiile de utilizare a acestor surse.

In ceea ce priveste respectarea principiului de economicitate a informatiei contabile a ONG din Republica Moldova am putea mentiona, ca acesta, probabil, nu a fost calculat si analizat pina in prezent. In esenta, economicitatea este o notiune generala care constata ca beneficiile obtinute in urma utilizarii informatiei trebuie sa depaseasca cheltuielile suportate pentru obtinerea ei.

Daca cineva si-ar pune scopul sa analizeze cheltuielile pentru intocmire si apoi beneficiile obtinute in urma utilizarii informatiei financiare care trebuie prezentata de catre organizatia necomerciala, ar constata neeficienta acestei informatii, tinind cont si de faptul, ca ONG prezinta finantatorilor sai suplimentar multe rapoarte. Aceste rapoarte difera mult de cele prezentate organelor fiscale si de statistica, precum si de informatia solicitata de catre Comisia de Certificare pentru a confirma caracterul social-util al activitatii sale.

In conditii si mai dificile se afla acele ONG, care concomitent cu activitatea necomerciala statutara desfasoara si activitati de intreprinzator. Conform prevederilor art. 53 al Codului Fiscal activitatea de intreprinzator se considera o *afacere auxiliara* si este supusa impozitarii si in cazul confirmarii documentare a caracterului social-util al activitatii ONG (certificat de organizatie social utila eliberat de catre Comisia de Certificare, certificatul fiscal, care asigura scutirea de impozitul pe venit).

Din cele mentionate devine evident, ca sectorul neguvernamental non-profit necesita instructiuni sau standarde formulate clar cu privire la evidenta contabila si intocmirea rapoartelor financiare. Importanta unei reglementari clare creste, deoarece anume ordinea tinerii evidentei contabile sta la baza impozitarii la toate organizatiile, indiferent de forma lor organizational-juridica.

Lantul generalizat de legatura dintre evidenta contabila si impozitare poate fi construit in modul urmator:

1. Efectuarea operatiunii (tranzactiei).
2. Colectarea, alcatuirea si prelucrarea documentelor justificative, ce confirma efectuarea operatiunii.
3. Fixarea perioadei de constatare a tranzactiei si evaluarea datelor din documentul justificativ.
4. Clasificarea operatiunilor, conform documentelor justificative.

5. Inregistrarea datelor colectate, prelucrate, evaluate si clasificate (operarea cu conturile contabile).

6. Intocmirea registrelor, jurnalelor si cartilor contabile, inclusiv reflectarea datelor analitice privind operatiunile efectuate.

7. Calcularea impozitelor si intocmirea darilor de seama fiscale aferente operatiunile efectuate.

8. Intocmirea rapoartelor financiare pentru perioada respectiva (bilantul, raportul privind rezultatele financiare, fluxul mijloacelor banesti, etc), in care deja sunt reflectate obligatiunile fiscale.

Mentionam de asemenea, ca orice actiune din cele descrise, cere cunostinte vaste si profunde de la persoana responsabila de evidenta contabila si de calcularea impozitelor.

De exemplu, la nivelul actiunilor mentionate in p.1-2 contabilul trebuie sa cunoasca bine legislatia civila si dreptul general, in particular, prevederile diverselor acte normative privind legalitatea afacerilor si a activitatii in intregime, formele si formularele, documentele cu regim special aprobate la nivel de stat, care servesc ca documente de justificare pentru evidenta contabila si impozitare.

In special, conform Legii Republicii Moldova Nr. 426-XIII din 4 aprilie 1995 (Legea contabilitatii), *documentele justificative* (primare) — *acte intocmite in scris, care adeveresc sau autentifica operatiunile economice, inclusiv dispozitiile si permisiunile conducerii (proprietarului) agentului economic, institutiei bugetare privind realizarea lor;*

Documentele justificative trebuie sa contina rechizitele obligatorii, prevazute de *Legea contabilitatii* si de standard, in caz contrar ele nu vor fi recunoscute de catre controlorii fiscali. Din acest motiv, de exemplu, nu este recunoscut ca document suficient de justificare pentru deducere la impozitare cecul de la aparatele de casa si control dotate cu memorie fiscala, inclusiv la procurarea combustibilului si lubrifiantilor, din cauza ca in cec nu se indica cine (organizatia sau persoana fizica) a procurat marfa.

In dependenta de tipul de operatiune efectuata agentii economici utilizeaza formule-tip de documente justificative cu regim special (de stricta evidenta), aprobate prin Hotarirea Guvernului Republicii Moldova Nr. 294 din 17 martie 1998 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova din 9 aprilie 1998 Nr. 30-33, part. II, art.288), si alte formulare, prevazute in alte acte normative, ce reglementeaza domenii de activitate separate.

Actiunile contabilului la nivelul punctelor 3-6 si 8 cer de la el cunoasterea profunda a legislatiei contabile, in special a S.N.C. Contabilul de la o organizatie necomerciala

trebuie sa aiba o experienta deosebit de mare, deoarece el trebuie sa adapteze actele normative in vigoare la specificul activitatii organizatiei sale.

Pentru a calcula corect impozitele (p. 7), contabilul trebuie sa studieze:

- Codul fiscal;
- instructiunile ce tin de Codul fiscal;
- legislatia privind taxele locale.

Actele normative care reglementeaza evidenta contabila in Republica Moldova

Actele normative care reglementeaza evidenta contabila in Republica Moldova pot fi clasificate dupa nivelul de reglementare:

Nivelul de reglementare	Actele normative	Obiectul reglementat
Nivelul I	Legea contabilității № 426-XIII din 4 aprilie 1995	- toate organizațiile, indiferent de forma lor de constituire organizatorico-juridică - bazele metodologice și legale unice ale evidenței contabile
Nivelul II	Standardele Naționale de Contabilitate (S.N.C.)	- ordinea de expunere a informației în rapoartele financiare - reguli obligatorii sau recomandări pentru ținerea contabilității
Nivelul III	Îndrumările metodice, regulamentele, instrucțiunile, scrisorile Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova (de exemplu, Regulamentul Ministerului Finanțelor N 36 din 5 martie 2001 „Cu privire la inventariere”)	- diferite aspecte ale evidenței și documentării contabile
Nivelul IV	Documentele interne elaborate de către organizație, ce țin de organizarea evidenței contabile	- Politică de evidență contabilă (regulile stabilite în documentul dat deseori se folosesc ca argumente la judecătoria la examinarea litigiilor fiscale) - Planul lucrativ de conturi (lista conturilor și subconturilor contabile utilizate în cadrul organizației respective)

In prezent se afla in curs de elaborare indrumarile metodice privind tinerea contabilitatii le ONC. Aceste indrumare vor cuprinde:

- Completari la Planul de conturi privind utilizarea conturilor pentru a reflecta activitatea organizatiilor necomerciale.
- Completari la rapoartele financiare pe baza standardelor internationale pentru organizatiile necomerciale;
- Indrumari metodice privind evidenta contabila la organizatiile necomerciale pe baza S.N.C. si standardelor internationale.

Scopurile evidentei contabile la organizatiile neguvernamentale necomerciale

Obiectivul principal al evidentei contabile la ONG consta in evaluarea si evidenta mijloacelor si a fondurilor cu destinatie speciala (primito si utilizate), inclusiv patrimoniul aflat in gestiunea organizatiei.

Sarcina evidentei contabile in ONG consta in aprecierea valorica a rezultatelor folosiri mijloacelor conform destinatiei si expunerea informatiei privind utilizarea lor.

Organizatiile necomerciale, ca si cele comerciale, trebuie sa rezolve trei probleme fundamentale ale evidentei contabile:

- sa determine momentul de recunoastere a operatiunii (momentul inregistrarii ei in evidenta contabila),

- sa evalueze operatiunea (sa aprecieze in bani valoarea unei operatii in momentul recunoasterii ei),

- sa clasifice operatiunile (sa atribuie operatiunilor conturile contabile respective) si sa intocmeasca rapoartele financiare (sa expuna informatia despre operatiunile efectuate si rezultatele obtinute in decursul perioadei gestionare).

Tinerea evidentei contabile la fundatiile nestatale (FN)

Particularitatile evidentei contabile la FN sunt determinate de specificul activitatii acestora, care consta in acumularea mijloacelor banesti, activelor materiale si nemateriale intr-un fond unic cu scopul de a le distribui organizatiilor necomerciale si persoanelor fizice in vederea realizarii programelor sociale. Totalitatea de mijloace monetare si nemonetare, obtinute de catre organizatia necomerciala, inclusiv de catre FN, cu scopul de a realiza programele respective (proiecte, masuri) constituie fondurile si finantarile cu destinatie speciala (predestinate). Potrivit practicii internationale, asemenea fonduri pot fi limitate sau nelimitate in functie de termene si de directia utilizarii lor, in functie de restrictiile stabilite de catre persoanele juridice si cele fizice.

Sursele financiare si materiale ale fundatiilor au o destinatie stricta si clara, obligind-o sa le utilizeze doar in cadrul scopurilor stabilite. De exemplu, fundatiile de binefacere acumuleaza surse materiale si monetare pentru a finanta programe pentru folosul intregii societatii, precum si pentru interesul unor anumite categorii de cetateni: fundatii care acorda ajutor paturilor vulnerabile, caselor de copii, azilurilor, etc.; fundatii de sustinere a unor anumite feluri de activitate a unor grupe sociale, de exemplu, pentru sustinerea activitatii de restabilire si constructie a monumentelor istorice si de cultura, pentru sustinerea si protectia drepturilor contribuabililor, etc.

In Republica Moldova nici un act normativ in vigoare in domeniul contabilitatii nu contine instructiuni sau indrumari metodice despre modul de tinere a evidentei contabile in FN. In legatura cu aceasta, evaluarea si evidenta patrimoniului FN, a rezultatelor activitatii lor urmeaza sa fie organizate in conformitate cu Legea Contabilitatii, S.N.C., cu alte acte normative, ce reglementeaza ordinea evidentei contabile. Ramine de mentionat, ca in articolul dat nu va fi cercetata ordinea contabilitatii dupa metoda simpla conform S.N.C. 62 *Contabilitatea prin metoda simpla* (pus in aplicare de la 1 ianuarie 2003), deoarece prevederile lui se extind asupra tuturor organizatiilor indiferent de tipul lor de proprietate si forma lor juridica de organizare, care corespund unor criterii anumite, principalul dintre care este utilizarea muncii individuale a membrilor familiei.

Recunoasterea si evaluarea in evidenta contabila la fundatiile a mijloacelor de finantare predestinata

Finantarile si incasarile predestinate (de la donatori de granturi, organizatii si persoane fizice, etc.) se reflecta in evidenta contabila de FN in functie de sursa de finantare. Unele FN utilizeaza pentru comodatate coduri gestionare, alcatuite din cifre, care asigura diferentierea surselor de finantare pe tipuri de proiecte si programe.

Pentru a reflecta incasarile predestinate in Planul de conturi actual este prevazut doar un singur cont, in clasa obligatiunilor pe termen lung, in grupul datoriilor calculate pe termen lung – contul 423 *Finantari si incasari cu destinatie speciala*. Asadar, contabilul de la o organizatie necomerciala este nevoit sa adapteze Planul de conturi in cazurile, cind mijloacele predestinate incasate urmeaza sa fie utilizate in decursul unui an, deoarece in clasa obligatiunilor curente nu este prevazut un cont analogic contului „423”. In legatura cu acest fapt, in exemplele de corespondenta a conturilor propuse in acest articol vor fi recomandate unele conturi contabile pentru reflectarea operatiunilor unei FN. De exemplu, intrucit in Planul de conturi descrierea contului contabil 516 *Alte datorii financiare pe termen scurt*, este foarte redusa, il recomandam pentru evidenta finantarilor si incasarilor predestinate pe termen scurt, adica a celor care vor fi utilizate pe parcursul unui an calendaristic.

In continuare vom examina chestiunea despre momentul de recunoastere a finantarii si incasarilor predestinate in evidenta contabila a FN.

In evidenta contabila mijloacele predestinate se evalueaza si se reflecta in momentul in care exista o certitudine motivata ca ele vor fi incasate si conditiile contractului de finantare vor fi indeplinite (I varianta) .

Aceasta inseamna, ca FN va reflecta in evidenta contabila finantarile si incasarile predestinate in acea perioada de raportare, in care a fost semnat contractul de finantare sau a fost semnate alte documente, care confirma, ca mijloacele predestinate v-or fi primite, indiferent de perioada de raportare in care ele vor fi primite de fapt.

In restul cazurilor, finantarile si incasarile predestinate se reflecta in evidenta contabila la momentul incasarii lor reale (varianta II).

In tabelul 1 sunt propuse exemple de inregistrare contabila a incasarii mijloacelor predestinate:

TABELUL 1

Nr. oper.	Conținutul operațiunii	Correspondența conturilor	
		Debitul contului	Creditul contului
1.	Sumele mijloacelor predestinate așteptate spre încasare (I variantă)	229 / subcont analitic	516, 423 / subcont analitic
2.	Sumele mijloacelor predestinate încasate (I variantă)	241, 242, 243	229 / subcont analitic
3.	Sumele mijloacelor predestinate încasate (varianta II)	241, 242, 243	516,423 / subcont analitic
4.	Transferul sumelor de finanțare predestinată de la contul obligațiunilor pe termen lung la contul obligațiunilor curente.	423 / subcont analitic	516 / subcont analitic

Finantarile si incasarile predestinate ramin reflectate pe contul respectiv al obligatiunilor pe termen lung sau scurt *pina la momentul utilizarii lor reale si recunoasterii in calitate de venituri* predestinate. Pina la implementarea noului sistem de evidenta contabila, mijloacele cu destinatie speciala in momentul incasarii lor erau reflectate in creditul contului *Finantari si incasari cu destinatie speciala*, iar dupa utilizare se reflectau de acum in debitul aceluiasi cont. Din momentul intrarii in vigoare a noului Plan de conturi contabile Ministerul Finantelor recomanda, ca mijloacele predestinate sa fie recunoscute in calitate de venituri predestinate, concomitent cu recunoasterea micșorarii sumelor reflectate la contul 423 *Finantari si incasari cu destinatie speciala*. La fel se va proceda cu subcontul *Finantari si incasari cu destinatie speciala* al contului 516 *Alte datorii financiare pe termen scurt*. In legatura cu cele spuse apare necesitatea de a introduce o notiune noua – *venituri predestinate*.

Venit predestinat se considera mijloacele, care au fost utilizate conform predestinatiei pentru realizarea unor programe (proiecte) si a altor masuri predestinate, incasate la inceput de organizatia necomerciala si reflectate la

creditul contului 423 *Finantari si incasari cu destinatie speciala* sau 516 *Alte datorii financiare pe termen scurt*, subcontul *Finantari si incasari cu destinatie speciala*. De regula, venitul predestinat se recunoaste concomitent cu cheltuielile suportate/recunoscute predestinate (refluxul mijloacelor predestinate menite repartizarii). La rindul sau, *cheltuieli predestinate* pot fi considerate cheltuielile, efectuate din contul mijloacelor predestinate, in stricta conformitate cu destinatia indicata de persoanele finantatoare.

In cazul, in care acumularea mijloacelor Fundatiei este efectuata exclusiv din contul finantarii si incasarilor predestinate, cu alte cuvinte FN nu desfasoara paralel cu activitatea de baza si o activitate economica de sine statatoare (fabricarea si realizarea produselor proprii, acordarea serviciilor cu plata), regula principala, care se va respecta in contabilitate va fi:

veniturile predestinate urmeaza sa fie egale cheltuielilor predestinate

Exceptie vor face cazurile, in care, de exemplu, suma cheltuielilor predestinate a depasit suma finantarilor acordate efectiv, sau cazurile in care cheltuielile predestinate s-au efectuat in avans, din contul altor surse de finantare, dar urmeaza sa fie compensate din contul finantarilor noi predestinate. Dar aceste situatii sunt mai complicate si nu vor fi discutate in prezentul articol.

Mijloacele predestinate, obtinute pentru realizarea unui program sau proiect social-util, urmeaza sa fie utilizate in stricta conformitate cu destinatia in perioada de realizare a acestui program (pe citi ani este preconizat programul predestinat, pe aceeasi perioada se proiecteaza si consumarea mijloacelor predestinate), pe linga aceasta termenele de consumare nu depind de anul calendaristic, ci de termenele si bugetul programului respectiv.

Constatarea si contabilizarea mijloacelor predestinate au la baza *principiile specializarii exercitiului (calcularii) si prudentei*.

Principiul calcularii cere ca veniturile si cheltuielile sa fie calculate si corelate intre ele atita timp cit legatura lor reciproca poate fi stabilita ori justificata, si inregistrate in Raportul privind rezultatele financiare in acele perioade de gestiune in care acestea corespund, cu alte cuvinte mijloacele predestinate se vor constata ca venituri in Raportul privind rezultatele financiare in perioada in care ele vor corespunde marimii cheltuielilor pentru acoperirea carora au fost acordate.

Principiul prudentei nu admite supraevaluarea veniturilor si respectiv, subevaluarea cheltuielilor.

Organizatia trebuie sa respecte cerintele reflectarii realitatii si activele si veniturile intreprinderii sa nu fie majorate iar cheltuielile si datoriile sa nu fie micorate (aceasta poate avea loc in diferite cazuri de incertitudine).

Recunoasterea si evaluarea in contabilitatea FN a mijloacelor predestinate utilizate

Pentru a reflecta in evidenta contabila operatiunile de incasare si utilizare a mijloacelor predestinate in ONC, inclusiv in FN, Ministerul Finantelor recomanda pentru indrumare prevederile S.N.C.20 *Contabilitatea subventiilor de stat si publicitatea informatiei aferenta asistentei de stat*. In conformitate cu prevederile standardului mentionat, se recomanda metoda venitului si metoda capitalului (patrimoniului), de reflectare in evidenta contabila a FN a mijloacelor predestinate utilizate:

1) Metoda venitului, se aplica pentru evidenta mijloacelor predestinate, incasate ca active cu termen scurt, inclusiv pentru achitarea serviciilor, sau din contul carora au fost obtinute active cu termen scurt.

2) Metoda capitalului (patrimoniului), se aplica pentru evidenta contabila a mijloacelor predestinate de a crea sau procura active cu termen lung (mijloace fixe, active nemateriale) sau mijloace obtinute de la finantator sub forma de active pe termen lung.

Metoda venitului prevede:

- recunoasterea initiala in calitate de obligatiuni a mijloacelor predestinate, incasate sub forma de active pe termen scurt (materiale, OMVSD, servicii), sau pe contul carora au fost procurate active pe termen scurt,

- recunoasterea ulterioara a lor in calitate de venituri predestinate, in momentul utilizarii lor, in aceiasi perioada de gestiune, cind au fost suportate/recunoscute cheltuielile din contul acestor mijloace (cheltuieli predestinate). Daca, momentul consumarii mijloacelor banesti predestinate pentru procurarea activelor materiale de scurta durata nu coincide cu momentul consumarii (decontarii) reale a activelor procurate sau achitarea serviciilor este efectuata anticipat, se recomanda de a recunoaste mijloacele cu destinatia speciala utilizate mai intii in calitate de venituri anticipate, reflectindu-le in creditul contului 515 *Venituri anticipate curente*, subcontul *Venituri anticipate curente cu destinatie speciala*. Si numai la momentul consumarii (decontarii) reale a bunurilor materiale sau suportarii cheltuielilor privind serviciile acordate veniturile anticipate se vor considera venituri cu destinatia speciala curente.

În Tabelul 2 este un exemplu de corespondența a conturilor recomandat, în continuarea celor din Tabelul 1:

N/op	Conținutul operațiunii	Corespondența	
		Debitul contului	Creditul contului
1.	Achitarea din contul mijloacelor predestinate pentru procurarea activelor curente sau serviciilor	521, 539	241, 242, 227, 532
2.	Reflectarea activelor curente procurate, cheltuielilor privind serviciile acordate: active curente servicii	211, 213 7149 / subcont analitic	521, 539
3.	Reflectarea mijloacelor predestinate utilizate, până la momentul consumării reale a activelor curente procurate	516/subcont analitic	515 / subcont analitic
4.	Reflectarea veniturilor curente predestinate concomitent și în aceeași mărime cu cheltuielile	516 subcont analitic	612/ subcont analitic
5.	Reflectarea cheltuielilor predestinate aferente activelor curente consumate	7149 / subcont analitic	211, 213
6.	Reflectarea veniturilor curente predestinate, concomitent și în aceeași sumă cu constatarea cheltuielilor privind activele curente consumate	515 / subcont analitic	612 / subcont analitic

Metoda capitalului presupune:

- reflectarea inițială în calitate de obligațiuni a mijloacelor predestinate încasate sub forma activelor pe termen lung (mijloace fixe, active nemateriale) sau din contul carora vor fi procurate/create active pe termen lung,

- reflectarea ulterioară ca capital secundar (fond patrimonial*) la momentul procurării sau creării reale a activelor de lungă durată. Pe măsura uzurii sau amortizării activelor materiale sau nemateriale pe termen lung, cuantumul fondului patrimonial va fi micșorat cu suma cheltuielilor aferente uzurii sau amortizării calculate a activelor pe termen lung și concomitent, înregistrat în aceeași mărime ca venit cu destinație specială.

* dat fiind faptul, că în Planul de conturi actual nu sunt prevăzute conturi speciale pentru înregistrarea fondului patrimonial, până la elaborarea instrucțiunilor respective se recomandă folosirea contului 515 *Venituri anticipate curente*, subcontul *Venituri anticipate curente predestinate*, sau, de exemplu, subcont analitic la unul din conturile de capital, care ar putea fi denumit „Fond patrimonial”.

În Tabelul 3 se da un exemplu de corespondență recomandată a conturilor respective, ca o continuare a celor recomandate în Tabelul 1:

Tabelul 3

N/op.	Conținutul operațiunii	Correspondența	
		Debitul contului	Creditul contului
1.	Achitarea din contul mijloacelor predestinate pentru procurarea activelor pe termen lung	521, 539	241, 242, 227, 532
2.	Reflectarea activelor pe termen lung procurate din contul mijloacelor predestinate,	111, 121, 123	521
	Reflectarea încasărilor predestinate primite sub forma activelor pe termen lung		423 /subcont analitic
3.	Reflectarea mijloacelor utilizate pentru procurarea/crearea activelor pe termen lung	423 / subcont analitic	515 sau cont din clasa capitalului / subconturi analitice
4.	Constatarea cheltuielilor aferente uzurii/amortizării activelor pe termen lung	714 /9/ subcont analitic	113, 124
5.	Concomitent, la aceeași sumă, reflectarea venitului curent predestinat.	515 sau cont din clasa capitalului, subconturi analitice	612 / subcont analitic

Venitul si cheltuielile predestinate se reflecta in evidenta contabila in mod cumulativ de la inceputul anului si la finele anului de gestiune se inchid la contul 351 *Rezultat financiar total* (in proiectul de indrumari elaborat pentru ONC se propune sa se inchida reciproc conturile veniturilor si cheltuielilor predestinate din motivul egalitatii lor). In cazurile in care FN a suportat cheltuieli intr-o marime ce a depasit suma mijloacelor predestinate acordate, se recomanda ca acest sold sa fie inregistrat in debitul contului 252 *Alte active curente*, la un subcont analitic separat. In caz contrar, cind suma mijloacelor predestinate a ramas neutilizata, FN decide directia de utilizare a acesteia si inregistreaza soldul la subcontul analitic respectiv al contului 423 *Finantari si incasari cu destinatie speciala* sau 516 *Alte datorii financiare pe termen scurt*, subcontul *Finantari si incasari cu destinatie speciala*.

Tinerea evidentei contabile la FN are particularitatile sale in comparatie cu alte ONC, care nu sunt fundatii. Intrucit FN pe de o parte acumuleaza mijloace predestinate, iar pe de alta parte le repartizeaza, se formeaza respectiv si obiectele contabilitatii care urmeaza sa fie constatate si evaluate:

- ***Obligatiunile FN fata de finantatorii sai*** in privinta utilizarii conform destinatiei a mijloacelor acordate de catre acestia si repartizarii lor ulterioare beneficiarilor de finantari cu predestinatia pentru realizarea unor programe si proiecte,

- ***Obligatiunile fata de cei care beneficiaza de finantari predestinate*** pentru realizarea unor programe si proiecte,

- ***Obligatiunile celor care beneficiaza de finantari cu destinatie speciala fata de FN***, pina la momentul cind FN aproba rapoartele confirmate documentar, privind cheltuielile efectuate din contul mijloacelor acordate, prezentate de catre beneficiari.

Despre momentul recunoasterii **obligatiunilor FN fata de finantatorii sai** s-a vorbit deja mai sus (Tabelul 1). Respectiv, in Tabelele 2 si 3 s-au adus exemple de evidenta contabila a mijloacelor predestinate utilizate (despre anularea obligatiunilor fata de finantatori).

Unele FN aplica formule contabile care contravin principiilor stabilite in S.N.C., in particular, principiului calcularii. De exemplu, la momentul incheierii contractului cu finantatorul sau la momentul primirii avizului de la el despre transferarea mijloacelor predestinate, FN reflecta suma incasata sau cea care urmeaza sa fie incasata direct la conturile de venit, evitind conturile de reflectare a obligatiunilor (423, 516), incalcind astfel principiul calcularii. Totodata, cheltuielile aferente acestor venituri, adica efectuate din contul mijloacelor incasate, se reflecta in alta perioada gestionara, in care FN incheie la rindul sau contract de grant cu beneficiarul finantarilor predestinate pentru realizarea proiectelor si programelor preconizate. Prin acest mod se incalca si principiul corespunderii veniturilor cu cheltuielile, recunoasterea si reflectarea lor in aceeaasi perioada de gestiune.

Daca vom tine cont de principiile contabile nationale si cele internationale, atunci e mai rational sa recunoastem si sa reflectam in evidenta FN obligatiunile fata de finantatorii sai, precum si obligatiunile celor care beneficiaza de finantari predestinate fata de FN, la momentele incheierii contractelor de grant (de finantare). La rindul sau, obligatiunile FN fata de cei care beneficiaza de finantarile ei predestinate se vor reduce concomitent cu justificarea documentara a cheltuielilor beneficiarului efectuate din contul finantarilor respective, pe baza rapoartelor prezentate la FN.

Obligatiunile FN fata de beneficiarii finantarilor predestinate si creanta beneficiarului fata de FN, se evalueaza si se inregistreaza in evidenta contabila pe baza bugetului de cheltuieli aprobat, anexat la contractul de grant (de finantare).

Activele pe termen lung si cele pe termen scurt, procurate de sine statator de catre FN cu scopul de a le transmite ulterior gratuit beneficiarilor pentru asigurarea tehnica a programelor si proiectelor, se recomanda sa fie mai intii reflectate in evidenta FN la contul activelor respective, subcontul *Active destinate repartizarii gratuite beneficiarilor de finantari predestinate*. La momentul transmiterii lor reale, in evidenta contabila a FN se va inregistra micșorarea (sau stingerea) obligatiunilor acestuia fata de beneficiarul de finantare predestinata. In Tabelul 4 se indica exemplele de inregistrari contabile aferente operatiunilor specifice pentru FN.

Tabelul 4

Nr. oper.	Conținutul operațiunii	Corespunderea conturilor	
		Debitul contului	Creditul contului
1.	Suma mijloacelor predestinate încasate de către FN de la finanțatorii săi	242, 243	516, 423 / subcont analitic
2.	Transferul sumelor de finanțări predestinate de la contul obligațiunilor pe termen lung la contul obligațiunilor pe termen scurt	423 / subcont analitic	516 / subcont analitic
3.	Procurarea de către FN a activelor pe termen lung/scurt cu scopul de a le transmite ulterior gratuit beneficiarilor de finanțări predestinate	111, 123, 252 / subconturi analitice pe tipuri de active, sau subcont analitic a activului respectiv	521, 539, 532
4.	Reflectarea mijloacelor predestinate cheltuite de către FN pentru a procura active repartizabile	516, 423 / subcont analitic	515 / subcont analitic
5.	Reflectarea obligațiunilor FN față de beneficiarii de finanțări predestinate, concomitent cu creanța beneficiarului față de FN privind utilizarea mijloacelor conform destinației la momentul încheierii contractului de finanțare	229 / subcont analitic	539 / subcont analitic
6.	Transferul de către FN beneficiarului de finanțări predestinate a mijloacelor sau transmiterea gratuită la bilanț a activelor pentru asigurarea tehnică a programelor	539 / subcont analitic	242 111, 123, 252 / subcont analitic pe tipuri de active, sau subcont analitic activului respectiv
7.	Recunoașterea și reflectarea cheltuielilor raportate de către beneficiarul de finanțări predestinate și acceptate de către FNN	714 / 9 subcont analitic	516, 423 / subcont analitic
8.	Concomitent cu cheltuielile, la aceeași sumă se reflectă venitul predestinat (se micșorează obligațiunea FN față de finanțatorul său)	516/ subcont analitic	612/ subcont analitic
9.	La finele anului de gestiune se închid veniturile și cheltuielile predestinate acumulate de către FN	351 612	714 351
10.	- Recunoașterea cheltuielilor administrative ale FN suportate din contul finanțărilor și încasărilor predestinate	713 / subcont analitic	521, 539, 227, 532
11.	- Recunoașterea venitului predestinat, care a acoperit cheltuielile administrative	516 / subcont analitic	612 / subcont analitic
12.	Concomitent, la aceeași sumă, reflectarea venitului predestinat (micșorarea obligațiunii FN față de finanțatorul său)	516 / subcont analitic	612 / subcont analitic
12.	La finele anului de gestiune se închid cheltuielile administrative acumulate	351	713 / subcont analitic

Nota: Planul de conturi si Instructiunea privind aplicarea lui nu reprezinta temei legal pentru a efectua operatiuni, dar servesc ca indrumari pentru reflectarea in evidenta contabila a operatiunilor efectuate. Orice operatiune financiar-economica trebuie sa fie executata in stricta corespundere cu prevederile legislatiei, care reglementeaza activitatea respectiva.

Evidenta cheltuielilor administrative ale FN se va tine separat de celelalte categorii de cheltuieli. Pentru unele FN, cum sunt de exemplu fundatiile de binefacere, este stabilit in mod legislativ, ca marimea cheltuielilor administrative nu poate depasi limita de 20% din suma totala a mijloacelor predestinate incasate de catre organizatie. Cheltuielile

administrative pot fi diverse, de exemplu, cheltuielile, ce tin de obtinerea si evaluarea activelor, cheltuielile privind remunerarea muncii personalului administrativ, membrilor Consiliului (Senatului) FN, cheltuieli pentru efectuarea auditului si alte cheltuieli. In caz daca plafonul cheltuielilor administrative nu este stabilit prin lege, e rational ca aceasta limita sa fie stabilita in mod administrativ, de catre conducerea organizatiei si sa se fixeze limita cheltuielilor administrative in politica de contabilitate a FN. In cazul, in care FN realizeaza mai multe programe social-utile, apare problema repartizarii cheltuielilor administrative pentru fiecare program aparte.

Exista diferite variante de repartizare a cheltuielilor administrative. Una din ele consta in fixarea cheltuielilor administrative pe un subcont separat si la finele fiecărei perioade gestionare repartizarea lor la cheltuielile de program proportional ponderii mijloacelor predestinate incasate pentru programul respectiv.

Alta varianta consta in faptul, ca la contul de cheltuieli administrative se deschid subconturi separate, aferente fiecarui program. In limita devizului de cheltuieli al programelor respective cheltuielile administrative se acumuleaza pe subconturile date. La atingerea limitei cheltuielilor administrative pe una din programe, se incepe inregistrarea lor pe subcontul cheltuielilor administrative aferent altei programe s.a.m.d.

Exista si alte variante. FN poate sa determine in mod independent varianta de evidenta si repartizare a cheltuielilor administrative, fapt, care necesita reflectare in politica de contabilitate a FN.

In prezentul articol sunt abordate numai o parte din aspectele specifice tinerii evidentei contabile la FN, dar au fost comentate si propuse variante de inregistrari contabile pentru operatiunile de baza. Exista si alte modalitati de inregistrare a operatiunilor specifice FN, mai mult sau mai putin complicate, iar studiul experientei de tinere a evidentei contabile la unele FN a demonstrat, ca fiecare din ele aplica forme si metode particulare de contabilizare a operatiunilor efectuate, multe din care contravin principiilor de baza stabilite de S.C.N. Autorul a incercat sa propuna recomandari privind modul de inregistrare a tranzactiilor la FN, adaptat maximal la normele si standardele nationale in vigoare, le cerintele Ministerului Finantelor, totodata acest fapt nu exclude existenta altor opinii ale autorului referitor la modul de tinere a evidentei contabile in cadrul ONC, inclusiv, FN.

Pina la finalizarea procesului de elaborare si aprobare a indrumarilor metodice privind tinerea contabilitatii in cadrul ONC, inclusiv FN, problema ramine deschisa pentru studiere si perfectionare.

***Tatiana Prisacar, auditor,
ONG „Centrul de dezvoltare si implementare a reformelor economice“***

UNELE PUBLICATII DESPRE SECTORUL NECOMERCIAL DIN MOLDOVA

Pentru ce si cum se creeaza asociatiile obstesti. Chisinau: BIOTICA, 1997, 120 p. [in limbele rom. si rusa., red. I.Trombitki]. Ed. A 2-a, cor. si compl. – 2001. ISBN 9975-141-1.

Ilya Trombitsky, Valerii Lebedev. Drafting of the Associations Law for Moldova. In: Proc. Reg. Workshop “Sustainability of the Third Sector in Central and Eastern Europe”. Budapest, May 7-10, 1998, P. 65-66.

Tatiana Siniaeva, Piotr Gorbunenko. Lobbying for the Non-profit Articles of the Moldavian Tax Code. Ibid. P. 67.

Valeriy Lebedev, Iulia Trombitcaia, Ilya Trombitsky. Legal and Institutional Framework and Practices for Public Participation in Moldova. In: Doors to Democracy, Budapest, 1998. P. 77-106.

Ilya Trombitsky, Piotr Porbunenko. Moldova in the Move: The Push for a Favourable Legal Framework. In: SEAL - Social Economy and Law Journal (EFC, Brussels). 1998, V. 1, nr. 2. P. 19-20.

Trombitsky I., Gorbunenko P. The Public Benefit Status of NGOs in Moldavian Legislation // Int. J. of Non-for-Profit Law, 1998, V. 1, nr. 2. <http://www.icnl.org/journal/vol1iss2/index.html>

Natalia Izdebschi. Certification Commission for Public Benefit NGOs in Moldova. In: SEAL - Social Economy and Law Journal (EFC, Brussels). 1999, V. 2, nr. 1. P. 29-30.

Ilya Trombitsky, Piotr Gorbunenko. Promoting Public Interest Legislation in Moldova. In: SEAL - Social Economy and Law Journal (EFC, Brussels). 1999, nr. 2. P. 20-22.

BIOTICA Ecological Society. At last, a Foundation Law for Moldova. Ibid., P. 21.

Tatiana Siniaeva, Ilya Trombitsky. State Funding: A Double-Edged Sword [about the role of State in support of NGOs in Moldova]. In: Give & Take - A Journal on Civil Society in Eurasia {ISAR, Washington, D.C.}. 1999, V. 2, nr. 3. P. 15-16.

Демократия через участие. Кишинев: BIOTICA, 1999. 208 p. ISBN 9975-923-88-7.

Trombitsky I., Lebedev V. Access to Information, Public Participation in Decision Making and Access to Justice in Environment and Health Matters. Moldova country Report. London, Environment and Health Ministerial Conference, June 1999. P. 125-143. <http://cook.berkeley.edu/ph/InfoAccessPaper.pdf>

Ілля Тромбітський. Закін і фіндах: інструмент для ітмыаання денеа или путь к циаилізаанній блааітаірительності? Экін. ібізрение, 1999, № 44.

Ilya Trombitsky. Non-for-Profit Legislation of Moldova: Review. In: Legislation for Non-for-Profit Organisations. Belarus, Moldova, Ukraine. Short Analysis. International Center for Non-for-Profit Law. Kiev, 1999. P. 29-44. Int. Journal for Non-for-Profit Law, 1999, V. 2, nr. 2. <http://www.icnl.org/journal/vol2iss2/>

Tatiana Siniaeva. Working with the Authorities in Moldova. In: Give and Take: The Journal of the Civil Society of Eurasia. 2000, V.3, nr.1. <http://www.isar.org/isar/archive/GT/GT9siniaeva.html> [In English].

Siniaeva T., Trombitsky I. The role of NGOs in Moldova in promotion of Aarhus process // Smerovani k udrzitelnemu rozvoji. Sbornik prednasek. Olomouc, Slovakia, 2000. P. 162-165.

Трімбіцкий И. Некіммерческие закінідательстаі. Ітчет пі стране: МІІДІАА. [http://www.icnl.org/library/nis/Reports/MolCountryReport\(rus\).htm](http://www.icnl.org/library/nis/Reports/MolCountryReport(rus).htm)

Piotr Gorbunenکو. Public Benefit Organizations in Moldova. Int. J. for Non-for-Profit Law, 2002. V.3. nr. 1. http://www.icnl.org/journal/vol3iss1/cr_nis.htm

Siniaeva T., Trombitsky I. The role of NGOs in Moldova in promotion of Aarhus process // Smerovani k udrzitelnemu rozvoji. Sbornik prednasek. Olomouc, Slovakia, 2000. P. 162-165.

Statutul de Utilitate Publica a Organizaiilor Necomerciale in Moldova [Public Benefit Status of the Non-Commercial Organizations in Moldova] / IFES-Moldova, 2000. Brosura in romana. In engleza: http://www.ifes.md/files/public_benefit_status.pdf

Ilya Trombitsky, Tatiana Siniaeva, Petru Culeac. The Third Sector of Moldova in the Beginning of the 21-st Century. In: Int. Journal for Non-for-Profit Law, 2001, Vol. 4, nr. 1. http://www.icnl.org/journal/vol4iss1/cr_NISmoldova.htm

Синяеаа Т., Трімбіцкий И. Сідейстаіе разаетіт непрааітельстаенных ірааізацій Приднестріаья // Центра плтралізма, 2002, аып. 18. http://www.hro.org/editions/news/18_mold.htm

Trombitsky I. Contradictory situation for NGOs in Moldova // Int. J. for Non-for-Profit Law, 2002, V. 4, nr. 2-3. http://www.icnl.org/journal/vol4iss23/cr_nis.htm#Moldova

Trombitsky I., Gorbunenko P. Moldovan Civil Society: Can we speak on progress? // SEAL - Social Economy and Law Journal (EFC, Brussels). 2002, V. 5, nr. 2, 29-31. www.ifc.be

Revista de Drept Necomercial. Editie al Centrulul de Drept Necomercial.

Statutul de utilitate publica a organizatiilor necomerciale din Moldova. Chisinau, IFES, 2000. 64 p.

Studiu asupra dezvoltarii organizatiilor neguvernamentale din Republica Moldova / aut. V.Mindru, A.Niculita, M.Godea. Ch.: Arc, 2002. 108 p. ISBN 9975-61-248-2.

UNELE SURSE UTILE DIN INTERNET

www.ngo.org - Sait-ul organizatiilor neguvernamentale asociate cu ONU.

www.civicus.org - CIVICUS –Alianta internationala a organizatiilor neguvernamentale, scopul carora este intensificarea potentialului societatii civile din toata lumea.

www.icnl.org - Centrul International de Drept Necomercial, organizatie situata in Washington, care se ocupa de analiza si sustinerea dezvoltarii legislatiei despre organizatiile necomerciale in toata lumea, inclusiv tarile CSI. Pe saitul acestei organizatii se afla revista electronica despre legislatia necomerciala “Journal of Non-for-Profit Law”.

www.efc.be - Centrul European al Fundatiilor – asociatie internationala a fundatiilor care include fundatiile-membri din toata lumea si are ca scop sustinerea fundatiilor sub aspect metodic, schimb de informatii si coordonare a activitatii. Pe saitul acestei organizatii se afla revista despre organizatiile necomerciale „SEAL” (Social Economy and Law).

<http://www.wingsweb.org/> - Reteaua mondiala care include mai mult de 95 organizatii-membri si care sustine activitatile de distribuire a granturilor, coordonarea acestei activitati si promovarea filantropiei in lume.

<http://www.cof.org/> Consiliul Fundatiilor – organizatie de membri care uneste mai mult de 2000 de fundatii ce ofera granturi. Consiliul Fundatiilor ofera consultatii si asistenta juridica membrilor sai, precum si tuturor celor interesati.

<http://www.cafonline.org/> Charities Aid Foundation – organizatie necomerciala internationala situata in Marea Britanie care isi desfasoara activitatea in toata lumea si are ca scop dezvoltarea filantropiei si societatii civile. Colaboreaza cu organizatiile filantropice si businessul. Editeaza revista despre organizatiile necomerciale „Alliance”. Din tarile CSI activeaza primordial in Federatia Rusa unde este deschisa reprezentanta sa – www.cafrussia.ru . Reprezentanta publica revista despre dezvoltarea filantropiei „Деньги и благотворительность”.

www.docs.md - Legislatia Republicii Moldova.

Societatea Ecologica BIOTICA:

Misiunea si activitatile

Societatea Ecologica **BIOTICA** este o organizatie moldoveneasca neguvernamentala republicana, inregistrata in 1993. Pe parcursul acestei perioade au fost realizate cu succes zeci de proiecte cu preponderenta finantate din surse de peste hotare. Deoarece legislatia Moldovei deosebeste ONG-urile care sunt utile societatii (platesc la timp si corect impozitele, prezinta darile de seama, nu sunt implicate in campaniile electorale si activeaza numai in domeniile utile societatii), SE BIOTICA i s-a conferit oficial statutul de organizatie ce activeaza in folosul obstesic si detine Certificatul de Stat de organizatie de utilitate publica. BIOTICA numara peste 60 de membri (dintre care 13 detin diplome de doctor in stiinta).

BIOTICA are trei domenii prioritare de activitate:

- Conservarea biodiversitatii.
- Dezvoltarea legislatiei nationale ecologice si implicarea societatii in luarea deciziilor;
- Crearea bazei legislative de activitate a ONG-urilor in Moldova;

Activitatile si rezultatele obtinute:

Conservarea biodiversitatii

- **BIOTICA** a organizat si a desfasurat expeditii si cercetari pe teren in domeniul pastrarii speciilor si a habitatelor periclitare situate de-a lungul Nistrului, a propus organelor administratiei locale un program de renastere dupa conflictul militar din 1991-1992 a rezervatiei «Iagorlic» cu suportul ISAR/USAID, Asociatiei Mondiale a Naturii (o fundatie privata din SUA), Societatii Audubon, SUA, Fundatiei Cottonwood, SUA si intreprinderilor locale ale complexului energetic.

- **BIOTICA** a elaborat si a supus cu succes procesul de lobbying a hotaririi Parlamentului Moldovei «Cu privire la masurile de ameliorare a starii ecologice a fluviului Nistru» din 10 iulie 1997.

- **BIOTICA** a implementat un proiect „Conservarea Biodiversitatii Nistrului” cu suportul Fundatiei John & Catherine MacArthur (SUA) care a inclus cercetarea

starii componentelor biodiversitatii si a ecosistemelor, procesul de lobbying in domeniul de conservare.

- In 1998 si 1999 au fost organizate conferinte internationale cu privire la conservarea biodiversitatii fluviului Nistru unde au participat oameni de stiinta, ONG-uri si reprezentanti ai structurilor de stat.

- **BIOTICA** a fost initiatorul organizarii forului ecologic „Nistru-99”, unde a fost constituita Asociatia Ecologica Internationala a Pastratorilor Raului „Eco-TIRAS”, inregistrata in ianuarie 2000 (www.eco-tiras.org) si care in prezent intruneste 36 de ONG-uri de mediu din Moldova, inclusiv din Transnistria si Ucraina.

- Cu sustinerea GEF/Banca Mondiala este realizat in mai 1999 – mai 2000 proiectul „Administrarea calitatii apei si conservarea biodiversitatii Nistrului Inferior” (\$25.000) indreptat spre fondarea unui nou parc national ca parte a unei arii protejate constituita in colaborare cu Ucraina. Scopul acestui proiect a fost crearea unei noi arii protejate si planificarea retelei ecologice a Nistrului de Jos. In prezent grantul GEF de proportii medii de \$ 0,975 mln se afla in proces de implementare. Scopul principal este crearea primului parc in Moldova cu perspectiva crearii in comun cu Ucraina a unei rezervatii a biosferei transfrontaliere „Nistrul de Jos”.

- In aceeasi regiune BIOTICA a implementat un grant al Secretariatului Conventiei de la Ramsar pentru elaborarea planurilor locale de management pentru terenurile agricole ce in trecut erau incluse in procesul de irigare si a zonelor impadurite de protectie. Planurile au fost aprobate de Ministerul Ecologiei si de autoritatile locale dupa un proces indelungat de discutii cu populatia.

- BIOTICA cu sustinerea Fondului Ecologic National, a elaborat Conceptia Nationala de Creare a Retelei Ecologice a R. Moldova (2001), care ofera o strategie si o metodologie pentru aceasta activitate cu estimarea importantei elementelor retelei si a publicat o carte pe aceasta tema.

Dezvoltarea legislatiei nationale ecologice si implicarea societatii in luarea deciziilor

- **BIOTICA** a propus numeroase amendamente la proiectele legilor in domeniul mediului: «Cu privire la zonele si fisiile de protectie a apelor ruriilor si altor bazine de apa», «Cu privire la regnul animal», «Cu privire la expertiza ecologica si evaluarea impactului asupra mediului inconjurator» «Cu privire la apa potabila», „Cu privire la activitatea hidrometeorologica” «Cu privire la securitatea biologica», etc.

- **BIOTICA** este autorul Legii «Cu privire la accesul la informatia de mediu» elaborata cu suportul financiar al Fundatiei Eurasia/USAID. La 16 decembrie 1997

Adunarea Interparlamentara a tarilor C.S.I. la St. Petersburg a aprobat acest proiect l in calitate de act-model pentru tarile comunitatii.

- Pentru prima data in Moldova **BIOTICA** a publicat versiunea completa a acordurilor internationale in domeniul ocrotirii mediului inconjurator, ratificate de Moldova (1998, 285 pag.). De asemenea Biotica a mai publicat cartea „Legislatia ecologica a Republicii Moldova 1996-1998 in doua limbi – romana si rusa (1999, 260 p. fiecare) si Conventia de la Aarhus in trei limbi, inclusiv in limba oficiala a acesteia (1999). Biotica a fost initiatorul si promotorul ratificarii acestei conventii de catre Parlamentul Moldovei in aprilie 1999, Moldova fiind prima tara care a ratificat-o.

- In 2000-2001 **BIOTICA** a inceput realizarea proiectului „Dezvoltarea ONG-urile de mediu in Transnistria”. Proiectul a fost sustinut de Centrul Ecologic Regional din Moldova si Fundatia engleza Know-How prin UNDP-Moldova. Ca rezultat au fost inregistrate si activeaza in Transnistria zece ONG-uri de mediu. In 2003 Biotica a inceput realizarea proiectului NED \$ 29,770 in scopul dezvoltarii capacitatilor ONG-urilor din Transnistria prin crearea a cinci centre de resurse.

- In 2001 **BIOTICA** in colaborare cu o alta ONG – Ecoclub din Bender a organizat comemorarea a 125 de ani de la nasterea ilustrului climatolog, geograf si biolog Leo Berg (1876-1950) si a publicat o colectie comemorativa de articole stiintifice (cu sustinerea OSCE).

- In 2001-2002 **BIOTICA** a fost coordonatorul national al proiectului cu privire la dezvoltarea capacitatilor Internet ale ONG-urilor locale de mediu ce se ocupa de legislatia ecologica (in colaborare cu E-Law-US, Ecopravo-Lviv, etc.).

Crearea bazei legislative de activitate a ONG-urilor in Moldova

- In anii 1994-96 **BIOTICA** a elaborat Proiectul Legii „Cu privire la asociatiile obtesti” cu suportul Eurasia Foundation/USAID. Legea a fost aprobata de Parlamentul Moldovei la 17 mai 1996 si publicata oficial la 23 ianuarie 1997.

- In 1995 in cadrul activitatii pentru pregatirea inaugurarii oficiului New-REC in Moldova **BIOTICA** a elaborat un raport de proportii «Cadrul legislativ si financiar al activitatii ONG-urilor din Moldova». (cu suportul Centrului Regional de Mediu din Ungaria).

- **BIOTICA** a publicat cartea «Pentru ce si cum se creeaza asociatiile obtesti», Chisinau, 1997, 116 pag. (in limbile romana si rusa). In 2001 a aparut editia a doua revizuita si completata. Biotica a luat parte activa la elaborarea legii „Cu privire la fundatii” (adoptata in 1999).

- In componenta grupului international de experti **BIOTICA** a participat activ la analiza situatiei curente cu privire la participarea societatii la adoptarea deciziilor importante in tarile Europei de Est (proiectul REC-Budapesta), rezultatele fiind distribuite ca publicatii REC printre participantii la Conferinta Ministeriala Pan-europeana de la Aarhus „Un mediu pentru Europa” (1998) si Conferinta Ministeriala Pan-europeana de la Londra „O sanatate si un mediu pentru Europa” (1999).

- **BIOTICA** impreuna cu partenerul din Germania - UFU a realizat proiectul TACIS-Democracy „Democratia prin participare” cu scopul intensificarii parteneriatului intre ONG-urile de mediu, persoanele de decizie din Parlament si Guvern in domeniul participarii societatii la luarea deciziilor. In cadrul acestui proiect au fost dezvoltate capacitatile ONG-urilor nationale in domeniul implicarii societatii in luarea deciziilor si perfectionarea legislatiei nationale din acest domeniu - au fost publicate si distribuite in regiunea CSI doua carti - „Democratia prin participare” si Conventia din Aarhus (prima editie oficiala intr-o limba nationala in Europa).

Adresa:

Societatea Ecologica “BIOTICA”

C/p 1451, Chisinau 2043, Moldova

Tel./Fax: (+373 2) 243717, 498837, 434726, 495625.

E-mail: biotica@biotica-moldova.org

www.biotica-moldova.org

BIBLIOTECA SOCIETATII ECOLOGICE «BIOTICA»

1. Pentru ce si cum se creeaza asociatiile obstesti. Red. I.Trombitki. Chisinau: BIOTICA, 1997. 116 c. In rom. si in rusa. Ed. A doua, corectata si compl. - 2001. ISBN 9975-141-1.
2. Охрана окружающей среды. Сборник международных правовых актов. Т. I. Кишинев, BIOTICA, 1998. 283 с.
3. Problemele conservarii biodiversitatii din cursul medial si inferior al fluviului Nistru. Tezele Conf. Int. Chisinau, 6-7 noiembrie 1998. Chisinau: BIOTICA, 1998. 207 p.
4. Conservarea biodiversitatii basinului Nistru. Mat. Conf. Int., Chisinau, 7-9 octombrie 1999. Chisinau: BIOTICA, 1999. 234 p. ISBN 9975-78-023-7.
5. Sarapanovscaia Tatiana. Problemele ecologice ale Nistrului medial. Chisinau: BIOTICA, 1999. 88 p. In rom. si rusa. ISBN 9975-78-025-3.
6. Conventia privind accesul la informatie, justitie si participarea publicului la adoptarea deciziilor in domeniul mediului. (In romana, engleza si rusa). Chisinau, 1999. 80 p. ISBN 9975-923-93-3.
7. Демократия через участие. Кишинев: BIOTICA, 1999. 208 с. ISBN 9975-923-88-7.
8. Legislatia ecologica a Republicii Moldova (1996-1998). Chisinau: BIOTICA, 1999. 259 c. In rom. si rusa. ISBN 9975-923-80-1.
9. Академику Л.С. Бергу – 125 лет: Сборник научных статей. Бендеры: BIOTICA, 2001. С. 153-215. ISBN 9975-78-153-5.
10. Концепция создания Экологической сети Республики Молдова // Академику Л.С. Бергу – 125 лет: Сборник научных статей. Бендеры: BIOTICA, 2001. С. 153-215.
11. Reteaua ecologica: calea spre protejarea naturii in Moldova. Chisinau: BIOTICA, 2002. 160 p. (In romana, engleza si rusa). ISBN 9975-78-184-5.
12. Reteaua Ecologica Nationala a Republicii Moldova. Harta 1:500 000. BIOTICA, 2002.
13. Planurile manageriale pentru habitatele naturale si agricole ale sectorului Purcari-Crocmaaz din zona umeda a Nistrului. Chisinau: BIOTICA, 2002. 80 p. ISBN 9975-9724-0-3.
14. Андреев А.В. Оценка биоразнообразия, мониторинг и экосети. Кишинев: BIOTICA, 2002. 168 с. ISBN 9975-9724-1-1.
15. Лобченко В.В., Тромбицкий И.Д., Мошу А.Я., Цуркан А. Редкие и исчезающие рыбы Молдовы: *Umbra krameri* Walbaum и другие. Кишинев: BIOTICA, 2003. 60 с. ISBN 9975-78-235-3.

RESUME

The book *The Purposes and the Procedure of Establishing a Foundation* (2003) has been written and published by the BIOTICA Ecological Society, a Moldovan NGO, with support from the US Embassy in Moldova (Public Affairs Section). The book is published in Romanian and in Russian and is designed to help with the implementation of the law On Foundations (1999). It provides guidance for local businesses and individuals, who are interested in developing philanthropy in Moldova by establishing a foundation. It describes registration procedures and management of foundations in Moldova, the legal and tax environment in which they operate, as well as their current status within a society in a period of economic and political transitions. This book is the second in a series of books on different organizational forms of NGOs in Moldova. In 1997 and in 2001 BIOTICA published a book *For What Purpose and How Citizens' Associations are Being Created* in Romanian and in Russian.